

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Vesna Prčić (predsjednica)
Slaven Bačić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov**DIREKTOR**Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs**ODGOVORNA UREDNICA:**Jasminka Dulić
e-mail: hrurednik@tippnet.rs**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNE UREDNICE:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bačić Palković (kultura)
e-mail: dbpalkovic@hrvatskarijec.rs
Dušica Dulić (novinarka)
e-mail: dusicad@hrvatskarijec.rs
Slavica Mamužić (novinarka)
e-mail: smamuzic@hrvatskarijec.rs
Zvonimir Perušić (ekonomija i redakтура)
e-mail: zperusic@hrvatskarijec.rs
Dražen Prčić (sport i zabava)
e-mail: dprcic@hrvatskarijec.rs
Zoran Vukmanov Šimokov (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
e-mail: zvukov@hrvatskarijec.rs
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
e-mail: mkopunovic@hrvatskarijec.rs
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**TEHNIČKI UREDNIK:**

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.rs**WEB:** www.hrvatskarijec.rs**TISAK:** »Rotografika« doo Subotica
List je registriran kod Tajništva za
informiranje Skupštine AP Vojvodine
pod rednim brojem 73.CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

Moja generacija

Dok su na godišnjem saboru najstarijeg i najutjecajnijeg hrvatskog društva u Somboru i okolici brojni stariji članovi izrazili svoju zabrinutost zbog sve manjeg broja mladih koji su aktivni u tom društvu, u Zemunu se dan prije odigrao susret mladih iz Subotice i Zemuna. U tom gradu u kojem je, prema službenim statistikama, od 11.000 Hrvata iz 1991. godine danas ostalo živjeti tek oko 2000, djeluje Društvo hrvatske mladeži i Zajednica Hrvata Zemuna »Ilija Okrugić«. U cjelodnevni posjet njima su došli mladi iz Hrvatske čitaonice, Mladeži Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i udruge mladih CroV. Subotičane su domaćini upoznali s dijelom bogate povijesti Zemuna dok su im oni zauzvrat priredili program u kojem su sudjelovali glumci Male scene Hrvatske čitaonice i tamburaši HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta. Osim lijepih dojmova i novih prijateljstava rezultat su ovoga susreta, kako čujemo od njihovih sudionika, i dogovori oko buduće suradnje na zajedničkim programima.

Ali da se vratimo u Sombor i društvu koje je već desetljećima, kako se to obično kaže prigodom ovakvih događanja, čuvar kulture i tradicije bunjevačkih i šokačkih Hrvata. Ovo društvo, s doista slavnom tradicijom, a uz to i s vlastitim prostorom u središtu grada, čini se, nalazi se na prekretnici. Mladih nema, a recept za njihovo privlačenje i zadržavanje u ovom društvu nije pronađen. A da podsjetimo, u ovome gradu, poslije Subotice, živi najveći broj Hrvata u Vojvodini. Pa ako se nema vlastitog recepta, možda treba prihvatiti onaj recept koji je efikasan u drugim mjestima i sredinama. A to je prepustiti mladima da sami osmišljavaju svoje programe, omogućiti im prostor i pomoći im u tome. Kao što je poznato, očuvanje tradicijske kulture – folklor, glazbe i običaja dominantni su sadržaji programa većine hrvatskih udruga. No, premda oni jesu jedna od sastavnica nacionalnog identiteta, zasigurno nisu i jedina. Osim ako vlastitu naciju doživljavamo kao folklornu skupinu. A onda će nas tako doživljavati i drugi. Vrijeme je, čini se, koncipirati i neke druge programe i sadržaje, koji će privući i one mlade kojima folklor nije prvi izbor.

J. D.

Susret mladih u Zemunu

U OVOME BROJU

- Stanislava Stantić-Prčić, članica IO HNV-a zadužena za područje obrazovanja
OBRAZOVANJE DJECE POČINJE OD VRTIČA 7
- Nacrt zakona o regionalnom razvoju Srbije u Vladi i Skupštini Srbije čeka na usvajanje
SRBIJU PODIJELITI NA SEDAM REGIJA 9
- Predstavnici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata boravili u trodnevnom posjetu Hrvatskoj
NAZNAKA PROGRAMSKIH OKVIRA SURADNJE 33
- VAN PROTOKOLA:** Pero Horvacki, dogradonačelnik Subotice
NAJVIŠE VOLIM ŠETATI SA SUPRUGOM 42

Europski fond za jugoistočnu Europu povećava ulaganje u Srbiju

Novih 50 milijuna eura kredita

Europski fond za jugoistočnu Europu (EFSE) uložiti četijekom ove godine 200 milijuna eura u regiju za kreditiranje mikro i malih poduzeća, a od toga će 50 milijuna eura biti uloženo u Srbiju, najavili su predstavnici tog fonda. Predstavnic EFSE *Silvija Višivski* istaknula je kako je Srbija druga zemlja u regiji po visini uloženi sredstava tog fonda, i prošle godine u Srbiju je uloženo 23 milijuna eura, što znači da su ove godine sredstva udvostručena.

Višivski je objasnila kako EFSE sredstva prikuplja od investitora iz javnog i privatnog sektora, kao i međunarodnih financijskih institucija, a zatim ih preko banaka i mikrofinancijskih institucija, kroz mikrokredite, dodjeljuje mikro i malim poduzećima i kućanstvima. Prema njezinim riječima, EFSE u Srbiji ima sedam partnerskih institucija, komercijalne banke - Komercijalnu banku, NLB banku, Čačansku banku i Privrednu banku Beograd, banke fokusirane na mala poduzeća - Prokredit i Oportuniti banku i Prokredit lizing. Višivski je istaknula kako EFSE daje sredstva financijskim institucijama pod komercijalnim uvjetima, jer inače ne bi mogla privući sredstva privatnih investitora, ukoliko im ne ponudi »pristojnu zaradu«.

Višivski je napomenula kako je prosječna veličina kredita koji se odobravaju malim i srednjim poduzećima, za fiksni i obrtni kapital, oko 5000 eura do maksimalno 100.000 eura, a odobravaju se i poljoprivredni krediti, krediti za unapređivanje stambenog prostora i krediti za poboljšanje energetske efikasnosti kućanstava.

Ona je navela kako EFSE planira do 2011. godine u Srbiju uložiti 150 milijuna eura, da broj financiranih mikro i malih poduzeća i kućanstava dostigne 70.000 i otvori se 70.000 radnih mjesta.

Sve spremno za prikupljanje potpisa za preregistraciju DSHV-a

Najveća potpora očekuje se na sjeveru Bačke

U svjetlu novog Zakona o političkim strankama, akcija prikupljanja potpisa radi preregistracije Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini je spremna i njezin se početak očekuje u najskorije vrijeme, ovisno o donošenju potrebnih pratećih zakona, izjavio je predsjednik ove stranke *Petar Kuntić*. On ističe kako bi potreban broj potpisa trebao biti prikupljen najkasnije do obilježavanja 19. obljetnice DSHV-a 17. srpnja. Akcija prikupljanja potpisa nosi naziv »Ne damo naš DSHV« i očekuje se dobar odaziv birača i simpatizera ove stranke, dodaje Kuntić. »Najveća potpora stranci očekuje se na sjeveru Bačke«, dodaje on.

»Sasvim je sigurno da će Subotica, kao kulturno, političko i gospodarsko središte vojvođanskih Hrvata biti temelj i okosnica daljnjeg rada Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, u isto vrijeme i temelj članstva, koje će svojim potpisima pridonijeti da nam stranka i dalje bude registrirana u Registru političkih stranaka Republike Srbije«.

Razdoblje godišnjih odmora je vrijeme kada je i inače bilo što teško organizirati, kaže Kuntić i dodaje, kako će potpisi biti prikupljeni u svim mjestima gdje žive Hrvati.

»Potpise ćemo prikupljati najprije u glavnom uredu DSHV-a, a prikupljat ćemo ih i po mjesnim zajednicama. Sigurno će to biti u Žedniku, Đurđinu, Tavankutu, Ljutovu, Bikovu i vjerojatno na Verušiću. Izvan Subotice potpisi će se prikupljati u Bačkom Monoštoru i Bačkom Bregu, Lemešu, u našem glavnom uredu u Somboru i u Sonti, kao i u Vajskoj i Podunavlju.«

Prikupljanje potpisa u Beogradu nije planirano, iako *Petar Kuntić* ističe kako tamo postoje ljudi zainteresirani za angažman na ovom poslu. Na

povećanju članstva i utjecaja DSHV-a radi se konstantno, a ne samo u svjetlu trenutanih potreba, kaže *Petar Kuntić*.

»Cijeli posao omasovljenja članstva završili smo prije priprema za prikupljanje potpisa. Potpise mogu dati i simpatizeri i oni koji misle da im stranka u budućnosti može pomoći, ili ako se do sada nisu smjeli očitovati na taj način. Naravno da su svi pozvani, jer je sada vrlo bitno tko će kome dati potpis. Predsjedništvo stranke smatra kao je veoma važno motivirano učiti u akciju prikupljanja potrebnih potpisa. Operativni dio priprema je završen i sada samo treba pristupiti samom prikupljanju potpisa«, zaključuje predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*.

U Rijeci potpisan sporazum o suradnji policija Hrvatske i Srbije

Zajedno u borbi protiv organiziranog kriminala

Ministri unutarnjih poslova Hrvatske i Srbije *Tomislav Karamarko* i *Ivica Dačić* potpisali su sporazum o policijskoj suradnji između dviju zemalja te ugovor o readmisiji. Sporazumi, potpisani u Rijeci 25. svibnja, izrađeni su prema kriterijima uobičajenim za zemlje EU. Dvojica ministara istaknula su kako su policije dviju zemalja i bez pisanog sporazuma dobro surađivale, a novi sporazum sada i službeno regulira suradnju u razmjeni informacija, sprječavanju organiziranog kriminala i korupcije, zajedničkom nadzoru državne granice i drugim područjima.

Podsjetimo, Dačić je predložio da države regije formiraju zajednički operativni centar za borbu protiv organiziranog kriminala. Srbijski ministar unutarnjih poslova u subotu je posjetio Banjaluku gdje je razgovarao s ministrom unutarnjih poslova Republike Srpske *Stanislavom Čađom*. Nakon razgovora novinarima je kazao kako postoji potreba za učinkovitim djelovanjem zemalja u regiji u borbi protiv organiziranog kriminala. »Organizirane kriminalne skupine su povezane, među njima vlada bratstvo i jedinstvo«, ocijenio je Dačić pojašnjavajući, kako je to razlog da i policije iz regije rade učinkovitije i organiziranije.

HBŠS uputila zahtjev Ustavnom sudu zbog odluke o registru poljoprivrednog gazdinstva

Vladina je uredba je neustavna!

Hrvatsko-bunjevačko-šokačka stranka pred Ustavnim je sudom Republike Srbije pokrenula ocjenu ustavnosti i zakonitosti uredbe o registru poljoprivrednog gazdinstva, koju je donijela Vlada Republike Srbije na sjednici 25. prosinca 2008. godine, a koja je, prema mišljenju ove stranke, protivna članku 21. Ustava Republike Srbije.

U priopćenju za javnost, koje je potpisao predsjednik stranke *Blaško Temunović*, kaže se među ostalim sljedeće:

»Iz Uredbe se jasno vidi kako je došlo do zlorabe Ustava i donesena je uredba koja diskriminira vlasnike poljoprivrednih gazdinstava čija je starosna dob prešla 65 godina i koji nemaju pravo na državno subvencioniranje njihovih gazdinstava, a koji navodno spadaju u nekomercijalna i nemaju pravo državnog subvencioniranja, a ostali su uskraćeni za poljoprivredne mirovine, jer su 1986. godine bili stariji od 55 godina i nisu imali mogućnost uplaćivati u mirovinski fond.«

HBŠS dalje navodi kako se novom uredbom Vlade Republike Srbije osobama s navršeni 79 i više godina uskraćuju ljudska i građanska prava i ne priznaje im se pozitivan doprinos kao poljoprivrednih proizvođača, što je očita diskriminacija na osnovi starosti, a sama je odluka »sramotna i nepromišljena«.

HBŠS u svom zahtjevu Ustavnom sudu upućenom 26. svibnja traži ukidanje ove uredbe, koja »nije smjela biti usvojena baš iz razloga što je Ustav najviši pravni akt i iznad je svih zakona«.

STANISLAVA STANTIĆ-PRČIĆ, ČLANICA IO HNV-A ZADUŽENA ZA PODRUČJE OBRAZOVANJA

Obrazovanje djece počinje od vrtića

Upis djece u osnovne škole ovih se dana službeno završava, ali je upis prvašića moguć do 31. kolovoza. Nastava na hrvatskom jeziku odvija se u subotičkim osnovnim školama sedam godina unazad, a prema riječima članice Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća zadužene za obrazovanje *Stanislave Stantić-Prčić*, i ove će godine biti formirani prvi razredi na hrvatskom jeziku u svih 5 osnovnih škola u kojima se odvija nastava na materinskom jeziku za Hrvate.

Prijamni ispit za upis u subotičku Gimnaziju »Svetozar Marković«, gdje se nastava na hrvatskom odvija dvije godine unatrag, polagat će se 22. i 23. lipnja. Prema dosadašnjim informacijama postoji dovoljan broj zainteresirane djece za upis u prvi razred subotičke gimnazije da bi bio formiran gimnazijski odjel na hrvatskom jeziku.

Ipak, otvorenih pitanja u području obrazovanja hrvatske nacionalne manjine na materinskom jeziku nikada ne manjka, te će o aktualnim pitanjima, kakva su stipendiranje studenata i uvoz udžbenika, predstavnici HNV-a: predsjednik *Branko Horvat*, tajnik *Ladislav Suknović* i *Stanislava Stantić-Prčić*, razgovarati ovoga petka na sastanku s predstavnicima hrvatskih ministarstava za obrazovanje i vanjskih poslova u Zagrebu.

PROBLEMA PUNO, MOGUĆNOSTI OGRANIČENE

Stanislava Stantić-Prčić ravnateljica je Osnovne škole »Matija Gubec« u Tavankutu. Ističe kako je đaka svake godine sve manje.

»Od prvog do osmog razreda imamo 370 đaka, koji pohađaju nastavu u odjelima na srpskom i hrvatskom jeziku. Nastava se izvodi u trima objektima, u Donjem i Gornjem Tavankutu, te u Ljutovu. U objektu škole u Donjem Tavankutu radi i vrtić na hrvatskom jeziku, koji je u nadležnosti Predškolske ustanove 'Naša radost'. Nažalost, svake godine je sve manje prvašića. Nastavu na hrvatskom jeziku pohađa 41 učenik, a 20-ak učiteljica je uključeno

u rad hrvatskih odjela. Učenici pohađaju i sate hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture kao izborni predmet. Zgrada škole u Donjem Tavankutu je stara. Krov i oluci obnovljeni su prije tri godine, no, dotrajalo je grijanje, prozori, fasada, a trebalo bi i oličiti učionice. Radni dan brzo prođe, brojni su dogovori sa suradnicima – tajnikom, šeficom računovodstva, pedagoginjom, nastavnicima, kao i kontakti s djecom. Vodim računa o realiziranju nastavnog plana i programa, pa do materijalnog funkci-

sam Vijeća za obrazovanje, koje je stručno i savjetodavno tijelo Pokrajinskog tajništva za obrazovanje. Uloga ovog tijela je davanje mišljenja pokrajinskom tajniku za obrazovanje o pitanjima od značaja za razvoj obrazovanja i odgoja u Vojvodini. Ovo navodim, jer su u Vijeće za obrazovanje uključene relevantne osobe iz svih struktura obrazovanja, dakle, od vrtića do akademskih studija. Kada bismo imali veći broj grupa djece u pripremnom predškolskom programu na hrvatskom jeziku, imali bismo i

nja podizanja kvalitete nastave na hrvatskom jeziku jedna od tema razgovora u Zagrebu biti održavanje seminara za nastavnike.

»Razgovarat ćemo s ravnateljem Agencije za odgoj i obrazovanje *Vinkom Filipovićem* prije svega o rješavanju nabave udžbenika, ali i o mogućnosti da seminari za nastavnike, koji se održavaju u Hrvatskoj, ne budu svedeni samo na deset dana. Želimo vidjeti postoji li mogućnost da njihovi predavači dođu kod nas i ovdje održe seminare. Također, razgo-

Složila bih se s onima koji misle kako bi ovo trebao biti profesionalan posao, jer bi se tek tada moglo raditi u punom radnom vremenu i u potpunosti se posvetiti radu

oniranja škole. Za ravnateljicu se još nitko nije školovao, nego se učiš i usavršavaš na razne načine.« Nakon završenog posla u školi, slijede aktivnosti koje podrazumijeva njena dužnost u Izvršnom odboru HNV-a.

»Osim sudjelovanja na radnim sastancima Izvršnog odbora i Odjela HNV-a za obrazovanje, svakog utorka u uredu našeg Vijeća, u popodnevним satima zainteresirani mogu od mene dobiti informacije koje se tiču nastave na hrvatskom jeziku. Složila bih se s onima koji misle kako bi ovo trebao biti profesionalan posao, jer bi se tek tada moglo raditi u punom radnom vremenu i u potpunosti se posvetiti radu. U radu mi pomaže tajnica *Marija Mandić*, zadužena za poslove u području obrazovanja, ali kada treba, pripomognu i tajnice *Sandra Lipozenčić* i *Branka Dulić*. Treba biti uključen u rješavanje pitanja u svim segmentima obrazovanja, od vrtića pa do studija, a to nije lako. Obrazovanje za djecu počinje od vrtića. Članica

veći broj djece u hrvatskim odjelima u školama«, kaže Stanislava Stantić-Prčić.

RODITELJI TRAŽE KVALITETNU NASTAVU

Osim grupe u Tavankutu, u grupama na hrvatskom jeziku ima mališana i u subotičkom dječjem vrtiću »Marija Petković«, koji je u okviru Predškolske ustanove »Naša radost«, dok u okviru Osnovne škole »Vladimir Nazor« postoji mješovita srpsko-hrvatska predškolska grupa.

»Roditelji traže kvalitetnu nastavu. Imamo primjer vrtića 'Marija Petković', gdje se radi po Montessori programu, koji bi vrlo dobro došao i u školama, jer bi ga roditelji prepoznali kao poseban kvilitetu. Problem je što je odvijanje tog programa iznimno skupo. Znači, za kvalitetnu nastavu potrebno je više materijalnih sredstava«, kaže Stanislava Stantić-Prčić i naglašava, kako će upravo zbog konstantnog nastoja-

rat ćemo i o mogućnosti uključenja naših učenika u više manifestacija, tipa Dani kruha ili kviza Lijepa naša, u kojima su se već okušali i ovdašnji učenici. Glede podizanja kvalitete nastavnih programa, privatna zagrebačka srednja i visoka ekonomska škola 'Katarina Zrinski' ima izuzetne programe poduzetništva. Vidjet ćemo kakve su mogućnosti uključivanja u te programe, koji već mogu početi u vrtiću.«

U Zagrebu će predstavnici HNV-a razgovarati i s načelnikom Službe za Hrvate u inozemstvu pri Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija *Petrom Barišićem* i ravnateljem Uprave za zajedničke poslove pri Ministarstvu obrazovanja, znanosti i športa *Jozom Čavarom*. Među ostalim, razgovarat će se o stipendiranju studenata i učenika, kao i o mogućnostima za otvaranje katedre na hrvatskom jeziku u Subotici.

Zvonko Sarić

REAKCIJE NA POSJET I GOVOR AMERIČKOG POTPREDSJEDNIKA JOSEPHA BIDENA U BiH

Političari različito shvatili poruke

Dok Hrvati u posjetu Bidena vide priliku za aktivniji angažman SAD-a u borbi za ravnopravnost, Srbi kažu kako je Biden jasno poručio da entiteti nisu sporni

Piše: Arijana Beus

Potpredsjednik Sjedinjenih Američkih Država *Joseph Biden* u svojem je posjetu BiH održao iznimno oštar govor u kojem je osudio ponovno rađanje nacionalizma koji prijeti strovaljivanju u etnički kaos te je upozorio domaće političare da se odmah mora prestati s takvim ponašanjem. Njegov govor dojmio se BH političara koji su se već pomirili s činjenicom da se Amerika na velika vrata vraća u BiH.

No, unatoč priznanju američkog povratka na Balkan, svi su na drukčiji način protumačili poruke jednog od najmoćnijih ljudi svijeta. Dok Hrvati u njegovom posjetu vide priliku za aktivniji angažman SAD-a u borbi za ravnopravnost, Srbi kažu kako je Biden jasno poručio da entiteti nisu sporni.

ETNIČKA PODJELA ZEMLJE

Predsjednik HDZ-a 1990. *Božo Ljubić* je upozorio kako Daytonski mirovni sporazum jest donio mir, ali je zasigurno protivno volji ustavotvoraca iz Daytonu ozakonio rezultate rata i etničkog čišćenja, što se ogleda u nepravdnoj etničkoj podjeli zemlje. Stoga je Bidena obavijestio kako, kao predstavnik najmalobrojnijeg hrvatskog naroda, može svjedočiti da se u etnički podijeljenoj zemlji svakodnevno krše i etnička i građanska prava, osobito ako se radi o pripadnicima manjine u »entitetu heteroetničke većine«.

Potpredsjednik HDZ-a BiH *Marinko Čavara* smatra kako je Bidenov posjet jasna poruka da će Amerika dati punu potporu na BH putu prema EU te da postojeće ustavno rješenje jest temelj za dalje, ali samo ukoliko se budu poštovala prava svih triju naroda.

»Na neki je način nagovijestio kako se promjene mogu dogoditi ukoliko se pokaže, a već se pokazalo, da ovaj sustav ne funkcionira na dobrobit svih naroda. Stoga Hrvati mogu računati na razumijevanje i pomoć SAD-a«, kaže Čavara. S njim se složio i zamjenik predsjednika HDZ-a 1990. *Martin Raguž*, koji misli kako nije moguće u jed-

nom govoru ponuditi konkretna rješenja, ali je važnija činjenica da je sada jasno kako SAD ima legitimno pravo na svoj stav u BiH. To znači da je Amerika sada snažno prisutna u BiH, a na Hrvatima je da iskoriste tu situaciju, zaključio je Raguž.

DODIK ZADOVOLJAN

S druge strane, *Milorad Dodik* zadovoljno poručuje kako je Biden dao do znanja da je stvar unutar-nje organizacije nešto što pripada BiH te da nisu sporna dva entiteta. Stoga je izrazio vjeru da se može

naći kapacitet za kompromis te na taj način ispuniti uvjeti za pridruživanje EU-u. Daytonski sporazum, rekao je Dodik, može zauvijek osigurati stabilnost BiH, ali ne Dayton koji netko tumači drugačije nego kakav je napisan.

Osobito je zadovoljan predsjednik SDA *Sulejman Tihić*, koji je naglasio kako mu je drago što su potpredsjednik SAD-a i američka administracija prepoznali njegovu političko djelovanje kao nešto što rješava probleme u BiH. »To je neka vrsta satisfakcije zbog svih napada kojima sam, zbog nerazumijevanja, bio izložen, jer sam zagovarao politiku dijaloga, dogovora i kompromisa za koje sam uvjeren da su jedini način za rješavanje problema u BiH«, kazao je Tihić.

Kod hrvatskog člana Predsjedništva *Željka Komšića* dolazimo do potpuno drukčijeg komentara, jer je kazao kako je Bidenov govor, osim podrške BiH, svojevrsna kritika domaće vlasti za sve ono što nije urađeno. Sve nabrojane reakcije jasno su pokazale kako domaći čelnici različito gledaju na srž Bidenova govora, te da svaki od predstavnika triju naroda u Bidenovu nastupu traži svojevrsnu potvrdu svog dosadašnjeg djelovanja. No, je li uistinu to tako, uskoro će pokazati stvarna uloga SAD-a na terenu.

Predsjednik PDP-a *Mladen Ivanić* priznaje kako je Bidenov posjet jasna poruka da će Amerika ponovno biti prisutna u našoj zemlji više nego ranije, no, smatra kako je i Bidenova retorika jasno dala do znanja da nema raspada BiH, niti ukidanja Republike Srpske.

I glavni tajnik SNSD-a *Rajko Vasić* pozdravio je dobronamjernost i realnost Bidenova govora, kazavši kako se nakon ovog govora pokazalo da euforija o čvrstoj američkoj ruci u BiH nema veze s realnošću, nego samo s pustim unitarističkim željama.

Na kraju, njegov govor može djelovati stimulativno u smislu da BH čelnici napokon pridu realnosti, a to svakako nije centralizacija i unitarizacija.

Kongres podržava imenovanje američkog izaslanika za Balkan

»Posjet potpredsjednika Bidena Sarajevu, Beogradu i Prištini, predstavlja signal da će se SAD ponovno i intenzivnije angažirati na Balkanu«, ocjenjuje profesor političkih znanosti na američkom Nacionalnom sveučilištu za obranu Steven Meyer.

Meyer je za Glas Amerike rekao kako je to, među ostalim, povezano s činjenicom da su u Obaminoj administraciji angažirani brojni vanjskopolitički suradnici bivšeg predsjednika Billa Clintona, koji smatraju kako nisu završili posao na Balkanu. »Odlukom o ponovnom angažiranju na Balkanu otvara se mogućnost imenovanja novog američkog izaslanika za tu regiju, što podržava Kongres, mada ta ideja još nema opću podršku, niti podršku svih zemlja na Balkanu. Time bi se ponovno ojačao direktniji i agresivniji utjecaj Washingtona, kao što je to slučaj sa specijalnim izaslanicima za Bliski istok, Avganistan i Pakistan. Međutim, ponovno angažiranje SAD-a na Balkanu bi moglo potkopati ulogu i nastojanja EU u regiju, čemu se protivni vanjskopolitički šef EU Javier Solana«, ukazao je Meyer. Meyer je mišljenja »SAD dugoročno neće biti zadovoljne sadašnjim stavom Srbije prema Kosovu, niti aspiracijama Srba u Bosni i Hercegovini« i da će budući odnosi između Srbije i SAD-a prolaziti kroz faze neizvjesnosti i prilagođavanja.

Srbiju podijeliti na sedam regija

Piše: Dušica Dulić

Srbija je zemlja s najvećim regionalnim razlikama u Europi, između najbogatije i najsiromašnije općine drastična je razlika u zaradama i standardu. Odnos između najrazvijenije i najnerazvijenije regije je 7:1, a među samim općinama čak 15:1. Novi zakon o regionalnom razvoju koji predviđa uvođenje sedam ekonomskih regija određenih prema europskim standardima trebao bi, prema najavama vlasti, smanjiti ove razlike. No, zbog gotovo fanatičnog straha od smanjenja teritorija, koje se u dnevnoj politici uredno povezuje s decentralizacijom i regionalizacijom, izuzev Vojvodine, između centra Beograda i lokalnih vlasti, nema nikakve druge regionalne samouprave. Situaciju bi, bar kako su to počeli najavljivati čelnici pojedinih vladajućih stranaka u Srbiji, trebalo promijeniti usvajanje Nacrta zakona o regionalnom razvoju, koji planira Srbiju podijeliti u sedam ekonomskih regija, a koji je prošao javnu raspravu te čeka na suglasnost Vlade Srbije i skupštinskih zastupnika.

Među građanima je uglavnom nedovoljno poznato kako je formiranje regija jedan od preduvjeta za povlačenje finansijskih sredstava iz raznih europskih fondova. Srbija se treba regionalizacijom pripremiti za efikasno korištenje prepristupnih fondova za regionalni razvoj, a kasnije i strukturnih fondova EU. Ekonomski interes može biti glavni pokretač drugačijeg teritorijalnog uređenja Srbije, mada se, prema najavama vlasti, pravi pomak ne bi mogao očekivati prije kraja mandata aktualne Vlade Srbije, jer bi se za ustanovljavanje pravih, novih regija unutar Srbije, prema jednom tumačenju, najvjerojatnije trebao raspisati i referendum, koji bi bio organiziran skupa s budućim parlamentarnim izborima. U svakom slučaju, Nacrt neće donijeti velikih novina, ukoliko ne bude promjene Ustava.

POČETAK DECENTRALIZACIJE SRBIJE?

Predsjednik Srbije *Boris Tadić* prvi je u medijima najavio moguće pro-

mjene Ustava, među ostalim, i u smjeru regionalizacije Srbije. Iako se na regionalizaciju u Srbiji gleda isključivo kao na dnevno-političko pitanje, ona bi trebala biti, a u razvijenim zemljama to i jest, ekonomsko pitanje. Da bi regije zbilja bile funkcionalne, a te nove regionalne samouprave mogle utjecati na razvoj regije, neophodne su ekonomske ovlasti, koje nikako neće biti svedene na određeni postotak naveden u Ustavu.

Nacrt zakona o regionalnom razvoju Srbije pripremio je Ministarstvo ekonomije i regionalnog razvoja, a resorni ministar *Mladen Dinkić* tvrdi kako ovaj zakon predstavlja početak procesa

decentralizacije Srbije, te da predstavlja obvezu Srbije preuzetu po potpisivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Srbija trenutno može koristiti novac za dvije od mogućih pet komponenti prepristupnih fondova EU: za institucionalno jačanje i prekograničnu suradnju, ukupno gotovo 200 milijuna eura. Dobivanjem statusa kandidata, iz Srbije bi se moglo konkurirati i za novac namijenjen investicijama u regionalnu infrastrukturu (zaštita životnog okoliša), ruralni razvoj i razvoj ljudskih resursa za programiranje, upravljanje i primjenu europskog socijalnog fonda na terenu zapošljavanja.

Novim zakonom Srbija će stati-

stički biti podijeljena na: Vojvodinu, Kosovo i Metohiju, Beograd, centralnu, južnu, istočnu i zapadnu Srbiju, i njima će biti omogućena izravna suradnja s regijama u Europi i otvorena vrata za izravan pristup prepristupnim fondovima EU. Ali, radi se samo o prvom koraku koji vodi uvođenju administrativnih regija, čija bi glavna funkcija bila preuzimanje ovlasti s razine republike.

LAKŠI PRISTUP EU FONDovima

Šefica odsjeka za međunarodnu suradnju u Ministarstvu ekonomije i regionalnog razvoja *Ana Perišić* kaže da je važno da ovaj zakon bude što prije usvojen, kako bi se u proračunu za sljedeću godinu planirao novac za kategoriziranje općina po stupnju razvijenosti u četiri grupe, a Vlada će potom sastaviti određene mjere za svaku grupu općina.

Budući da se u Ustavu ne spominju regije, već samo ravnomjerni regionalni razvoj, te da će stoga najavljene regije biti tek statističke, ekonomske, najavljena se regionalizacija već tumači kao privid regionalizacije. I sam je resorni ministar *Mladen Dinkić* izjavio kako se Nacrt donosi »u prvom redu kako bi se omogućilo sudjelovanje u raspodjeli sredstava iz regionalnih fondova i drugim regijama u Srbiji, budući da je do sada tim fondovima pristup imala jedino Vojvodina«.

U javnosti se kritizira članak 4 Nacrta zakona o regionalnom razvoju, koji govori o djelatnosti institucija koje bi bile formirane novom teritorijalnom organizacijom, kao i o njihovom međusobnom odnosu. Tako se kaže da svaka euroregija ima svoju javnu agenciju za regionalni razvoj »za provođenje politike regionalnog razvoja«, ali se kaže i kako iznad nje postoje još tri razine nacionalnih agencija koje kontroliraju, upravljaju i provode politiku regionalnog razvoja. Kritičari Nacrta smatraju kako sve to ukazuje na namjere da se i dalje odlučivanje, planiranje, pa čak i provođenje programa regionalnog razvoja diktira iz centra.

Novi zakon o regionalnom razvoju, koji predviđa uvođenje sedam ekonomskih regija, trebao bi, prema najavama vlasti, smanjiti razlike u razvijenosti pojedinih područja zemlje *
Zakonom će Srbija statistički biti podijeljena na: Vojvodinu, Kosovo i Metohiju, Beograd, centralnu, južnu, istočnu i zapadnu Srbiju *
Kritičari Nacrta zakona tvrde kako se radi samo o prividnoj regionalizaciji

HOĆE LI NOVI ZAKON O SIGURNOSTI U PROMETU SMANJITI BROJ POGINULIH NA CESTAMA U SRBIJI

Strogi propisi, slaba preventiva

Dok jedni tvrde kako će pooštrene mjere smanjiti smrtnost u prometnim nesrećama za 40 posto, primjer Hrvatske upozorava. Tamo je, naime, i pokraj rigoroznog zakona, smrtnost u prošloj godini bila rekordna

Piše: Zvonimir Perušić

Prošlotjedni tragični udes kod Niša, u kome je prilikom sudara dvaju autobusa poginula 13-godišnja djevojčica, a teže ili lakše ozlijeđeno još dvanaestero djece i dvoje nastavnika, poklopilo se s konačnim završetkom skupštinske rasprave o Prijedlogu zakona o sigurnosti prometa. Za djevojčicu iz Prokuplja, koja je s vršnjacima krenula na ekskurziju, kao i za 17 tisuća drugih koje je u posljednjih 19 godina u Srbiji pokosila smrt na cestama, zakon će biti donesen prekasno. No, za sve sadašnje i buduće sudionike u prometu novi bi zakon trebao biti tračak nade, jer Srbija se već odavno čvrsto drži začelja na ljestvici sigurnosti u prometu.

Samo u prošloj godini na cestama u ovoj zemlji poginulo je 1275 osoba. Ministar unutarnjih poslova *Ivica Dačić* tvrdi da će novi zakon tu brojku smanjiti za 40 posto, odnosno, na između 800 i 900 godišnje.

PROVEDBA VAŽNIJA OD ODREDBI

Zbog čega novi zakon, usuglašen s europskim standardima, nije donesen ranije, a o njemu se raspravljalo i radne su se verzije u stručnoj javnosti vrtjele unatrag nekoliko godina, izgleda da je političko pitanje. Shodno tome, moglo bi se reći kako je politika kriva za smrt većine poginulih u prometnim nesrećama. Moglo bi se, dakle, to reći, ali je pitanje – je li tome baš tako?

Djelotvorni lanci

Sцена u kojoj sina jednog lokalnog moćnika u Hrvatskoj, skrivca za smrt mlade djevojke i teško ozljeđivanje njezinog dečka, na suđenje dovode s lancima na rukama i nogama, djeluje šokantnije od bilo kakve odredbe zakona. Ovakav način formiranja javnog mnijenja, premda brutalan, može imati efekta, smatraju pojedini stručnjaci.

Vrlo sličan zakon prije 4 godine donesen je i u Hrvatskom saboru, gdje je javnost u prvi mah bila konsternirana nekim njegovim odredbama, prije svega potpunom zabranom vožnje pod djelovanjem i najmanje količine alkohola (0,00 promila), te uvođenjem institucija trajnog oduzimanja vozačke dozvole ili ponovnog polaganja vozačkih ispita. Opravdanje za donošenje rigoroznog zakona bile su tvrdnje da će nove mjere bitno smanjiti smrtnost. Što se, međutim, u međuvremenu dogodilo? U 2008. godini u Hrvatskoj je na cestama poginuo rekordni broj sudionika u prometu u posljednjih pet godina – 664! To je za čak 7 posto više nego u prethodnoj, 2007. godini. Ovakav trend istaknuti stručnjak iz polja hitne medicine dr. *Fred Zeidler* nazvao je pravim pokoljem.

Je li zakon u Hrvatskoj onda ispunio očekivanja? Očito nije. Hoće li zakon u Srbiji ispuniti očekivanja? Ako se njime ne promijeni svijest ljudi i vozačka kultura ne preokrene za 180 stupnjeva – teško.

Ipak, nitko razuman ne može reći kako oštre mjere novog zakona o sigurnosti prometa nisu potrebne. Pitanje je samo u kojoj će se mjeri taj zakon provoditi, zatim kako će biti riješen problem korupcije policajaca i prekršajnog sudstva, te kako kontrolirati mlade vozače koji bez kapi alkohola u krvi stradavaju i ubijaju na cestama i po ulicama.

Što manje ovakvih scena: predlagači novog zakona tvrde da bi se smrtnost na cestama mogla smanjiti i do 40 posto

Mediji u Srbiji i Hrvatskoj puni crne kronike s prometnica

Kaciga glavu čuva

U Srbiji je u tijeku akcija prometne policije »Kacigu na glavu«. U cilju smanjenja broja prometnih nezgoda i ublažavanja posljedica u njima, prometna će policija od 31. svibnja na teritoriju Republike Srbije provoditi promidžbeno-preventivnu akciju »Kacigu na glavu«. Osnovna poruka akcije upućena je vozačima bicikala s motorom i motocikala, da su i oni sudionici u prometu, te da u interesu vlastite sigurnosti poštuju prometna pravila i obveze, voze pažljivo i budu oprezni. »Vozači bicikala s motorom i motocikala su u većini slučajeva izazivači prometnih nezgoda«, kaže stariji časnik prometne policije u Policijskoj upravi Subotica *Nebojša Bulatović*. »Tijekom prošle godine vozači ovih vozila sudjelovali su u 4289 prometnih nezgoda, od kojih su više od 50 posto izazvali upravo vozači ovih vozila, ne poštujući propise o sigurnosti prometa. U ovim prometnim nezgodama poginule su 124 osobe, dok je 3831 osoba zadobila tjelesne ozljede. Zbog nepoštovanja prometnih propisa od strane drugih sudionika u prometu život je izgubilo 58 vozača motocikala i mopeda, dok ih je

Vozači bez mobitela, pješaci bez slušalica

Jedan negativni poen dobiva se za: nepropisno parkiranje, nekorištenje migavca, kretanje žutom trakom, nepoštovanje prvenstva prolaza. Dva poena sleduje za nepropuštanje pješaka na pješačkom prijelazu i za naglo smanjivanje brzine bez osnovanog razloga. Tri poena zaradit će vozač koji se ne zaustavi pokraj vozila za prijevoz djece iz kojeg izlaze ili u koje ulaze djeca. Četiri poena upisat će se za neprilagođenu brzinu,

nesigurno pretjecanje, neprekidnu vožnju trakom za pretjecanje, nepropisno zaustavljanje na autocesti. Pet poena uknjižit će se za uporabu mobitela tijekom vožnje, za loše gume i neispravne uređaje za zaustavljanje i upravljanje. Šest poena »nagrada« je za prolazak kroz crveno svjetlo. Sedam poena nosi nasilnička vožnja, prekoračenje brzine za 100 posto, ubacivanje ispred vozila na semaforu, izazivanje neposredne opasnosti ili nezgode neodgovarajuće učvršćenim teretom, te vožnja pod utjecajem narkotika ili alkohola.

Uskoro i u Srbiji: presretači u akciji

BODOVI VRAĆAJU U ŠKOLSKU KLUPU

Osnovna novina novoga zakona, ukoliko idućih dana bude usvojen u Narodnoj skupštini Srbije, jest uvođenje kaznenih poena prema težini prekršaja, a prema procjeni mjerodavnih tijela. Za jedan prekršaj vozači će moći dobiti najviše 6-7 negativnih poena. Onaj tko sakupi 12 poena bez dozvole će ostati mjesec dana. Maksimalno razdoblje na koje se dozvola oduzima, za najteže prekršaje, iznosi 2 godine. Ako netko tijekom svoje vozačke karijere dva puta stekne uvjet za oduzimanje dozvole na dvije godine, bez nje ostaje trajno. Policija će bodovati svaki prekršaj, od prebrze vožnje, vožnje pod utjecajem alkohola i prolaska kroz crveno svjetlo, preko nepropisnog parkiranja, nekorištenja migavca, kretanja žutom trakom, nepoštovanja prvenstva prolaza, do nepropuštanja pješaka na pješačkom prijelazu, naglog smanjivanje brzine bez osnovanog razloga...

Novim će zakonom biti zabranjeno telefoniranje mobitelom tijekom vožnje bez hand free uređaja, a na udaru su i pješaci, kojima će biti zabranjeno hodanje ulicom sa slušalicama na oba uha. Maksimalno dopuštena brzina u naseljenom mjestu bit će 50 km na sat (do sada 60), a izvan naseljenog mjesta 70 km (do sada 80). Smanjuje se i dopuštena količina alkohola u krvi, s 0,05 na 0,03 promila, vozač koji bude uhvaćen s više od 1,00 promila alkohola u krvi bit će uhićen. Nesavjesni vozači bit će kažnjavani i posredno, bez izravnog kontakta s policajcem, samo na osnovi snimke. Loši vozači vraćat će se u školske klupe, a predviđene su i četiri vrste obuke: početna, refresh, korektivna i napredna.

U RAZVIJENOM SVIJETU SVE JE DRUGAČIJE

I, dok u zemljama bivše države raste broj nesreća i poginulih, u razvijenim društvima je zapravo potpuno suprotan trend. Iako u svijetu godišnje u prometu strada 12 milijuna ljudi, u većini razvijenih europskih zemalja bilježi se najmanje poginulih u povijesti. Njemačka, recimo, ima 19 puta više stanovnika nego Hrvatska, a ima 7 puta više poginulih. Ujedno, Njemačka ima 11 puta više stanovnika nego Srbija, a 3 puta više poginulih. Podaci iz Švedske ili Norveške još su izraženiji.

U odnosu na Srbiju, Hrvatska je, osim puno ranije donesenog zakona, uradila i druge važne stvari: uložila je 5 milijardi eura u izgradnju suvremenih cesta i obnovu postojećih, a brže je omogućila i povoljan uvoz kvalitetnih rabljenih vozila. Zanimljivo je kako je u tehničkom smislu Golf 5 čak 10 puta (ne 10 posto!) sigurniji od Golfa 1. Samo taj čimbenik – kvaliteta cesta i vozila – bio bi dovoljan da se broj stradalih u Hrvatskoj smanji za 30 posto, ali to se ne događa. A, ne događa se zato što, tvrde stručnjaci – psiholozi prije svega – represivne mjere nisu dovoljno praćene preventivnim. I dalje je vrijednosni sustav izokrenut, pa su »veći frajeri« oni sa skupim autima, a »najveći« oni koji iz njih izvlače maksimalne brzine. Za njih se lijepe djevojke, a upravo su oni, a ne savjesni i skromni mladići, najčešći uzročnici udesa. Ali, to je već pitanje mentaliteta izgrađenog u posljednja dva desetljeća i taj se mentalitet teško može promijeniti zakonima. Dugotrajna i sveobuhvatna edukacija, sa sustavnom promjenom redoslijeda društvenih vrijednosti, najbolja je i najučinkovitija preventiva. A, i s tim se kasni, premda ipak ne toliko da ne vrijedi niti započinjati. Dapače.

1556 ozlijeđeno. Zbog toga je bitno da nose kacigu, jer im ona može sačuvati život.«

Vozači motocikala, posebno mlađi, često u želji za dokazivanjem pred vršnjacima, najčešće čine sljedeće prekršaje: prebrza vožnja, nepoštovanje prometne signalizacije, posebice na raskrižjima, nepropisno mijenjanje prometnih traka, vožnja pod dejstvom alkohola i sl.

»Bitno je i koji tip kacige nose vozači, jer kaciga treba biti čvrsto pričvršćena uz glavu, a ne da se koriste zidarski šljemovi, jer prilikom nezgode prvo pada takva kaciga a onda i vozač«, kaže mlađi policijski službenik prometne policije *Goran Mirčetić*.

U Hrvatskoj su od početka sezone vožnje na dvokotačima do danas mediji puni rubrika crne kronike o pogibijama na cestama. Statistički podaci pokazuju kako su motociklisti jedna od najrizičniji grupa na hrvatskim cestama. Prošle su se godine u Hrvatskoj dogodile 4823 prometne nezgode u kojima su sudjelovali vozači motocikala i mopeda, što je u odnosu na godinu ranije smanjenje od 3,6 posto. Ozlijeđenih je bilo 3580 vozača, što je za 3,3 posto manje u odnosu na 2007. godinu. Tijekom 2007. bilo je 116 poginulih vozača i putnika na mopedima i motociklima, a lani je ta brojka povećana za 11, odnosno 9,5 posto.

S. Iršević

Unatoč problemima, vojvođanski sport i dalje vitalan

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Kao poseban oblik potpore olimpijcima iz Vojvodine ustanovljen je projekt »BEST OF VOJVODINA« * Sport je važna grana društvene nadgradnje * Kup tolerancije afirmira različitost koja je specifična za vojvođanske prostore * Vojvođanski sportaši i dalje postižu zapažene rezultate * Subotica je prepoznata kao grad sposoban organizirati značajnija sportska natjecanja

Pokrajinski tajnik za sport i mladež Modest Dulić iznimno je agilan u obnašanju svoje dužnosti i u svom drugom mandatu nastavlja činiti što više na razvoju sporta u Vojvodini. Kroz brojne realizirane i započete projekte, uz kontinuitet razvijanja i omasovljenja »Kupa tolerancije«, jedinstvene sportske manifestacije u kojoj sudjeluju osnovnoškolci i srednjoškolci Vojvodine, čini se puno toga na planu boljitka sporta kao iznimno važnog dijela društvene nadgradnje. Nakon razdoblja svojevrstne stagnacije, vojvođanski sport ponovno počinje bilježiti vrijedne rezultate, a vojvođanski gradovi dobivaju organizaciju većih sportskih nadmetanja.

HR: Dužnost pokrajinskog tajnika za sport i mladež obnašate u drugom mandatu. Kako gledate na proteklo razdoblje u kojemu ste prvi čovjek vojvođanskog sporta?

Nakon usvajanja Zakona o utvrđivanju nadležnosti Autonomne Pokrajine, koji je stupio na snagu veljače 2002. godine, kojim su prenesene ovlasti s Republike na Pokrajinu, Skupština APV je u ožujku iste godine donijela Odluku

o pokrajinskoj upravi kojom se osniva Pokrajinsko tajništvo za sport i mladež i utvrđuju njegove ovlasti.

Situacija u ovom području je, do formiranja Tajništva, bila izuzetno složena. Financiranje programa sportskih organizacija nije bilo sustavno riješeno, pa je dobivanje proračunskih sredstava ovisilo isključivo o osobnim poznavanjima s ljudima iz vlasti i političkoj pripadnosti ljudi iz sporta. Zbog takve situacije većina sportskih saveza, odnosno klubova, dovedena je na rub egzistencije što se, normalno, reflektiralo na izostanak vrhunskih rezultata. Sportski objekti, u koje spadaju i sportske dvorane pri odgojno-obrazovnim ustanovama, zatečeni su u lošem stanju. Zbog višegodišnjeg izostanka ulaganja i lošeg održavanja kako objekata, tako i sportske opreme i rekvizita, većina sportskih objekata izgubilo je svoju osnovnu funkciju. Iako su postignuti značajni pomaci u prvim dvjema godinama postojanja Tajništva, i te 2004. godine bili smo suočeni s problemima nepostojanja jasno razrađenog sustava financiranja. U proteklom smo razdoblju razradili jasne kriterije na temelju kojih smo postavili kategorizaciju sportova, a na osnovi nje i ras-

podjelu proračunskih sredstava za granske organizacije, pokrajinske saveze, preko kojih se realiziraju programi sportskog stvaralaštva, tj. afirmira vrhunski i kvalitetan sport. I druge aktivnosti Tajništva su bile usmjerene na podršku i pomoć vrhunskim sportašima iz pokrajine, kroz sufinanciranje priprema i sudjelovanja na velikim međunarodnim natjecanjima, a 2006. godine Pokrajinsko tajništvo za sport i mladež ustanovilo je posebne novčane nagrade za sportaše i njihove trenere koji ostvare značajan sportski rezultat na međunarodnim natjecanjima.

Kao poseban oblik potpore olimpijcima iz Vojvodine ustanovljen je projekt »THE BEST OF VOJVODINA«, čijoj se realizaciji pristupilo 2007. godine i koji je podrazumijevao identifikaciju olimpijaca i olimpijskih kandidata iz Vojvodine u suradnji s Olimpijskim komitetom Srbije, kao i opredjeljivanje određenih sredstava za poboljšanje trenažnih uvjeta, realizaciju priprema, sudjelovanja na kvalifikacijskim turnirima, nabavu neophodne sportske opreme i slično. Vrsta pomoći opredjeljivala se u skladu s projektom OKS »Peking 2008« i individualnim programima sportaša. Projekt se ove godine nastavlja potporom kandidata za London 2012. godine. Budući da nije donesen novi zakon o sportu, a donedavno niti nacionalna strategija o sportu, 2007. godine osnovano je

Vijeće za izradu strategije razvoja sporta u AP Vojvodini. Zadaci Vijeća su: poduzimati neophodne aktivnosti na izradi strategije razvoja sporta u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini, pratiti i analizirati stanje u području sporta u Vojvodini, predlagati Pokrajinskom tajništvu mjere i aktivnosti koje imaju za cilj unapređenje sporta u Vojvodini. Iskustva stečena u ovim dvjema godinama postojanja i rada u Vijeću pomogle su nam da, sudjelovanjem u radnim grupama, damo svoj doprinos izradi radne verzije zakona o sportu, kao i ostalih strateških dokumenata na nacionalnoj razini.

Budući da je jedan od prioriteta Tajništva i školski sport, značajne smo pomake učinili na tom polju i to prije svega ulaganjem u infrastrukturu, popravljanjem uvjeta za nastavu tjelesnog odgoja, ali i rad školskih sekcija. Izgradnjom, sanacijom i adaptacijom otvorenih sportskih terena u odgojno-obrazovnim ustanovama, ali i javnih terena, omogućili smo dostupnost različitih sportskih i rekreativnih sadržaja svim kategorijama stanovništva s ciljem afirmacije sporta za sve. U prethodnom smo razdoblju donijeli i Akcijski plan politike za mlade, dokument usvojen u Skupštini APV krajem 2005. godine, te time postali prvo tijelo državne uprave koje je donijelo strateški dokument koji se bavi mladima. Na temelju tog dokumenta u brojnim su lokalnim sredinama u izradi ili

su zaživjeli lokalni akcijski planovi za mlade. U prethodnom smo razdoblju bili i značajna potpora organizatorima brojnih velikih sportskih natjecanja koja su se održavala u Vojvodini.

HR: U kojoj mjeri je sport, po Vašem mišljenju, iako ne pripada glavnim društvenim granama, važan činitelj životne svakidašnjice i uzajamnog povezivanja?

Sport je važno područje društvene nadgradnje i njegov se značaj ne može ogledati, kako to obično biva, samo kroz vrhunsko sportsko postignuće. Jednako je tako važan i značaj međunarodne afirmacije koju on nosi. Izuzetno je bitan aspekt fizičke kulture kao odgojno-obrazovnog sredstva. Obrazovnog, jer se omogućava motoričko opismenjavanje, usvajanje i usavršavanje motoričkih i pokretnih radnji, kao npr. plivanje, potrebnih za cijeli život, a odgojnih jer se radi o sredstvu socijalizacije putem koje se uspostavljaju društveni odnosi, odnosi sa suigračem, protivnikom, razvija fair play i poštovanje pravila, njeguje timski duh, navikava na pobjedu i poraz kao sastavni dio igre, kao, uostalom, sastavni dio života. Uspostavljanjem pravilnog odnosa prema fizičkoj aktivnosti, kroz nastavu tjelesnog odgoja, stvara se potreba za njenim svakodnevnim upražnjavanjem, što dovodi do navike koja ostaje i poslije završetka odgojno-obrazovnog procesa. Tako se stvara armija fizički i psihički zdravih i radno sposobnih ljudi, a to treba biti jedan od prioriteta ciljeva svih država.

HR: Etnički šarolika Vojvodina kroz Kup tolerancije u kojemu se natječu osnovnoškolci i srednjoškolci daje jedan od najljepših primjera sportskog povezivanja mladih i njegovanja uzajamnog poštovanja. Koliko je učenika sudjelovalo u raznim sportskim natjecanjima tijekom proteklih godina, odnosno prošle sezone?

Kup tolerancije je projekt Pokrajinskog tajništva za propise, upravu i nacionalne manjine, koji ima za cilj afirmirati različitost, koja je toliko specifična za Vojvodinu, kao vrijednost, prednost i kvaliteta naše regije. Sport, kao izuzetno sredstvo socijalizacije i promotor fair playa, našao je ključno mjesto u ovome projektu te kruna cijele kampanje podrazumijeva i sportsko nadmetanje gdje pobjeda, sama po sebi, nema imperativ, nego je smisao u upoznavanju, druženju, šire-

nju vidika. Svake godine nekoliko tisuća učenika iz cijele Vojvodine sudjeluje u projektu, a taj se broj svake godine povećava.

HR: Razvijanje školskog sporta neumitno dovodi i do poboljšanja kvalitete sportskog napretka u starijim kategorijama. Imate li nekih primjera i na koji način se rezultati mladih kategorija evidentiraju glede potencijalnog stipendiranja mladih talenata?

Školski je sport sigurno od izuzetnog značaja za vrhunsko sportsko postignuće jer predstavlja bazu, rezervoar iz kojeg se crpe talenti, motorički predisponirana djeca. Međutim, budući da bi školski sport trebao biti namijenjen široj školskoj

zumijeva nagrađivanje i sportaša u kategoriji juniora. Isto tako svake godine, u okviru dodjele nagrada najuspješnijim darovitim učenicima osnovnih i srednjih škola koji su tijekom godine postigli vrhunske rezultate, pokraj znanosti, tehnike i umjetnosti, proglašavamo laureate te dodjeljujemo nagrade i u području sporta.

HR: Kako gledate na aktualni trenutak vojvodanskog sporta i koje sportske grane biste izdvojili kao najperspektivnije u ovom trenutku?

I pokraj brojnih problema, prije svega finansijskih te problema s uvjetima u kojima treniraju, vojvodanski sportaši još uvijek, i rekao

HR: Subotica, grad iz kojeg i sami potječete, nekada je slavila za grad sportova. Uslijedilo je razdoblje velike stagnacije, ali se unatrag godinu dana polako stvari pomiču nabolje. S obzirom da ste svojevremeno obnašali i dužnost gradskog tajnika za sport, kako biste usporedili nekadašnju s današnjom Suboticom?

Stanje zatečeno u subotičkom sportu je, analogno onom u cijeloj Vojvodini s početka ovog stoljeća, bilo katastrofalno. Nejasan je i netransparentan bio način dodjele novca, loše je bilo stanje sportskih objekata i sportskih dvorana, mala proračunska sredstva. S obzirom na takvu situaciju većinu aktivnosti i energije tih smo godina tro-

populaciji i njihovom sportskom osposobljavanju, sljedeći korak sportskog usavršavanja talenata trebali bi imati sportski klubovi. Zbog toga je potrebna njihova tjelesna suradnja na otkrivanju talenata koja podrazumijeva i stručnjake kadre prepoznati kvalitete djeteta, a kasnije njegov talent radom i treningom pretočiti u rezultat. Budući da je u prethodnom razdoblju problem stručnjaka bio akutan, naglasak smo, u suradnji s Pokrajinskim zavodom za sport, stavili upravo na osposobljavanje i usavršavanje stručnjaka u sportu. Kada je u pitanju nagrađivanje sportaša mlađih uzrasta, odluka o dodjeljivanju novčane nagrade za sportaše koji ostvare zapažen rezultat na međunarodnim natjecanjima podra-

bih usprkos svemu, postižu zapažene rezultate. Godinama unazad sportaši iz Vojvodine predstavljaju otprilike trećinu sportaša koji čine nacionalne selekcije, što govori o vitalnosti sporta u pokrajini. Sportovi u kojima Vojvodani dominiraju tradicionalno se upražnjavaju i imaju dugu tradiciju, poput hrvanja, streljaštva. Tu su i bazični sportovi, osobito popularni u Vojvodini: plivanje, atletika, pa i gimnastika, koja nema značajnije međunarodne rezultate, ali je zahvaljujući sokolskom pokretu njegovana i opstala u Vojvodini. Odbojka, stolni tenis, tenis, veslanje, rukomet, nogomet - trofejni su sportovi u kojima su u nacionalnim reprezentacijama okosnicu često činili sportaši iz naše pokrajine.

šili na uspostavljanje razrušenog sustava sa željom uspostavljanja jasnih, pravičnih i javnih pravila igre. Izradili smo kriterije, počeli sustavno financirati klubove, počeli ulagati u infrastrukturu, ustanovili sustav natjecanja školske populacije (Liga SU prvaka). Danas je veći dio tih problema daleka prošlost i ne postavljaju se uopće kao tema. Značajnija su, iako još uvijek nedovoljna, izdvajanja za sport s lokalne razine vlasti, ali je značajna potpora i viših razina, koja je ranije bila nezamisliva. Na primjer, prošle je godine sredstvima iz pokrajinskog proračuna izgrađena sportska dvorana u Tehničkoj školi, školi od 1600 đaka koja nikada nije imala dvoranu, nastavljena je izgradnja kompleksa zatvorenih bazena

u Dudovoj šumi, osiguran novac za izgradnju sportske dvorane u Đurđinu. Sredstvima Pokrajinskog tajništva za sport i mladež izgrađena su i 4 terena od tartana kao i teren od umjetne trave za mali nogomet, te je sanirano još bezbroj otvorenih terena i sportskih dvorana. Sve to iz pokrajinskog proračuna. Takva financijska pomoć za projekte sportske infrastrukture je nekad bila nezamisliva.

HR: U kontekstu razgovora o temi povratka subotičkog sporta na veću scenu, znakovito je kako se u posljednje vrijeme i veći sportski događaji i manifestacije, poput nogometnih i odbojkaških kvalifikacija, počinju igrati u najvećem gradu sjevera Bačke.

Čelnici nacionalnih granskih saveza su zbog sportske tradicije, kulture, te tolerantne publike prepoznali Suboticu kao idealno mjesto za organizaciju međunarodnih susreta, kao i pripreme reprezentacija. Raduje me ta činjenica, jer vjerujem da će kvalitetan sportski program i nastup naših nacionalnih selekcija vratiti subotičku publiku na stadione. Također se nadam da će iza svake te manifestacije, kao legat, nešto ostati subotičkom sportu.

HR: Financije su uvijek ključni problem i prepreka daljnjeg razvijanja sporta u svakoj sredini. Kakva je aktualna situacija glede financiranja sporta u Pokrajini?

Aktualan trenutak vojvodanskog sporta oslikava opću besparicu koja vlada u cijeloj zemlji. Proračun republičkog ministarstva je smanjen za četvrtinu, pokrajinski za oko 30 posto, a i transferi lokalnim samoupravama će biti značajno umanjeni. Budući da se sport u značajnom dijelu financira s različitih državnih razina (republika, pokrajina, lokal), a da su ti proračuni, kao što je poznato, izuzetno restriktivni, sportske organizacije ove godine očekuje teško razdoblje. S druge strane, i gospodarstvo je u posebno teškoj situaciji pa se i donacije i sponzorski ugovori smanjuju ili prekidaju. Svjesni cijele situacije pokrenuli smo inicijativu da se granske organizacije koje djeluju na teritoriju APV obvežu da će razmotriti i naći mogućnost pomoći svojim članicama, klubovima, na način da će, ukoliko je to moguće, smanjiti obveze prema njima, tj. takse, obvezne registracije, sudačke naknade i nadoknade za delegate.

Također je preporučeno i smanjenje plaća administrativnim radnicima u savezima analognog smanjenju plaća u državnoj upravi.

Međutim, ima i lijepih vijesti u ovoj 2009. godini. U suradnji s Pokrajinskim tajništvom za rad, zapošljavanje i ravnopravnost spolova krećemo u veliki projekt zapošljavanja sportskih pripravnika sa željom da što više sportskih klubova dobije kvalificiran stručni kadar. Program je namijenjen zapošljavanju pripravnika na godinu dana,

na poslovima realizacije programa školskog sporta, vrhunskog i kvalitetnog sporta, zatim fizičkih aktivnosti i sporta za određene grupe stanovništva, te administrativno menadžerskim poslovima u različitim sportskim organizacijama. Program je izuzetno stimulativan, jer se iz pokrajinskog proračuna osigurava 10 plaća, a poslodavac, sportska organizacija, ima obvezu osigurati samo dvije plaće. Visina zarade će iznositi 37.500 dinara u bruto iznosu za osobe s visokom stručnom spremom, a 27.800 dinara u bruto iznosu za osobe s višom i srednjom stručnom spremom.

HR: Postoje li određeni projekti i dodatni načini pribavljanja materijalnih sredstava kada je u pitanju financiranje sportskog

razvoja najtalentiranijih sportaša Vojvodina?

Granski sportski savezi dobivaju sredstva iz pokrajinskog proračuna za financiranje planiranih programskih aktivnosti u sljedećoj godini za razvojne programe, natjecateljske programe (prvenstveno pokrajinske razine), edukativne programe, pripreme sportaša – kampove, nabavu sportske opreme i rekvizita. Dakle, talentiranim se sportašima pruža mogućnost da za dio svojih aktiv-

najperspektivnije i vrijedne dodatnog ulaganja glede postizanja vrhunskih rezultata, a što biste izdvojili kao konstantu potvrđene vrijednosti?

Sigurno je da je u onim sportovima u kojima postoji duga tradicija, koja jamči i veliku popularnost među mladima i osigurava veliki broj partipicpanata, moguće ostvariti i određene rezultate. Dakle, hrvanje, plivanje, atletika, odbojka, rukomet, veslanje, streljaštvo... Ali, moram reći i, istine radi, kako je financiranje nastupa reprezentativaca, kao i njihovih priprema i sudjelovanja na međunarodnim natjecanjima isključivo u ovlasti nacionalnih granskih saveza, jer nastupaju za nacionalni tim.

HR: Što smatrate Vašom glavnom zadaćom u nastavku mandata na mjestu pokrajinskog tajnika za sport i mladež?

U sljedećem je razdoblju ostalo Strategiju razvoja sporta u Vojvodini, budući da je u međuvremenu donesena i nacionalna, usuglasiti i krenuti s njenom primjenom. Također ćemo nastaviti kontinuirani rad na popravljaju sportske infrastrukture u Vojvodini, nastaviti s podrškom lokalnim samoupravama s ciljem stvaranja i implementacije akcijskih planova za mlade u njihovim sredinama. Osim ovih krucijalnih, nastaviti ćemo i započete projekte i aktivnosti, u suradnji s Pokrajinskim zavodom za sport, vezane uz stručno usavršavanje sportskih stručnjaka. Nastavit ćemo i veliki broj malih, ali vrlo korisnih projekata, poput onog da kroz programe školskog sporta i obuke neplivača svako dijete u Vojvodini nauči plivati.

HR: Koji je Vaš omiljeni sport i uspijete li od brojnih obveza i sami pronaći vrijeme za bavljenje sportskom aktivnošću?

Omiljeni način rekreacije mi je igranje malog nogometa i basketballa, kao i odlazak u teretanu, ali u posljednje vrijeme za to imam sve manje vremena. Volim gledati odbojku, nogomet i vaterpolo, kao i gimnastiku.

HR: Kojem ste posljednjem sportskom događaju bili nazočni u skorije vrijeme?

Tijekom vikenda uživao sam u nastupu naših reprezentativki protiv reprezentacije Grčke u okviru prvog meča A skupine Eurolige za odbojkašice.

HR: U tom smislu, koje su sportske grane, po Vašem mišljenju,

SKUPŠTINA SRBIJE PRED USVAJANJEM SETA POLJOPRIVREDNIH ZAKONA

Preporuka za ulazak u EU

Zakonske se izmjene odnose na područja: sigurnosti hrane, poljoprivrede i ruralnog razvoja, zdravlja i sredstava za zaštitu bilja, vina, rakije i drugih alkoholnih pića, etanola, javnih skladišta za poljoprivredne proizvode, genetički modificiranih organizama, reproduktivnog materijala šumskog drveća, stočarstva, dobrobiti životinja, poljoprivrednog zemljišta, kao i zaštite prava oplemenjivača biljnih sorti

Nakon što je prošlog tjedna završena načelna rasprava o setu poljoprivrednih zakona, očekuje se da ubrzo Srbija veći broj svojih propisa uskladi s europskim zahtjevima. Riječ je, prije svega, o zakonima o sigurnosti hrane, o poljoprivredi i ruralnom razvoju, o zdravlju i sredstvima za zaštitu bilja, o vinu, o rakiji i drugim alkoholnim pićima, o etanolu, o javnim skladištima za poljoprivredne proizvode i o

genetički modificiranim organizmima. Također je završena i načelna rasprava o izmjenama Zakona o reproduktivnom materijalu šumskog drveća, o predloženim zakonima o stočarstvu, o dobrobiti životinja, kao i o izmjenama Zakona o poljoprivrednom zemljištu, a razmotren je i Prijedlog zakona o zaštiti prava oplemenjivača biljnih sorti.

Tijekom rasprave oporbeni su zastupnici oštro kritizirali umanje-

nje proračuna za poljoprivredu i subvencije. S druge strane, zastupnici vladajuće koalicije smatraju kako će predloženi zakoni poboljšati položaj poljoprivrednika i ubrzati put prema EU.

Obrazlažući zakonske prijedloge, ministar poljoprivrede *Saša Dragin* izjavio je kako će set zakona iz područja poljoprivrede na suštinski način regulirati ovu oblast, utvrditi pravce razvoja i uskladiti potrebe poljoprivrednih

proizvođača, kao i uskladiti pravni sustav s europskim zakonodavstvom.

Govoreći o izmjenama zakona o poljoprivrednom zemljištu, on je kazao kako se one odnose na korištenje tog zemljišta u interesu lokalnih proizvođača.

»Ovim izmjenama uvodi se red u postupcima davanja državne zemlje na korištenje i uvodi se praksa da individualni poljoprivrednici na dražbi mogu pobijediti«, rekao je Dragin.

Precizirao je kako će postojati pravo prečeg zakupa u katastarskoj općini, čime će se onemogućiti špekulantima da ucjenjuju i dobivaju ogromne parcele na štetu lokalnih poljoprivrednika i spriječe ih da dođu do zemljišta.

Predviđeno je plaćanje zakupnine na godinu dana unaprijed, kao i plaćanje naknade za pravo korištenja poljoprivrednog zemljišta u druge svrhe, a uvodi se i Uprava za poljoprivredno zemljište.

»Prijedlog zakona o sigurnosti hrane uređuje sustav kontrole hrane u Srbiji i bez njega se ne može biti član EU«, rekao je Dragin.

Z. Perušić

ZAPOČELA PROVEDBA PROGRAMA START UP KREDITA ZA POČETNIKE U BIZNISU

Uručeno prvih 50 ugovora

Na ovaj bi način, prema najavama ministra Mladana Dinkića, ove godine u Srbiji trebalo biti zaposleno oko 10.000 ljudi

Ministar ekonomije i regionalnog razvoja *Mladen Dinkić* uručio je prvih 50 ugovora o kreditima za početnike, koji su odobreni u 2009. godini. U ovogodišnjoj prvoj tranši zajmova za početnike odobreno je 1059 kredita u iznosu od 1,6 milijardi dinara, čijom će realizacijom biti zaposleno oko 3300 novih radnika. Tijekom službenog uručivanja ugovora, u ponedjeljak 25. svibnja, Dinkić je najavio kako će sljedećih dana biti potpisani i ostali ugovori u okviru prve tranše kredita za početnike. Dodao je kako očekuje da će ove godine tako u Srbiji biti zaposleno oko 10.000 ljudi.

Ministar ekonomije je rekao kako se u svibnju ove godine prijavilo još oko 2000 ljudi za dobivanje tih kredita i naveo da će njihovi zahtjevi biti rješavani u prvoj polovici lipnja.

Prema pisanju B92, Dinkić je naveo kako se država, preuzimajući rizik na sebe i odobravajući povoljne kredite za početnike bez hipoteke po kamatnoj stopi od jedan posto, odlučila osvježiti sektor malih i srednjih poduzeća, koji se pokazao najvitalnijim dijelom srpskog gospodarstva.

Ove će godine krediti za početnike biti odobravani svim starosnim skupinama, počevši od najmlađih

do ljudi starijih od 50 godina, jer ti krediti, prema ministrovim riječima, nisu namijenjeni samo mladima, već i starijima koji imaju hrabrosti okušati se u novom biznisu.

Program odobravanja start up kredita u Srbiji otpočeo je prije dvije godine i na taj je način zaposleno 13.000 ljudi, a 70 posto njih uspješno otplaćuje te kredite.

Ministarstvo ekonomije, Republička agencija za mala i srednja poduzeća i Fond za razvoj odobrili su u posljednje dvije godine 6833 kredita za početnike u vrijednosti od 4,7 milijardi dinara.

Iz Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja najavljeno je tako-

đer kako će do rujna ove godine biti donesena dva nova zakona, koji će omogućiti značajno smanjenje državne administracije u kojoj trenutno postoji višak od 10.000 zaposlenika. Dinkić je najavio »veliko sređivanje« u republičkoj i pokrajinskoj administraciji istaknuvši, kako »bi i građani i gospodarstvo lakše disali kada bi imali manju birokraciju«.

Na temelju ta dva nova zakona trebali bi biti doneseni programi za rješavanje viška zaposlenih u administraciji, koji će biti provedeni do kraja siječnja sljedeće godine.

Z. P.

HRANITELJSKE OBITELJI U OPĆINI APATIN

Između srca i zakona

Centar za socijalni rad Apatin stvara mrežu hraniteljskih obitelji u svim naseljenim mjestima općine *
Na terenu u pojedinim slučajevima dolazi do pogoršanja situacije zbog loše postavljениh ili nedorečenih zakonskih normi *
Koliko je lijepo, toliko je i teško djeci zamijeniti biološke roditelje, kaže Jelica Đanić

Piše: Ivan Andrašić

Veliki kapacitet ustanova za smještaj djece bez roditeljskog nadzora oduvijek je izazivao niz problema. Djeca su tijekom svojega odgoja bila uskraćena u mnogim stvarima u odnosu na djecu odgajanu u obiteljima. Nije upitna kvaliteta stručnjaka koji su u ustanovama uposleni, problem je u njihovim kapacitetima u odnosu na broj štićenika. Stoga se, sukladno rezultatima socioloških istraživanja, u novije vrijeme teži smještaju djece u hraniteljske obitelji. Smještaj djece, kako one bez roditelja, tako i one čiji roditelji nemaju uvjeta za njihov odgoj, u hraniteljske obitelji na području Općine Apatin još je u početnoj fazi.

Lokalni Centar za socijalni rad dio je sustava socijalne zaštite, koji ovu akciju provodi u okviru regio-

nalnog centra Sombor. Institut obiteljskog smještaja, ili takozvanog hraniteljstva, oblik je socijalne zaštite prije svega djece bez roditeljske skrbi. U pojedinim sredinama ovaj institut je već dulji niz godina prisutan, dok mnoge sredine ni danas nemaju hraniteljske obitelji.

Uvođenjem reformi u sustav socijalne zaštite ozbiljno se pristupilo kampanjama smještavanja većine djece bez roditeljske skrbi u hraniteljske obitelji.

EDUKACIJA OBITELJI

»Naš Centar je prije nekoliko godina krenuo u kampanju edukacije obitelji prijavljenih za hraniteljstvo. S ponosom mogu reći kako smo unapredovali munjevito«, kaže ravnateljica Centra za socijalni rad *Lenka Bojić*. »Sada na

području općine imamo deset hraniteljskih obitelji u kojima su djeca već smještena, a imamo i devet obitelji koje čekaju na edukaciju. Te obitelji, osim procjene podobnosti moraju proći program Ministarstva i na neki način steći znanja neophodna u odgojnom procesu te djece. I nakon smještaja djece u te obitelji Centar je dužan pratiti i unapređivati odgojni rad s njima.«

Motivi onih koji surađuju s Centrom na ovaj način različiti su. »Ova akcija je jako dobro osmišljena. Danas smo suočeni s problemom neuposlenosti, koji je, kako mislim, najteži od svih. Mnogi su na uključenje u ovu akciju motivirani upravo osjećajem da neće biti prepušteni sami sebi, nego se, osim materijalne nadoknade i stalne potpore u skrbi za djecu, neuposlenima uplaćuje i mirovinsko osigu-

ranje. Za hraniteljstvo se prijavio i određeni broj onih koji iz nekih razloga nisu mogli ostvariti biološko roditeljstvo, a proces usvojenja je dug i kompliciran, te pružajući ljubav djetetu prilikom hraniteljstva istodobno zadovoljavaju i svoju prirodnu potrebu za djetetom. Za djetetom čijim će se odgojem stvoriti zreo čovjek. Javlja se i ljudi koji su već odgojili ili još uvijek odgajaju i vlastitu djecu. Svakako, ne možemo zanemariti ni materijalne, niti stambene uvjete, jer ne

Je li prikladniji smještaj djece u hraniteljske obitelji ili u odgojne centre?

»**R**eultati odgojnog procesa u ustanovama pokazuju koliko je kompliciran rad s grupom u dječjem uzrastu«, kaže ravnateljica Centra *Lenka Bojić*. »Tamo je prisutna veća koncentracija djece, pa samim tim više je među njima izražena i kolektivnost, što ne mora uvijek biti i pozitivno. Svakako, ukoliko odgajate jedno, dvoje ili troje djece, više ste im posvećeni, dajete im više ljubavi nego odgojitelj skupine djece u ustanovi. No, analize bih ostavila stručnjacima Ministarstva. Sa svojim suradnicima trenutačno radim na razvijanju mreže hraniteljskih obitelji u naseljenim mjestima naše općine. Dosadašnja iskustva u radu na terenu su nam pozitivna, no, malo problema stvara nam nedorečenost zakona. Odrastanje i odgoj djece u hraniteljskim obiteljima najbliže je prirodnim uvjetima života u vlastitoj obitelji. Razumljivo, nije moguće u cijelosti zamijeniti roditelje djece, ali mi iz Centra u tijesnoj suradnji s hraniteljima možemo znatno pridonijeti minimiziranju razlike između prirodnih roditelja i hranitelja, koji tu djecu odgajaju. U radu s djecom potrebno je jako puno strpljenja, a rezultati s terena pokazuju nam kako se socijalizacija brže odvija ukoliko je dijete koje dolazi u hraniteljsku obitelj mlađe. Do problema najčešće dolazi kad moramo ispoštovati zakonske norme i omogućiti kontakte djece s biološkom majkom. Djeca se tada uznemire – krv nije voda, razumljivo je i da žude za stvarnim roditeljima, bez obzira na razlike u uvjetima života.«

Hraniteljica Jelica Đanić s dječčićem

možemo dopustiti nikakvu zlouporabu sredstava koje hranitelji dobijaju. Sva ova iskustva za nas su izuzetno dragocjena», kaže Lenka Bojić.

NIŠTA SE NE PREPUŠTA SLUČAJU

Stručna koordinatorica ove akcije na području Apatina je socijalna djelatnica *Mirjana Majstorović*. Njezin sud se do sada pokazao nepogrešivim u izboru hranitelja.

»Ukoliko se neka osoba želi opredijeliti za hraniteljstvo, dolazi kod nas na informativni razgovor, u kojega su uključeni socijalni djelatnik i psiholog. Ukoliko prođe, provjeravaju se informacije, obavlja formalno-pravna procedura i na koncu, provjerava se stanje na terenu. U Centru se poslije toga obrađuje kompletna dokumentacija, svi članovi obitelji, i tek tada se pristupa obuci za rad s djecom. Ne samo obuci osobe koja se prijavila, nego i bračnog partnera. Obuka se obavlja u regionalnom

Zakon moramo poštovati

Zbog loših ili nedorečenih zakonskih odredaba na terenu često dolazi do neželjenih posljedica. Najtužnije je to što te posljedice trpe oni koji ne bi trebali – djeca. Prošle godine u Apatinu je zabilježen smrtni slučaj četrnaestogodišnjakinje, koji naoko i nije u izravnoj svezi s temom. Djevojčica je stradala u udesu, kratko vrijeme bila je u komi, a onda je umrla. U automobilu je bila s muškarcem s kojim ni po kakvoj logici nije trebala biti.

»Djevojčica je dvije godina bila, skupa s bratom i mladom sestrom, smještena u jednu hraniteljsku obitelj zbog nezadovoljavajućih uvjeta života kod majke«, kaže socijalna djelatnica Mirjana Majstorović. »Po odredbama zakona, majčinom udajom stvoreni su bitno izmijenjeni uvjeti za odgoj djece, uspostavljen je međusobni kontakt i djeca su, što je razumljivo, izrazila želju za daljnji život s biološkom majkom. Jednostavno, nije bilo elemenata koji bi priječili povratak djeteta u biološku obitelj. Kontakt s majkom uspostavljen je još dok je dijete bilo u hraniteljskoj obitelji, radili smo s njima i dalje, ne samo savjetodavno, nego smo ih i materijalno podupirali. Iako smo brzo spoznali kako su izmijenjeni uvjeti bili samo privid, zakonsku proceduru smo morali poštovati do kraja. Djeca su vraćena majci i brzo su se adaptirala na način života u novoj-staroj sredini. Neke situacije ipak nije moguće preduprijediti. Teško mi je govoriti o ovom slučaju, nažalost u udesima stradavaju mnogi, ali, opet, ne mogu se oteti dojmu kako je u pitanju izravna posljedica razilaženja zakonskih normi i stvarnog stanja na terenu.«

centru u Somboru, a upravo veliki priljev zainteresiranih obitelji stvara i veliki zastoj. Tako već godinu dana imamo devet zainteresiranih i od strane našega Centra obrađenih subjekata iz naseljenih mjesta Općine Apatin. Smještajem djece u hraniteljske obitelji naš posao nije završen. Obilazimo ih, pratimo rad i ponašanje hranitelja, pratimo ponašanje djece, ali, s druge strane, pratimo i sve što se događa u biološkoj obitelji djeteta. Ništa ne prepuštamo ni slučaju niti nepredviđenim okolnostima«, kaže Mirjana Majstorović.

BRIGA O DJECI

Od triju hraniteljskih obitelji u Sonti najstarija je obitelj *Jelice* i *Marinka Danić*. U njihovom domu boravile su dvije 'ture' djece. Dvije sestre i brat iz jedne obitelji zadržali su se više od dvije godine, a sljedećih dvoje djece nepunih godinu dana. Vraćeni su u biološke obitelji. Danas je u njihovom domu smješten dječčić od nepunih godinu dana. Jelica i Marinko se nadaju – na puno dulje vrijeme nego ostala djeca.

»Suprug i ja smo poduzeli ovaj korak s velikom voljom«, kaže za Hrvatsku riječ Jelica Danić.

»Ja sam ostala bez posla, a u ovim godinama baš i ne vidim neku ozbiljnu perspektivu glede bilo kakvog uposlenja. Mirovinsko osiguranje koje mi se vodi ipak je nekakva sigurnost, a djecu oduvijek volimo. Jako smo žalili za ovima koji su otišli, patili smo za

Socijalna djelatnica Mirjana Majstorović

poginulom curicom. Bilo mi je kao da sam izgubila vlastito dijete. Ne mogu razumjeti zakonodavca koji je predvidio održavanje kontakta djece smještene u hraniteljske obitelji s biološkim roditeljima. Upravo od uspostave takvog kontakta problemi i nesporazumi su i počeli. Djeca su se odjednom promijenila. Postala su izuzetno drska, da ne kažem agresivna. Škola im više nije bila zanimljiva, maštala su samo o mobitelima, računalima, zasebnim dječjim sobama i putovanjima. Djevojčica koja je kasnije stradala nespješno je odala da će im to sve priuštiti 'mamin novi muž'. Uvjerena sam da bi im bilo korisnije za budućnost odrastanje u našoj obitelji, a vjerujem da bi i danas bila

živa i zdrava. No, život ide dalje. Sada smo dobili desetomjesečnu bebu. Na prvi pogled nas je osvojio svojim krupnim okicama. Prije mjesec i pol bio je jako neuhranjen, mlitav i bezvoljan. Danas se 'zaokružio', postao je pravi mali mangup. Uvijek je nasmijan. Kad me zagrlji, u momentu se sjetim svoje djece, sjetim se svega što sam s njima prošla, a što me sada čeka s njim. Znam da ćemo se Marinko i ja veseliti svakom novom zubiću, znam da ćemo uvijek strepeti za njega kao da nam je rođeno dijete. I valjda će nam se posrećiti, valjda ćemo konačno uspjeti nekoga otproviti u život, a ne natrag u biološku obitelj.«

PROGRAM POTICANJA PODUZETNIŠTVA MLADIH

Duh biznisa u srednjim školama

Projekt traje godinu dana i u tom razdoblju učenici se uče kako pokrenuti poduzeće, što je sve potrebno za njegovo osnivanje, kako napraviti biznis plan, kako prodati neki proizvod ili uslugu, i na kraju kako sve to i zatvoriti

Subotica je jedan od sedam vojvodanskih gradova (Indija, Ruma, Sombor, Kikinda, Zrenjanin, Pančevo) koji su od ove godine uključeni u program poduzetništva za mlade. Projekt je inicirala vlada Kraljevine Norveške, a u Srbiji se provodi od 2003. godine s namjerom da u srednjim školama potakne poslovni duh kod mladih i pruži im mogućnost obuke u vođenju vlastitog poduzeća. U programu sudjeluju Tehnička i Politehnička škola, a osim norveške vlade projekt podržavaju ministarstva ekonomije i prosvjete i Republička agencija za razvoj malih i srednjih poduzeća.

»To je projekt kroz koji pokušavamo mlade ljude potaknuti da samoinicijativno pokrenu neki svoj biznis. Projekt traje godinu dana i u tom razdoblju učenici se uče kako pokrenuti poduzeće, što je sve potrebno za njegovo osnivanje, kako napraviti biznis plan, kako prodati neki proizvod ili uslugu, i na kraju kako sve to i zatvoriti«, kaže profesor u Tehničkoj školi i koordinator projekta **Željko Rajačić**.

Lokalna samouprava također sudjeluje u ovom projektu u kojemu će pružiti financijsku pomoć učenicima. O tome je prošloga tjedna potpisan ugovor prema kojem će Tehnička škola dobiti 342.000,

Željko Rajačić

a Politehnička 306.000 dinara za financiranje 7, odnosno 9 poduzeća iz različitih područja, poput popravaka računala, reciklaže, uslužnih djelatnosti itd.

»Poduzeća koja su otpočela svoju proizvodnju ili davanje usluga mogu nastaviti i dalje s poslovanjem, ali tada pod tržišnim uvjetima. Na primjer, djevojke iz škole u Kragujevcu otvorile su poduzeće za reciklažu limenog otpada, povremeno su radile u tom svom poduzeću i tako financirale svoj studij«, kaže Rajačić te dodaje kako polaznici dobivaju certifikate o sudjelovanju u projektu, koji im omogućava prednost na natječajima za start up kredite.

Antonio Gabor je učenik trećeg

Vuk Banjanin i Stefan Đukić

razreda na smjeru elektrotehničar računala. S petoricom svojih drugova iz razreda osnovat će poduzeće za pružanje usluge popravke računala.

»Odlučili smo raditi servis i instaliranje nekih računalnih programa po relativno jeftinoj cijeni. Naš cilj je pružati usluge prije svega učenicima srednjih škola. Konkurencija jest velika u ovom području, ali cijene su visoke, a mi planiramo biti pristupačniji s cijenama i na taj način konkurentni«, kaže **Antonio Gabor** i dodaje kako od projekta očekuje da nauči sve o načinu poslovanja poduzeća, što mu jednoga dana može biti dragocjeno iskustvo.

Stefan Đukić, također iz trećeg

razreda, objašnjava kako će se njegovo poduzeće baviti prikupljanjem sekundarnih sirovina, i to staklom i plastikom.

»Mislili smo da je to možda dobro raditi, jer je malo poduzeća koja se bave tako nečim, pa mislimo da je konkurencija veoma mala. Točno je da niti zarada nije velika, ali mi smo već pregovarali sa stanašima iz cijele Engelsove ulice i oni su voljni odlagati nam staklenu ambalažu, samo im trebamo osigurati kontejner«, kaže **Stefan Đukić** i dodaje, kako svoje sudjelovanje u projektu poduzetništva za mlade shvaća kao pripremu za buduću život.

Učenici su podnijeli svoje biznis planove, sada se čeka njihovo odobrenje, potom kreće procedura osnivanja i registracije poduzeća, a od rujna učenici počinju proizvodnju ili pružanje usluga. Rezultati projekta bit će prezentirani na Sajmu malog poduzetništva u ožujku 2010. godine u Beogradu, gdje će se ocjenjivati najbolji proizvod ili usluga, najbolja prezentacija, ime poduzeća itd. Inače, do sada je uz potporu Norveške učeničko poduzetništvo zaživjelo u 35 srednjih škola u Srbiji, uključeno je oko 1200 učenika, a otvoreno je 109 učeničkih poduzeća.

S. M.

Omnibus konferencija o prekograničnoj suradnji

Programima protiv ekonomske krize

Svjetska ekonomska kriza, koja ozbiljno drma i pogranične prostore Srednje Europe, može biti nadvladana samo pojačanim angažmanom gospodarstvenika iz tih područja, te internacionalizacijom njihovih malih i srednjih poduzeća, čulo se među ostalim na Omnibus konferenciji koja je u srijedu održana u Subotici. Uz nazočnost velikog broja poduzetnika, na konferenciji je bilo riječi o dodatnim mogućnostima prekogranične suradnje između Srbije i Mađarske, o gospodarskom okruženju u regiji i razvojnim prioritetima, o financijskim programima EU kojima se mogu financirati pogranični projekti.

Organizator ove konferencije bila je Fundacija Europrosperitas 2010 iz Budimpešte, koja se bavi širim društvenim povezivanjem Mađarske

i njenih graničnih prostora izvan zemlje. Konferenciju je otvorio počasni predsjednik

Saveza vojvodanskih Mađara **József Kasza**, a među ostalima, govorili su: predstavnik Ministarstva nacionalnog razvoja i gospodarstva Republike Mađarske **Julianna Zeiler**, potpredsjednik Izvršnog vijeća Vojvodine **István Pásztor** i generalni direktor Zatvorenog akcionarskog društva za financiranje mađarskih poduzetnika **Ákos Benke**.

Omnibus konferencija se svaki put održava u drugom gradu. Osim u Subotici, ove je godine već održana u Košicama (Slovačka) i Lendavi (Slovenija), tijekom lipnja bit će organizirana i u Nyiregyházi (Mađarska), Eisenstadtu (Austrija) i Aradu (Rumunjska).

Z. Perušić

Tisuće ljudi u Subotici upućeno na socijalna davanja

Siromaštvom najviše pogođena djeca

»Ponedjeljkom, kada dođu u školu, većina njih čak ne može izdržati do prvog odmora jer su gladni, tko zna što su i jesu li neki od njih za vrijeme vikenda kod kuće i jeli«, kaže ravnateljica škole »Žarko Zrenjanin«, Jovanka Tešanović

Zbog gospodarske krize i sve veće nezaposlenosti tisuće ljudi u Subotici upućeno je na socijalna davanja, dječje doplatke ili neki drugi oblik socijalne pomoći. Najviše su siromaštvom pogođena djeca. Ovoga mjeseca 6489-ero djece iz 3609 obitelji dobilo je dječji doplatok. Svakoga mjeseca ovi se spiskovi povećavaju za oko 45-ero djece koja stječu pravo na doplatok.

»Ostvarivanje prava na dječji doplatok radi se na temelju Zakona o financijskoj podršci obitelji s djecom, a kriteriji su isključivo prihodi obitelji. Svakog mjeseca dobivamo census po članu kućanstva, koji se izračunava na temelju prosječne republičke plaće. Za ovaj mjesec taj je census iznosio 5798,92 dinara. To znači da ukupni prihodi u prethodna tri mjeseca podijeljeni po članovima kućanstva nisu premašivali taj iznos. Na primjer, obitelj s dvoje djece u kojoj su oba roditelja zaposlena i ostvaruju minimalnu plaću, već nemaju pravo na dječji doplatok«, kaže referentica *Ljiljana Letić*.

ZA MNOGE SU DJEČJI DOPLATCI JEDINI PRIHOD

Za samohrane roditelje ovomjesečni census iznosio je 6958,70 dinara. Koliko su ovi limiti niski pokazuje i podatak da samohrani roditelj na minimalcu s jednim djetetom neće moći ostvariti pravo na pomoć. Jedan od kriterija je i katastarski dohodak zbog kojega se nerijetko događa da obitelji, unatoč malim plaćama, budu isključene iz prava na dječji doplatok, jer katastarski dohodak mjesečno prelazi 2,35 dinara po članu kućanstva.

Inače, svibanjski dječji doplatok iznosio je 1770 dinara po djetetu, odnosno za djecu u

samohranim obiteljima 2301,82 dinara. Također, pravo na ovu vrstu pomoći imaju samo prva četiri djeteta u obitelji. I na ove male iznose djeca imaju pravo do 19 godina pod uvjetom da redovito pohađaju srednju školu, odnosno, ako imaju 19 godina a idu na višu školu – već gube pravo. Djeca ometena u razvoju imaju pravo na doplatok do svoje 26. godine.

Socijalni djelatnik *Momčilo Cvijetić* u školi »Žarko Zrenjanin«, koja educira djecu ometenu u razvoju, kaže kako je od 300 učenika ove škole, između 60 i 70 posto njih u stanju socijalne potrebe i velikog siromaštva.

»Puno je obitelji koje primaju socijalnu pomoć, a za puno obitelji jedini izvor prihoda su im dječji doplatci i eventualno nekakva nadoknada uz sezonski rad, a danas je toga sve manje i manje.«

Oko 1500 obitelji u Subotici prima socijalnu pomoć i to su uglavnom obitelji s djecom. No, to je podatak iz prosinca prošle godine, nedostaju najnoviji podaci iz razdoblja ekonomske krize i sve većeg broja nezaposlenih. Pomoćnica rav-

pekmezom, koja ne zadovoljava potrebe djece, ali, kako kaže ravnateljica Tešanović, mnoga djeca su vrlo sretna i zbog toga.

Momčilo Cvijetić često obilazi obitelji školskih štitićenika, kaže kako više od polovice njih živi u izuzetno lošim stambenim uvjetima.

»Bili smo nedavno kod dva učenika u Đurđinu, majka im je razvedena i bolesna, baka ima malu mirovinu, njih četvero žive u jednoj prostoriji sa zemljanim podom, stvari su nabacane po kesama, miševi hodaju naokolo. Do prošle godine imali smo dva učenika iz romske obitelji koja živi od sakupljanja otpada na smetlištu, djeca su s 15 godina napustila školu i sada i sami sakupljaju smeće. Također imamo obitelj na Bajskom putu koja živi u kući čiji je krov skoro otpao. Dosta tih ljudi je na popisu za narodnu kuhinju u Crvenom križu, dobiju dnevno dva ili tri obroka za obitelj i to im je sve što pojedaju.«

Ta djeca ne idu na rođendane, ekskurzije i izlete, već su kao djeca izolirani – autsajderi su jer su siromašni. Procjene su da je trećina od ukupnog broja djece u Srbiji na različite načine pogođena siromaštvom. Nedavno je i predsjednik Skupštine Vojvodine *Sándor Egeresi* iznio podatke Nacionalne strategije za suzbijanje siromaštva prema kojima je stopa siromaštva u Vojvodini najviša u Srbiji – 9,2 posto. Time je, kako je rekao predsjednik vojvođanske skupštine, mit o najbogatijoj pokrajini razbijen, te naglasio kako Vojvodina i Srbija trebaju nove političke dogovore, nove politike koje su kompetentne i dorasle izazovima vremena, koje zahtijevaju kritičko suočavanje s vlastitom krizom i krizom društva.

S. Mamužić

natelja Centra za socijalni rad *Danijela Zvekić* ističe kako osoba može ostvariti materijalnu ili socijalnu pomoć isključivo ako je nezaposlena, ako obitelj nema višak stambenog prostora, ako nema okućnice, itd.

Ona dodaje kako ove obitelji osim novčane pomoći dobivaju i pakete hrane i higijenskih sredstava, ugalj, itd.

AUTSAJDERI JER SU SIROMAŠNI

Ravnateljica škole »Žarko Zrenjanin« *Jovanka Tešanović* također ističe kako neka djeca žive izuzetno siromašno i u katastrofalnim uvjetima. »Ponedjeljkom, kada dođu u školu, većina njih čak ne može izdržati do prvog odmora jer su gladni, tko zna što su i jesu li neki od njih za vrijeme vikenda kod kuće i jeli.«

Svi učenici u školi imaju besplatnu užinu, koja se osigurava iz naknade od izdavanja školske sportske dvorane, međutim to je vrlo skromna hrana, obično namaz s paštetom, vrhnjem ili

»Etno dan« u Osnovnoj školi »Matko Vuković«

Dan povjerenja i tolerancije

Ćirilica, Paja Jovanović, Đavolja varoš, Vlade Divac, te Slavoljub Penkala, Doris Dragović, Goran Ivanišević, »Podravka«, Balint Vujkov – ovo su poznate osobe i brendovi po kojima osnovci prepoznaju srpsku i hrvatsku kulturu i povijest, te su ih odabrali predstaviti jedni drugima u okviru projekta »Etno dan«.

Riječ je o projektu koji je rea-

liziran u Osnovnoj školi »Matko Vuković«, a organizirao ga je Vojvodanski centar za ljudska prava s Pokrajinskim tajništvo za propise, upravu i nacionalne manjine u okviru projekta »Afirmacija multikulturalizma i tolerancije u Vojvodini«.

»Učenici koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku prezentirali su svojim drugovima kulturu Srbije,

povijesne, sportske i osobe iz javnog života, a istodobno su učenici u razredima na srpskom jeziku prezentirali kulturu hrvatskog naroda. Kroz pripreme i istraživanja koja su prethodila prezentacijama uočili smo da oni znaju jako puno jedni o drugima, i to nas nije iznenadilo. Osobito puno znaju o sportu i glazbi. Mislim da u glavama djece i nema barijera između srpskog i hrvatskog, koliko toga ima u glavama odraslih, i zapravo predrasude na koje nailazimo kod djece potječu od stavova njihovih roditelja. Djeca se druže, nemaju jezičnih ni kulturalnih barijera, i vjerujem da će ova generacija kada odraste konačno prevazići predrasude, koje imaju njihovi roditelji«, kaže Sonja Konkolj, pomoćnica ravnateljice OŠ »Matko Vuković«.

Cilj projekta »Etno dan« je jačanje međunacionalnog povjerenja i tolerancije kod učenika viših razreda osnovnih škola kroz predstavljanje jedne nacionalne zajednice

drugoj, a realizira se u 23 škole u Vojvodini u kojima se nastava, izuzev na srpskom, organizira i na jednom od jezika nacionalnih manjina. »Matko Vuković« je jedna od četiri subotičke škole u kojoj je organiziran »Etno dan«. Inače, ovdje se nastava na hrvatskom jeziku organizira od prvog do osmog razreda, a pohađa je oko 150 učenika.

»Etno dan« je u »Matku« završen degustacijom tradicionalnih peciva i kolača i jednog i drugog naroda, koje su pripremili djeca i njihovi roditelji, a dio je osigurala škola.

S. M.

Temeljem članka 14. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04), Općinska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica, Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je investitor »ELITTE-PALIĆ« d.o.o, Palić, Park heroja br. 15, podnio zahtjev za određivanjem obujma i sadržaja studije o procjeni utjecaja na okoliš za projekt »Rekonstrukcija i dogradnja - Riblje čarde« na katastarskoj čestici 888 K.O. Palić, na području Grada Subotice.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz zahtjeva za određivanjem obujma i sadržaja studije o procjeni utjecaja na okoliš za projekt »Rekonstrukcija i dogradnja - Riblje čarde«, može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Gradske kuće - ured 226, u razdoblju od 29. 5. 2009. do 13. 6. 2009., u vremenu od 10 do 12 sati.

Temeljem članka 14. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04), Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, Subotica, Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za određivanjem obujma i sadržaja studije o procjeni utjecaja na okoliš od strane nositelja projekta »BG INVEST« d.o.o., Beograd, Nebojšina br. 20, za projekt Izgradnja radio bazne postaje »Đurđin – SU 42« GSM mobilne telefonije Telekom Srbija a.d. u Đurđinu, na kat. čest. 2478/1 k. o. Đurđin.

Uvid u podatke i dokumentaciju iz zahtjeva za određivanjem obujma i sadržaja studije o procjeni utjecaja na okoliš za projekt Izgradnja radio bazne postaje »Đurđin – SU 42« GSM mobilne telefonije Telekom Srbija a.d. u Đurđinu, može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu okoliša, II. kat Gradske kuće - ured 226, u razdoblju od 29. 5. 2008. do 15. 6. 2009., u vremenu od 10 do 12 sati.

Nagrade za najuspješnije učenike

Svečani program posvećen najuspješnijim učenicima, koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku, upriličen je 26. svibnja u Hrvatskom kulturnom centru »Bunjevačko kolo« u Subotici. Hrvatsko nacionalno vijeće je po prvi put u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvodanskih Hrvata, NIU »Hrvatska riječ«, Generalnim konzulatnom Republike Hrvatske u Subotici i Hrvatskom maticom iseljenika iz Zagreba nagradilo sve učenike koji su svojim radom doprinijeli promicanju hrvatskog jezika i kulture kroz sudjelovanje na općinskim, okružnim i republičkim natjecanjima, te sudjelovanjem na natjecanjima u Republici Hrvatskoj.

Učenicima su na uspjehu čestitali: predsjednik HNV-a *Branko Horvat*, generalna konzulica *Ljerka Alajbeg*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvodan-

skih Hrvata *Tomislav Žigmanov*, predstavnik Hrvatske matice iseljenika *Marija Hećimović*, a darovane knjige, kao i priznanja i zahvalnice za sudjelovanje učenika na literarnom natječaju »Zlatna ribica« kojega organizira riječka podružnica HMI, uručila je učenicima članica Izvršnog odbora HNV-a *Stanislava Stantić Prčić*.

U prigodnom pratećem programu nastupili su: tamburaš *Matija Temunović* uz klavirsku pratnju *Vanje Ivakić*, čelistkinja *Katarina Evetović*, tamburaški orkestar Muzičke škole iz Subotice pod ravnanjem prof. *Mire Temunović*, te recitatori *Milica Vuković* i *Filip Nimčević*.

Z. S.

Dan izazova

U srijedu je održan Dan izazova, najveća svjetska manifestacija sporta, rekreacije i druženja. Dan izazova je održan 15. put, a Subotica se u međunarodnoj konkurenciji natjecala s Osijekom, a suparnik našeg grada u zemlji bila je beogradska općina Zvezdara. Sudjelovanje podrazumijeva bilo koju petnaestominutnu fizičku aktivnost ili rekreaciju, a vježbe se potom prijavljuju Sportskom savezu Subotice koji će zbrojiti sve sportske aktivnosti održane tijekom dana.

Veliki pomor ribe u Palićkom jezeru

Posljednjih je dana u Palićkom jezeru došlo do velikog pomora ribe. Uginulo je između tri i pet tona babuški, crvenih karasa, ukljeva i šarana. Stručnjaci kažu kako je tome uzrok nedostatak kisika u vodi, dok mještani misle da je za ovakvu katastrofu kriv subotički pročistač. Mještani Palića kažu kako se slične stvari događaju svake godine, no,

ovakav pomor ribe još nisu vidjeli.

Voditelj ribarstva Javnog poduzeća »Palić Ludaš« dipl. ihtiolog *Blagoje Lečić* izjavio je za Radio Suboticu kako je uzrok pomora ribe hiperprodukcija algi, čija razgradnja uzrokuje manjak kisika u jezeru, kao i meteorološke prilike proteklih dana.

Lečić smatra kako bi jedino rješenje bilo vađenje mulja iz jezera, dok biolog dr. *Gábor Mészáros* kaže da se jezerom nitko ne bavi ozbiljno.

»Imamo ozbiljan problem kojim se nitko ne bavi i jezero je prepušteno slučaju. I ranije se moglo predvidjeti gušenje ribe zbog nedostatka kisika. Sada je kasno da se bilo što učini, trebalo je djelovati tijekom zime. U prelaznom razdoblju, do početka realizacije kompleksne sanacije jezera, trebalo je naći rješenje za obogaćivanje vode kisikom. Primjerice, izgradnjom nekoliko fontana, kao što to imaju Ada Ciganlija ili Ženevsko jezero, koje bi osim turističkog, imale i biološko-ekološki efekt. Fontane pokreću vodu i na taj način je obogaćuju kisikom, te se tako sprečavaju ovakva uginuća«, kaže Mészáros, iz Udruge za zaštitu kulturnog i prirodnog naslijeđa »Protego«.

Nitko pouzdano ne može reći hoće li biti još uginuća ribe, a kupcima se ne preporučuje kupanje u Paliću, bez obzira na to što je za sada voda bakteriološki ispravna.

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

U »KUTU« SRIJEMA, U NJEGOVOM NAJISTOČNIJEM DIJELU

Hrvatski doprinos zemunskom naslijeđu

Zemun, kao grad u današnjem smislu, postoji od 17. stoljeća i nalazi se u »kutu« Srijema, u njegovom najistočnijem dijelu. Prvi arheološki nalazi iz Zemuna, kao naseljenog mjesta, datiraju iz mlađeg kamenog doba. Za vrijeme rimske vladavine nosi naziv Taurinum i predstavlja važno strateško mjesto. Nakon raspada Rimskog Carstva Zemun dolazi pod vlast Bizanta, ali ga opsjedaju Huni, Slaveni i Avari. Korijen današnjeg naziva potječe iz 6. stoljeća, u doba naseljavanja slavenskih plemena. Tada su ga zvali Zemlin, što je značilo zemunica. Borbama u 12. stoljeću ovdašnjim prostorima zavladała je Ugarska (u čijem je sastavu bila i Hrvatska).

PRILJEV STANOVNIŠTVA I RAZVOJ ZANATSTVA

Zemun predstavlja i grad kroz koji je prolazila križarska vojska u prva 3 križarska rata na svom putu prema Jeruzalemu. Turci 1396. godine ulaze u Srijem i u svom pohodu pljačkaju Zemun i Mitrovicu i poslije toga se vraćaju u Srbiju. Nakon toga gradovi u Srijemu se sve više utvrđuju za obranu od turskih napada. Nakon ponovne turske opasnosti u Zemun sa svojom vojskom dolaze franjevac *Ivan Kapistran* i *Ivan Hunjadi* (*János Hunyadi*), koji se spremaju za obranu Beograda od turske vojske. Sultan *Mehmed* sa 120.000 vojnika 1456. godine počinje opsadu Beograda, ali 1. srpnja Ivan Hunjadi prvo uništava tursku rječnu flotu, a 21. i 22. srpnja pobjeđuje i tursku vojsku na kopnu. Sultan *Sulejman Drugi* u srpnju 1521. osvaja Mitrovicu, Slankamen i Karlovce, a 12. srpnja i Zemun, koji je branio Hrvat *Marko Skoblić* s 500 vojnika. Sklapanjem Beogradskog mira 1739. godine između Austrije i Turske, granica se utvrđuje na Dunavu i Savi. Nakon toga, kao pogranično područje, Zemun se ubrzano razvija. Godine 1745. *Marija Terezija* obnavlja Srijemsku županiju i ujedinjuje je s Hrvatskom, a prvi srijemski župan postaje hrvatski barun *Marko Pejačević*. Zahvaljujući trgovini između Austrije i Turske, Zemun doživljava priljev stanovništva i razvoj zanata. Već 1772. postoji 12 cehova (zanatskih udruga) i približno 4000 stanovnika.

SLOBODNI CARSKI GRAD

Dana 8. lipnja 1871. godine Zemun postaje slobodni carski grad, a 1882. godine hrvatski se jezik u gradu uvodi kao službeni jezik. Carskom odlukom 1881. godine ukida se vojna krajina i Zemun se sjedinjuje s Kraljevinom Hrvatskom, Slavonijom i Dalmacijom, a hrvatski ban *Ladislav Pejačević* preuzima upravu nad tim područjem. Zbog svoje iznimne važnosti Zemun se

1895. izravno podređuje Zemaljskoj vladi u Zagrebu, pod čijom upravom ostaje do 1914. godine.

Nakon povlačenja austrougarske vojske pred kraj Prvog svjetskog rata, u Zemun je 5. studenoga ušla srpska vojska i time počinje novo razdoblje Zemuna. Između dvaju svjetskih ratova Zemun postaje čvrsto uporište hrvatske politike, a postoje i četiri hrvatska nogometna kluba: HŠK Građanski, HŠK Zemun, HŠK Dunav i HŠK Hajduk,

kao i mnoga kulturno-umjetnička društva.

IZDVAJANJE IZ SRIJEMA

Zbog svoje važnosti Zemun je 1934. godine administrativno izdvojen iz Srijema i pripojen Beogradu. Za vrijeme Drugog svjetskog rata Zemun se, kao i cijeli Srijem, nalazi u sastavu Hrvatske, a 22. listopada 1945. godine ovaj se grad ponovno administrativno izdvaja iz Srijema i pripaja Beogradu. Prema popisu stanovništva 1981. godine u Zemunu je bilo oko 11.000 Hrvata, ali i oko 55.000 Jugoslavena, od kojih je velik broj Hrvata. Početkom 90-ih godina u Zemunu dolazi do progona Hrvata. Veći dio Hrvata iz Zemuna je protjeran, samo u listopadu 1992. godine protjerano ih je oko 1200.

Danas u Zemunu živi oko 2000 Hrvata, s tim što se mnogi Hrvati i dalje izjašnjavaju kao Jugoslaveni, te se smatra kako sve skupa ima oko 5000 Hrvata. I pokraj tako malog broja Hrvata, tri katoličke crkve, franjevački samostan, samostan časničkih sestara, bolnica sestara milosrdnica (koja je oduzeta 1945. godine) svjedoče o opstojnosti našeg naroda u ovom gradu, a osnivanje Zajednice Hrvata Zemuna (2003.), Knjižnice i čitaonice »Ilija Okruglić« (2004.) i Društva hrvatske mladeži Zemuna (2007.) govore nam kako Hrvati neće dati da se zaboravi njihov doprinos zemunskome naslijeđu.

Dario Španović

Prema popisu stanovništva 1981. godine u Zemunu je bilo oko 11.000 Hrvata, ali i oko 55.000 Jugoslavena, od kojih je velik broj Hrvata. Početkom 90-ih godina u Zemunu dolazi do progona Hrvata. Veći dio Hrvata iz Zemuna je protjeran, samo u listopadu 1992. godine protjerano ih je oko 1200. Danas u Zemunu živi oko 2000 Hrvata, s tim što se mnogi Hrvati i dalje izjašnjavaju kao Jugoslaveni, te se smatra kako sve skupa ima oko 5000 Hrvata.

Druženje mladih u Zemunu

»Skupština na čoši« oduševila publiku

Mladi Subotičani ispred kule Ivana Hunjadija

Predstava »Skupština na čoši« redatelj *Marjana Kiša* u izvedbi članova Male scene Hrvatske čitaonice, bila je ovog vikenda povodom druženja mladih Hrvata iz Subotice i njihovih sunarodnjaka iz Zemuna. Dvorana popunjena do posljednjeg mjesta dokaz je da i u Zemunu ima Hrvata koji žele sačuvati svoju tradiciju i željni su ovakvih skupova.

Predstava je igrana u Knjižnici i čitaonici »Ilija Okruglić« koja

se nalazi u krugu crkve Uznesenje Blažene Djevice Marije, gdje se također nalaze prostorije Društva hrvatske mladeži Zemun.

Tijekom ovog posjeta mladi Subotičani mogli su vidjeti znamenitosti Zemuna: kulu Gardoš s koje se pruža prelijep pogled na Zemun i Novi Beograd, staru ljevaonicu zvona, zemunski park, gimnaziju, Poljoprivredni fakultet, operu i kazalište Madlenianum, zemunski kej. Posebno zadovoljstvo pružio

je posjet katoličkim znamenitostima – crkvama Uznesenja Blažene Djevice Marije, franjevačkom samostanu sv. Ivana Krstitelja, kapeli sv. Roka, te samostanima sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskog i školskih sestara franjevačkog reda.

Prigodan doček priredili su predsjednik Društva hrvatske mladeži Zemun *Miroslav Lečer*, podpredsjednik *Drako Peršić*, te predsjednik Zajednice Hrvata Zemun *Zvonimir Rajković*, kao i velečasni *Jozo Duspára*, koji je tom prilikom

izrazio radost domaćina što mogu pružiti gostoprimstvo mladima iz Subotice u zajednici koja broji oko pet tisuća katolika.

Važnost susreta ogleda se ne samo u srdačnom cjelodnevnom susretu, već napose u razgovorima koje su vodili predstavnici Mladeži demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, zemunske mladeži i udruge CroV, dogovorivši buduće zajedničke susrete i programe.

Verica Kujundžić

Dogovoren treći susret

»**N**akon prvog posjeta Zemunu, prošle godine u prosincu, uslijedio je poziv koji Hrvatska čitaonica nije mogla odbiti. Bila je ovo prigoda za upoznavanje mladih koji je završio predstavom pred doista izvrsnom publikom. Radost i iskreno zadovoljstvo i domaćina i nas kao gostiju prenijela se na sve prisutne. I ovdje se vidjelo da je mladost najotvorenija i spremna za suradnju. Nezaboravni su domaćini bili župnik *Jozo Duspára*, te predsjednici dviju udruga *Miroslav Lečer* i *Zvonimir Rajković* koji su pokazali pravo gostoprimstvo. I, naravno, dogovoren je treći susret koji se planira za jesen. A posebno je važno da su susretu nazočili mladi DSHV-a i CROV-a koji su također dogovorili buduće zajedničke programe. Za pomoć u prijevozu zahvaljujemo DSHV-u jer je njihova pomoć ulaganje u našu mladost«, izjavila je predsjednica Hrvatske čitaonice i organizatorica puta *Katarina Čeliković*.

Komediju Šime Ivića u adaptaciji i režiji *Marjana Kiša* izveli su: *Dragana Sudarević*, *Ana Ivković*, *Snežana Nović*, *Ivana Rudić*, *Slađana Gabrić*, *Vanja Petrak*, *Daria Skenderović* i *Nikola Bašić* a sudjelovali su i tamburaši HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta

U okviru Dana njemačke kulture u Somboru

Otvorena Kuća pomirenja s Bogom

SOMBOR – Humanitarna udruga Nijemaca »Gerhard« u petak je 22. svibnja u Somboru po drugi put organizirala »Dan njemačke kulture« s bogatom kulturnom ponudom na različitim lokacijama u gradu. Osim izložbe slika i kazališnih predstava, u Hrvatskom je domu priređena večer tradicionalnih plesova i glazbe podnavskih Nijemaca, gdje je sudjelovala i plesna skupina HKUD-a »Vladimir Nazor«.

U subotu, 23. svibnja, nakon svete mise na njemačkom jeziku slavljenju u crkvi svetog Križa, svečano je otvorena Kuća pomirenja s Bogom, čiji je kamen temeljac postavio veleposlanik Republike Njemačke *Wolfram Maas* u veljači prošle godine na prvom Danu njemačke kulture. Kuću je otvorio beogradski nadbiskup mons. *Stanislav Hočevar*, nakon čega je i blagoslovljena. Otvorenju su bili nazočni i subotički biskup *Ivan Penzeš*, svećenici iz Sombora i Subotice, kao i brojni uzvanici iz svijeta politike i kulture. Kuća pomirenja s Bogom otvorena je za sve udruge koje djeluju na području Sombora, bez obzira kojoj nacionalnoj zajednici pripadaju, za seminare, izložbe, prezentacije, književne večeri i druge aktivnosti.

Z. G.

FESTIVAL TAMBURAŠKIH ORKESTARA U RUMI

Dostojno obilježena 20. obljetnica

Uz ostale, nastupili članovi velikog tamburaškog orkestra HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume i Subotičkog tamburaškog orkestra

Festival tamburaških Orkestara Srbije, 20. jubilarni, održan je u subotu i nedjelju, 23. i 24. svibnja, u velikoj dvorani Kulturnog centra u Rumi. Prve festivalske večeri festival je svečano otvorio predsjednik Općine Ruma, a ujedno i predsjednik vijeća festivala *Goran Vuković*, a potom su, kao prvi, revijalno nastupili članovi dječjeg sastava Gradskog tamburaškog orkestra »Branko Radičević« iz Rume i to kao pobjednici, četvrti put zaredom, 48. glazbenog festivala djece Vojvodine.

Prvi orkestar koji je nastupio u službenoj natjecateljskoj konkurenciji bio je tamburaški orkestar »Bisernica« KUD-a »Abrašević« iz Šapca pod ravnanjem *Jakova Živanovića*, a nakon njih i članovi velikog tamburaškog orkestra HKPD-a »Matija Gubec« pod ravnanjem *Josipa Jurce*, čiji su članovi najprije izveli »Romancu u G-duru« *Julija Njikoša*, a zatim

praižvedbu poznate starogradske skladbe »Ramona« u aranžmanu *Josipa Jurce*. Vokalna solistica *Katarina Atanacković* predstavila se pjesmom *Miroslava Škore* »Šumi, šumi javore«, a svoj su nastup brežanski tamburaši završili »Kolom iz Banata« *Save Vukosavljeva*. Posljednji orkestar koji je nastupio prvog natjecateljskog dana bio je tamburaški sastav »Lale s Moriša« iz mjesta Čanad u Rumunjskoj. Oni su, pod ravnanjem *Tomislava Đurića*, izveli splet srpskih narodnih pjesama i igara.

Drugog natjecateljskog dana nastupili su orkestri »Sava Vukosavljev« KUD-a »Borislav Jankulov« iz Jaše Tomića, tamburaški orkestar AKUD-a »Sonja Marinković« iz Novog Sada pod ravnanjem *Jovana Travice*, GTO »Branko Radičević« iz Rume pod ravnanjem *Boška Bogičevića*, Subotički tamburaški orkestar pod ravnanjem *Zorana*

Mulića i Stipana Jaramazovića i na kraju, kao gosti, i mali tamburaški sastav »Pljevaljski tamburaši« iz Pljevalja u Crnoj Gori pod ravnanjem *Sanina Rovčanina*.

Na kraju festivala sudionicima su podijeljene zlatne, srebrne i brončane plakete, a uručio ih je predsjednik Općine Goran Vuković. Zlatne plakete dobili su orkestri iz Subotice, Novog Sada i GTO »Branko Radičević« iz Rume, srebrne orkestar iz Šapca i HKPD »Matija Gubec«, a brončanu tamburaši iz Jaše Tomića. Osim ovih službenih nagrada na objema festivalima večerima podijeljene su i nagrade žirija publike i novinarskog žirija. Organizatori i ovogodišnjeg jubilarnog 20. festivala bili su ustanova Kulturni centar Ruma, Savez amatera Vojvodine, Savez tamburaških društava Vojvodine i Savez amatera Srbije, dok je generalni pokrovitelj bila Općina Ruma. Nagrade najboljim orkestrima dodijelio je stručni žiri u sastavu: skladatelj iz Beograda *Slobodan Atanacković*, prof. dr. *Milovan Miškov* iz Novog Sada i profesor glazbe *Dragoslav Krsmanović* iz Šida.

Nikola Jurca

Zonska smotra izvornog glazbeno-folklornog stvaralaštva u Crvenki

Uspješan nastup »Matoša« iz Plavne

Zonska smotra glazbeno-folklornog stvaralaštva održana je u subotu, 23. svibnja, u Crvenki, u organizaciji Kulturno-prosvjetne zajednice Općine Kula, Doma kulture u Crvenki i Osnovne škole »Vuk Karadžić«. Nastupilo je 29 ansambala i solista kulturnih udruga iz općina: Srbobran, Vrbas, Bečej, Bač, Mali Idoš, Bačka Topola, Žabalj i Kula.

Ove su godine Općinu Bač predstavile dvije udruge: KUD »Mladost« iz Bača i HKUPD »Matoš« iz Plavne. KUD »Mladost« predstavile su ženska pjevačka skupina »Tramošnjanke« i vokalna solistica *Vukosava Mitrović* i to pjesmama iz Krajine, Sanskog Mosta i sela Tramošnja, a HKUPD »Matoš« je prikazao »Šokačke izvorne pjesme i plesove iz Plavne« u koreografiji *Ilone Gurić*.

»Matoš« je ovo bio drugi nastup u Crvenki, a i publika i žiri smotre uočili su vidan napredak ovog Društva. Otklonjeni su tehnički propusti konstatirani na prošlom nastupu i opći je dojam bio vrlo lijep. Publika je bila oduševljena i mnogi su pljeskanjem podržali izvođače tijekom njihova nastupa. Tamburaši i plesači uspostavili su bolju komunikaciju, a publiku i ocjenjivače oduševila je i ovog puta lijepa šokačka narodna nošnja. Ovoga puta svi su plesači imali tradicionalnu obuću – pepule.

Iako je ova udruga još uvijek malobrojna, njena je karakteristika dobro planiranje i uspješna realizacija programa. Ovome

pridonosi redovito vježbanje i dobra disciplina aktivnih članova. »Matoš«, prema statutu i misiji, želi predstavljati kulturno bogatstvo svoga kraja. Zato nastupa u okviru svoje zajednice, ali se često predstavlja i na smotrama poput ove, gdje se pojavljuju udruge različitih nacionalnih zajednica i stvara duh multikulturalnosti, multietničnosti i šarolikosti glazbeno-folklornog bogatstva. U izgrađivanju svog identiteta i očuvanju kulturne baštine nije dostatno surađivati samo s udrugama svoje, već i drugih etničkih zajednica, što stvara temelje kulturnoj integraciji.

Ovogodišnja zonska smotra folkloru održana je u Domu kulture u Crvenki pod pokroviteljstvom Općine Kula, a ocjenjivači su bili koreografinja *Slobodanka Rac - Seja* i etnolog *Milovan Ognjanović*, koji će nas uskoro izvijestiti jesu li se folkloristi plasirali na pokrajinsku smotru, koja će biti održana u Vrbasu.

Zvonimir Pelajić

U Somboru održan godišnji Sabor HKUD-a »Vladimir Nazor«

Nedovoljno mladih i Dužionica trenutačno glavni problemi

Predloženi i jednoglasno prihvaćeni novi članovi Upravnog odbora društva: Marija Maširević, Šima Beretić i Aleksandar Sabo

Redoviti godišnji Sabor HKUD-a »Vladimir Nazor« održan je u prošlu nedjelju u prostorijama Hrvatskog doma u Somboru. Sabor je otvorio predsjednik udruge *Šima Raič*. Nakon izbora radnog predsjedništva kojim je predsjedao najstariji član udruge *Sigmund Žiga Fratrić*, minutom šutnje odana je pošta preminulim članovima između dvaju sabora, a potom se nazočnima obratila konzulica savjetnica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici *Vesna Njikoš-Pečkaj*. Ona je naglasila kako joj je čast biti u društvu članova HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora, čuvara hrvatske kulture, tradicije, bunjevačkih i šokačkih pjesama i riječi, te ih je pozvala da svoju tradiciju čuvaju i dalje.

Tajnica društva *Klara Šolaja-Karas* je po redoslijedu iznijela sve aktivnosti u proteklih godinu dana, a potom je urednik lista »Miroljub« *Matija Đanić* predstavio novi broj lista u 12. godini njegova izlaženja. On je rekao kako je list »Miroljub« važan povijesni dokument iz kojeg će i potomci moći vidjeti što se radilo, čime se bavilo i kako se gledalo na stvari.

NEDOSTATAK MLADIH

Govorilo se i raspravljalo o nedostatku mladih u ovom društvu, kao i o budućoj 75. Dužionici u Somboru. Predsjedavajući *Sigmund Žiga Fratrić* je rekao koliko mladost znači u ovom društvu. Pozvao je nazočne da svojoj djeci, mladima, upute riječi kako treba voljeti ovo društvo, jer ono će biti od velike koristi i kada dođu u pozne godine. Nadovezao se i *Šima Beretić*, član veterana folklorne sekcije društva, koji je rekao kako su veterani postali trend u folklorima naših društava zbog nedostatka mladih. Naglasio je i kako se mora poraditi na tome da se mladi privuku društvu. Treba ih naučiti plesati, okupljati se u prostorijama udruge, naučiti ih da imaju obveze prema društvu, kao i društvo prema njima. *Stipan*

Nema odstupanja od stavova

Razgovor s gradonačelnikom Jovićem u svezi organiziranja Dužionice zakazan je za 2. lipnja, kada će tim kojeg čine *Šima Raič*, *Alojzije Firanj* i *Stipan Pekanović*, iznijeti stavove »Nazora«, od kojih, kako kaže i sam predsjednik Društva, neće odstupiti.

Pekanović je izrazio žaljenje zbog generacije mladih koja je napustila društvo i kako se javlja problem kada mladež dođe u doba od otprilike 20 godina, kada se javlja određena nezainteresiranost.

Predsjednica UG »Urbani Šokci« i pročelnica dramske sekcije *Marija Šeremešić* nazočne je upo-

znala s udrugom i radom dramske sekcije i naglasila kako se treba odlučiti na novi iskorak. Ona je rekla kako krivnja nije samo u mladima, već je djelimična krivnja i u starijima, te treba promijeniti pristup kako prema mladima, tako i prema budućem radu. Njeno osobno mišljenje je da uprava nije spremna

za veći iskorak, što se pokazalo i pri rangiranju manifestacija koje su dostigle zavidne rezultate.

Stana Matarić je ukazala i na svjetliju stranu društva, te zahvalila *Klari Šolaja-Karas* na njenom svesrdnom radu pri animiranju roditelja i djece i pokretanju plesne sekcije. Ona je izrazila zadovoljstvo i zbog osnivanja Kluba ljubitelja biljaka »Za sreću veću« pri HKUD-u »Vladimir Nazor«

PROBLEMI OVOGODIŠNJE DUŽIONICE

Dopredsjednik DSHV-a i vijećnik Gradskog vijeća Sombora *Mata Matarić* je naglasio kako se neće odstupiti od platforme za razgovor s gradonačelnikom *Dušanom Jovićem* u svezi s ovogodišnjom Dužionicom.

»Kordinator sam razgovora s gradonačelnikom i bit ću na našoj strani, jer su na našoj strani tradicija, kvaliteta, masovnost i prostor, a ovi drugi, ukoliko žele doći na našu manifestaciju, bit će nam dragi gosti i ništa više. Kao gradski vijećnik mogu reći kako je HKUD »Vladimir Nazor« vrlo ugledno društvo u Somboru, ali, nažalost, Grad ne može dotirati više od sredstava koja su sada dodijeljena.« Kao predsjednik somborske podružnice DSHV-a, *Mata Matarić* je rekao kako je veoma zadovoljan suradnjom stranke i »Nazora«, te je kruna te suradnje bio doček veleposlanika *Željka Kuprešaka* u Hrvatskom domu.

O knjižnici ovoga društva, koja bi trebala biti otvorena ove godine, govorio je *Alojzije Firanj*, a o problemu mladih i o ovogodišnjoj Dužionici govorio je i *Šima Raič*, koji je iznio mišljenje kako HKUD »Vladimir Nazor« ima autohtono pravo na Dužionicu, što je predložio gradonačelniku.

Na kraju ovogodišnjeg Sabora predloženi su i jednoglasno prihvaćeni novi članovi Upravnog odbora: *Marija Maširević*, *Šima Beretić* i *Aleksandar Sabo*.

Zlatko Gorjanac

MANIFESTACIJA »ŠOKCI I BAŠTINA« POČELA ODGODAMA

Zabrinuti zbog praznih kasa

Zbog nedostatka sredstava odgođene prve dvije manifestacije, predviđene za održavanje u Plavni i Sonti

Ovogodišnji zajednički projekt institucija kulture šokačkog Podunavlja »Šokci i baština« već na samom početku zapao je u probleme financijske naravi. Prve dvije manifestacije, predviđene za 9. svibnja u Plavni i 23. svibnja u Sonti, odgođene su zbog nedostatka sredstava. Iako je svibanj pri kraju, udruge još uvijek nisu dobile ništa od dotacija za 2009. godinu.

Sljedeće dvije manifestacije, »Mikini dani« u Bačkom Bregu i »Festival marijanskog pučkog pjevanja« u Bačkom Monoštoru, bit će održane u planiranim terminima, 21. lipnja i 4. srpnja. Predsjednica organizacijskog odbora Marija Šeremešić predložila je logo projekta u skici, koji je i usvojen, a za sljedeći sastanak bit će pripremljen i promoviran.

MORALNA POTPORA NIJE DOVOLJNA

»Za ovo što radimo, dobivamo priznanja i moralnu potporu sa svih strana«, kaže predsjednik KPZH »Šokadija« iz Sonte Zvonko Tadijan. »Stopostotni smo amateri i ta su nam priznanja jedina satisfakcija, a to će, bar se nadam, ostati

Udruge iz Podunavlja traže rješenje za svoje manifestacije: Ivan Andrašić, Marija Turkalj, Kata Pelajić i Marija Šeremešić

u tragovima, ovoga puta pisanima ili snimljenima, za naše potomke. Sve je to lijepo, ali manifestacija se ne može organizirati isključivo dobrom voljom amatera i moralnom potporom institucija koje daju sredstva. Kriza je evidentna, ove godine, i pokraj obećanja s više strana, nismo dobili ništa novca. Jedva podmirujemo tekuće troškove, a pred nama su dva gostovanja koja ne bismo smjeli propustiti. Za lipanj imamo pozive za sudjelovanje na »Prigorskim danima«

u Sesvetskom Kraljevcu, te za gostovanje u Đakovu, a trenutačno najveći problem nam je prikupiti sredstva potrebna za prijevoz. Kako u takvoj situaciji organizirati planiranu manifestaciju? Sonta je u jako velikoj gospodarstvenoj krizi, tako da jednostavno nemamo niti sponzora. Od manifestacije nismo odustali, organizirat ćemo je čim se stvore potrebni uvjeti. Termin ćemo dogovoriti s ostalim sudionicima projekta.«

PONOSNI SMO NA PRIZNANJA, POTREBNA SU NAM SREDSTVA

»Uložili smo puno napora u organizaciju dvodnevne manifestacije »Dani Antuna Gustava Matoša i dr. Josipa Andrića«, održane koncem travnja u Plavni«, kaže predstavnik HKUPD-a »Matoš« iz Plavne Kata Pelajić. »Pokazali smo kako su i »male« institucije kulture u stanju organizirati manifestaciju koja se ne svodi na ples, pjesmu i tamburice, kojoj glavni adut nije naše starinsko pučko ruho. Ponosni smo na ono što smo uradili, u stručnim krugovima odjeci su pozitivni, priznanja od autoriteta na polju glazbe i književnosti za naše malo selo i po broju članova malu udrugu stižu sa svih strana. Samo, ne živi se od priznanja, a ni od moralne potpore. Sva sredstva koja smo imali na računu nisu nam bila dovoljna za organizaciju ove manifestacije, ostali smo dužni. Po dogovoru, troškove ćemo im podmiriti čim budemo dobili dotacije. Kako u toj situaciji pristupiti organizaciji nove manifestacije u predviđenom terminu? Jednostavno, moramo je prolongirati.«

Ivan Andrašić

Završena adaptacija prostorija u Domu kulture

Ključevi svečano uručeni korisnicima

BAČKI MONOŠTOR – Osposobljavanje prostorija u sklopu Doma kulture u Bačkom Monoštoru dio je projekta Udruge građana »Rumunjka«, pod nazivom »Khetane« (Zajedno), koji je realiziran uz pomoć nizozemske organizacije »Spolu«. Ideja je bila osigurati mjesto za aktivnosti mladeži i žena, uz opremanje strojevima i ostalom opremom za ručne radove i domaću radinost. U adaptaciji prostorija sudjelovala je i MZ Bački Monoštor sredstvima u visini od oko 180.000 dinara. Na ovaj način omogućena je bliska suradnja i povezivanje svih udruga sela.

Ključeve, koje je predstavnicima organizacija uručio tajnik MZ Bački Monoštor Aleksandar Forgić, svečano su preuzeli predstavnici UG »Rumunjka«, UG »Propeler«, UG N.A.D.E. i UG »Podunav«.

A. Đipanov

Novo općinsko glasilo

APATIN – Od petka, 22. svibnja, pred građanima Općine Apatin nalazi se novoosnovano općinsko glasilo Novi glas komune. Kako je bivši

Informativni centar, odlukom SO Apatin, a sukladno važećim zakonskim normama ugašen, rješenje za informiranje građana u pisanom obliku nađeno je u okviru Poduzeća za proizvodnju i distribuciju RTV programa TV Apatin. Za razliku od bivšega Glasa komune, novo glasilo će pred čitatelje izlaziti u formi tjednika.

I. A.

Olujno nevrijeme u Somboru i Lemešu

Padalo drveće, letjeli krovovi

SOMBOR – U noći s petka na subotu, 22. na 23. svibnja, Sombor je pogodio nevrijeme koje je načinilo znatnu materijalnu štetu. Olujni vjetar s udarima od preko 100 km na sat oborio je 65 stabala u gradu, oštećeno je 15 automobila, dok je 5 stambenih objekata pretrpjelo materijalnu štetu. Stradao je i krov crkve Presvetog Trojstva, kao i krov župne kuće.

Akcijom JKP »Čistoća«, policijske uprave i drugih mjerodavnih službi, koje su već oko 22 sata izišle na ulice Sombora, osposobljene su glavne prometnice, a gradske su službe imale pune ruke posla i sljedećih dana. Nevrijeme je zahvatilo i područje Svetozara Miletića, gdje je jak vjetar oštetio kuće, krov crkve Rođenja Blažene Djevice Marije i gospodarske objekte mještana, a nestalo je i struje.

L. T. i Z.G.

SUBOTIČANI, SOMBORCI I MONOŠTORCI NA SAJMOVIMA U OSIJEKU

Model udruživanja poduzetnika

Sajmovi se u Osijeku održavaju još od konca 17. stoljeća, a to svjedoči o snazi gospodarstva u Osijeku i regiji

Osijek je, bez sumnje, prošloga tjedna bio u znaku sajмова, jer održano je 7 različitih sajamskih priredbi. U sportskoj su dvorani JUG 2 od 21. do 24. svibnja održane čak 4 sajamske priredbe – 17. Osijek-expo, međunarodni sajam graditeljstva i opreme, 10. obrtnički sajam i 2. sajam obrazovanja, te 13. Motomobil, sajam automobila i prateće industrije.

Sve ove brojke ukazuju na dugu tradiciju održavanja sajmovi u Osijeku.

SNAGA GOSPODARSTVA

Upravo na tu tradiciju pozvao se i aktualni župan Osječko-baranjske županije *Krešimir Bubalo* prigodom pozdrava sudionika, gostiju i posjetitelja sajma i naglasio, kako se sajmovi u Osijeku održavaju još od konca 17. stoljeća, a to samo svjedoči o snazi gospodarstva u

i izvoz u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva RH *Sani Ljubovčić*.

Među izlagačima susrećemo predstavnike Gospodarske komore Subotice i *Ivana Vojnića Tunića* s grupom gospodarstvenika i poduzetnika okupljenih oko Poslovnog inkubatora, a s njima je i dogradonačelnik Subotice *Pero Horvacki*. Ističe dugu tradiciju prijateljskih odnosa Subotice i Osijeka, pa su Subotičani već godinama nazočni na sajmovima u Osijeku i žali što nema više prostora, jer zanimanje subotičkih poslovnih ljudi za ovaj oblik suradnje bilo je veće. No, Osijek je u srpnju domaćin Europskog prvenstva u streljaštvu, pa je dvorana Pampas, tradicionalno mjesto održavanja sajmovi u Osijeku, u dotjerivanju za tu svrhu.

eko-proizvoda i starih obrta i rukotvorstva na Trgu Ante Starčevića, do okruglog stola u Gospodarskoj komori i radionica u Bilju u prekograničnoj suradnji Hrvatske, Srbije i Bosne i Hercegovine. Naglasila je kako je ovo model vrlo efikasnog udruživanja uglavnom malih poduzetnika i malih obiteljskih gospodarstava, što je jamstvo boljeg pri-

orkestri, a oko ste mogli kušati kulenovu seku iz Petrijevaca, listariće iz Etno-kujne u Šitaru i kruh s maslom kod Šokačke grane. Tu je skupina iz Bačkog Brega, a predvodi ih vlč. *Kovačević*, župnik bereški, koji se pohvalio rukotvorstvom bereških Šokica i Šokaca.

I da zaključimo s nedjeljom i još jednim Slavonskim sajmom u

Domaćini i uzvanici na otvorenju sajma

Osijeku i regiji, pa nakon burnih vremena i povremenih oscilacija Osijek ponovno želi pokazati da je središte regije, gdje je održavanje sajmovi uvijek bilo na cijeni i tako će i ostati. Potvrdili su to i drugi govornici, a direktor Sajma d.o.o. *Domagoj Hajduković* pohvalio se kako ova sajamska priredba okuplja 172 izlagača iz čitave Hrvatske i susjednih zemalja – Austrije, BiH, Mađarske, Njemačke, Slovenije i Srbije. Sajam je otvorio ravnatelj Uprave za poticanje ulaganja

TRADICIJA ZA BUDUĆNOST

Tradicija za budućnost, naziv je sajma u organizaciji mreže clustera Jugoistočne Europe pod nazivom ECO rural NET, koja okuplja desetak clustera iz Hrvatske, Srbije i Bosne i Hercegovine. Prema riječima *Ljiljane Olujić*, cluster-managera I. hrvatskog clustera ekološke proizvodnje iz Osijeka, u okviru dvodnevnog okupljanja u Osijeku i Bilju bit će više sadržaja, od izložbe

vređivanja, većeg dohotka i bržeg razvitka ruralnog turizma u čitavoj regiji. I tu susrećemo Subotičane, Somborce i Monoštorce: *Anu Marković-Plesnić*, koja vodi cluster Sunce u Subotici, i *Branka Mileševića*, koji je koordinator clustera Somborski salaši, koji okuplja više od 200 od ukupno tisuću salaša.

Subota je bila rezervirana za 3. slavonski sajam u Tvrdi u organizaciji Regionalnog etno-centra Osijek, a *Iva je Nikolić* okupio više od 30 udruga i poduzetnika koji su promicali stare obrte i rukotvorstvo, naravno i kulinarsku ponudu, a ove je godine organizirao i smotru dječjeg folklora u Osijeku i okupio 9 dječjih skupina, tamburaše iz Šiškovaca i pjevačku skupinu Poljari. Na pozornici u staroj osječkoj jezgri smjenjivale su se dječje skupine i tamburaški

prostorijama HKUD-a Željezničar u Osijeku, u organizaciji Clustera »Slavonka« iz Osijeka, koji od ovoga svibnja, pa svake predzadnje nedjelje u mjesecu, na ovim prostorima namjeravaju održavati mjesečne sajmove tradicionalnih proizvoda i kulturološke baštine izvornog slavonskog, baranjskog i srijemskog porijekla. Predsjednik *Stipa Galović* kaže kako želi promicati i narodu približiti te tradicionalne proizvode obiteljskih gospodarstava i tradicionalnih obrta, ne samo zbog akcije »kupujemo hrvatsko«, već što je još važnije, kupujemo kvalitetno, a uz to još i po povoljnim cijenama. Tu su osječke gospode mogle kupiti palačinke za ponijeti doma po 2 kune, kušati fiš-paprikaš i osječko pivo, a za izlagače bio je niz vrijednih nagrada – od izgleda štanda do najbolje deklaracije na proizvodu. Sajam je zatvoren godišnjim koncertom HKUD-a Željezničar iz Osijeka.

Slavko Žebić

ESTONIJA

Mala zemlja dinamičnih promjena

Panorama glavnog
grada Tallinna

Piše: Davor Bašić Palković

*Bivša sovjetska republika s oko 1,4 milijuna stanovnika
rapidno je napredovala nakon osamostaljenja 1991. godine,
te danas važi za lidera među pribaltičkim državama*

O d povratka samostalnosti u kolovozu 1991. Republika Estonija uspjela je dostići prosječan europski standard življenja brže nego što je bilo očekivano. Članica Europske Unije i NATO-a postala je 2004. godine. Iako ju recesija nije zaobišla, tečaj državne valute krune je stabilan. Prosječna

plaća je oko 700 eura. Stoga i ne čudi da ovu zemlju smatraju liderom na Baltiku.

No, u čemu je tajna njihova uspjeha? Kako sam imao prilike saznati od tamošnjih kolega, u Estoniji se uvijek više-manje »znalo reda« – i u doba SSSR-a imala je malu stopu korumpiranosti, dok duboko

ukorijenjeno njemačko naslijeđe u mentalitetu pruža mogućnost za brze reforme u svim društvenim segmentima.

»Estonija je mala država i možete lako implementirati ideje, ako za to, naravno, postoji volja«, objašnjava ukratko zamjenica predsjednika parlamenta *Kristina Ojuland*.

STANOVNIŠTVO I GRADOVI

Estonija ima 1,4 milijuna stanovnika i podijeljena je u 15 okruga.

Glavni grad i političko, kulturno i ekonomsko središte je Tallinn, koji ima 400 tisuća stanovnika (četvorni metar stambenog prostora u središtu prijestolnice stoji oko 3000 eura). Akademsko središte države je grad Tartu (sveučilište je daleke 1632. osnovao švedski kralj *Gustav Adolf*), tako da po najbolju naobrazbu, ako je želi, Estonac mora u ovaj grad. Narva, treći po veličini grad (70 tisuća stanovnika), nalazi se na sjeveroistoku uz samu rusku granicu.

Tartu: svučilišno središte

Obala na Baltiku: Dobro mjesto
za vikendice i spa centre

Neobični turisti

Ako se vikendom u Tallinnu odlučite za noćni provod, vrlo lako možete naići na »vesele« finske turiste. Naime, zbog nižih cijena alkohola Finci su često viđeni gosti estonske prijestolnice. U grad ponajviše pristižu trajektima iz Helsinkija, koji je na dva i pol sata plovidbe od Tallinna. S druge strane, zbog lijepih estonskih cura, Tallinn i druge gradove nerijetko posjećuju i Britanci, a termin »britanski mladoženja« slikovito govori o načinu na koji ih domaće Estonke vide.

Estonci čine oko 70 posto populacije države. Oko 26 posto čine Rusi, a u manjim postotcima ima i Ukrajinaca, Bjelorusa, Finaca... Službeni jezik je estonski, koji je blizak finskom, a navodno i mađarskom, iako je to, barem meni, bilo teško naslutiti. Zanimljivo je kako Estonija, s čak tri četvrtine od ukupnog broja stanovništva, ima najveći postotak nereligioznih građana u svijetu.

MANJINE I PRAVA

»Državna politika u Estoniji prema manjinama ima sljedeći moto: integracija, ne asimilacija«, kaže ekspert za manjinska pitanja Aarne Veedla. »Društvo je stabilno i nema

Nove tehnologije kao državni brend: sjedište vlade

većih povreda manjinskih prava, osim čuvenog slučaja uklanjanja statue Brončanog (ruskog) vojnika iz 2004. godine, koji je doveo do podizanja emocija i prosvjeda na ulici. Takva reakcija je dobrim dijelom generirana iz same Rusije«, dodaje Veedla.

Korištenje manjinskih prava, prema njegovim riječima, ovisi od zajednice do zajednice. Rusi, kao najbrojnija manjina, imaju obrazovanje na materinskom jeziku od osnovne do visokoškolske razine. Državni javni medijski servisi otvoreni su za manjinske programe: na drugom programu nacionalne ETV postoje emisije na ruskom jeziku, a Rusi i ostale zajednice imaju svoje emisije na nacionalnom Radiju 4.

Ipak, imajući u vidu skoriju povijest, pitanje odnosa Estonaca i Rusa nije tako jednostavno. »Između Estonaca i Rusa kao da postoji providni zid, oni se vide ali ne komuniciraju«, kaže mi jedan novinar objašnjavajući tu situaciju. O odnosima daleko od idealnih govori i činjenica da je u Estoniji do prije nekoliko godina čak 300 tisuća ljudi, većinom Rusa, živjelo bez reguliranog državljanstva, ali je taj broj smanjen na oko 100 tisuća građana, što je bio jedan od zahtjeva EU prilikom ulaska države u ovu zajednicu.

Jaz među dvjema zajednicama nastoji se umanjiti integrativnim programima uzajamnog učenja estonskog i ruskog jezika u školama. Takve projekte financijski podupire i sama EU.

Inače, sva službena dokumenta na razini vlasti od općina do države su na estonskom jeziku.

NOVE TEHNOLOGIJE

Estonija je puno uložila u informacijske tehnologije. Cijela država, navodno čak i šume i močvare, pokriveni su bežičnim (wireless) signalom za internet, a usluga njegova korištenja se u mnogim slučajevima ne plaća. Internet koristi čak 75 posto estonske populacije, a mladi praktički ne mogu živjeti bez »mreže«. Estonija je uvela mogućnost glasovanja preko interneta, što je prvi put iskušano na prošlim lokalnim izborima. Preko interneta možete dobiti sva potrebna dokumenta, dati ime djetetu, pa čak i regulirati recepte kod liječnika.

No, prednosti ovoga medija koriste i najviša državna tijela. Vlada (koja ima 14 ministara) im je kompletno kompjutorizirana (e-government), tako da nema papirologije, što je čak i »ekološki svjesno«. Sjednice Vlade, primjerice, novinari mogu pratiti online, a tako i slati svoja pitanja ministrima.

KREATIVNI SJEVERNJACI

Ova priobalitička zemlja zanimljiv je spoj istočno-europskog i nordijskog: od arhitekture i dizajna, do kulture i kuhinje. Estonci za sebe vole reći da su kreativni. Čuveni program za internetsku komunikaciju Skype osmislio je Estonac, a poduzeće Playtech čuveno je po dizajniranju software-a za online kockanje. Veoma su ponosni i na jednog od najvećih živućih skladatelja ozbiljne glazbe Arva Pärta, a imaju nekolicinu svjetski poznatih dirigenata. Vikendom idu u prirodu, što zimi podrazumijeva skijanje. Kada sam ih, budući da nemaju planina, upitao misle li na tzv. nordijsko skijanje, rekli su mi kako se zapravo radi o estonskom skijanju. Jednako tako, po njihovim uvjerenjima čuvena sauna nije finska, već zapravo estonska. Sve u svemu, Estonija je mala zemlja dinamičnih promjena od čijeg se društva može puno naučiti kako bi se išlo »naprijed«. Ukoliko se to, naravno, želi...

Eurointegracija: plus i minus

Koje su pozitivne a koje negativne posljedice ulaska Estonije u EU pojasnio nam je politikolog sa Sveučilišta u Tartuu Eiki Berg. »Pozitivno je to što se u psihološkom smislu osjećamo sigurno, jer smo dio jedne veće zajednice. Isto tako, kada izlazimo iz zemlje ne moramo više stajati u posebnoj »non EU citizens« redu za provjeru putovnica. U gospodarskom smislu, u zemlju su ušle brojne investicije i otvoreni su nam strukturalni fondovi EU. Životni standard postao je bolji, imamo 6-8 posto ekonomskog rasta od 2002. do 2007. godine. S druge strane, negativno je to što su cijene hrane i usluga strašno porasle«, kaže profesor.

Putujuća izložba stiže i u Suboticu

»Suvremeni hrvatski crtež« u Likovnom susretu

U četvrtak, 4. lipnja, u 19 sati u Modernoj galeriji Likovni susret u Subotici bit će otvorena izložba »Suvremeni hrvatski crtež«. Izložba obuhvaća 140 crteža 70 likovnih umjetnika iz Hrvatske u izboru akademika dr. Tonka Maroevića i Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

U šest problemskih cjelina – Izazov boje, Sugestije dubine, Metamorfoza tijela, Figure u prostoru, Strukture i Tragovi geste – obuhvaćena su djela poznatih autora, kao što su: Edo Murtić, Ivan Lacković Croata, Nives Kavurić Kurtović, Dimitrije Popović, Miroslav Šutej, Ante Kuduz, Boris Bućan... Izbor crteža prezentira radove umjetnika od mlade generacije, koja tek stupa na likovnu scenu, do umjetnika srednje i starije generacije, koji zajedno izgrađuju kulturni identitet vlastite sredine.

Na ovoj izložbi obuhvaćeni su različiti stilovi izražavanja (od raznovrsnih načina figuracije – ekspressionistički izraz, naivno

poimanje, stripovska narativnost, ilustracija i fantastična kombinatorika – do različitih verzija apstrakcije – geometrijske strukture, minimalistički znakovi, lirska, organska i engormelna apstrakcija) unutar kojih se rasprostire široka lepeza individualnih uloga autora u rasponima od vituoznih rukopisa starije generacije do dosjetljivih rješenja mlađih sudionika.

Izložba je putujućeg karaktera i tijekom 2008. i 2009. godine bila je prikazana u Moskvi (Rusija), u više zemalja Južne Amerike, u Lisabonu (Portugalija), u Južnoafričkoj Republici, Mađarskoj, a nakon izložbe u Subotici bit će prikazana u Austriji. Izložba će biti postavljena mjesec dana, a prema najavama trebali bi je otvoriti autor postava dr. Tonko Maroević i predstavnici Ministarstva Republike Hrvatske.

Izložba se realizira u suradnji s Generalnim konzulatom Republike Hrvatske u Subotici.

D. B. P.

KOMENTAR

Likovna umjetnost kao dio svakidašnjice

Piše: Zvonko Sarić

O dnedavno, na omotima Telenorovog prepaid paketa »Tako lako« nalaze se reprodukcije murala koji su oslikani u gradovima Srbije. Na omotima prepaid paketa nalaze se reprodukcije murala iz: Zrenjanina, Loznice, Kraljeva, Leskovca, Novog Pazara, Šapca, Pančeva, Vranja i Subotice. Oslikavanje murala i u gradovima Srbije pokazuje kako likovna umjetnost može postati dijelom svakidašnjice. Telenor fundacija ovom akcijom nastavlja podržavati projekte iz područja kulture, a promidžba mladih, suvremenih umjetnika jest uključivanje u ostvarenje društveno odgovornih ciljeva.

Murali – slike na zidovima ili nekoj drugoj velikoj površini, pojavljuju se od davnina, počevši od spilje Altamire, pa do epoha renesanse i baroka u kojima je zidno slikarstvo imalo veliku zastupljenost. U novije su vrijeme murali kao likovni izraz postali popularni nakon Meksičke revolucije 1910. godine, a pravi procvat uslijedio je 30-ih godina, kada meksički umjetnici putem forme murala iskazuju socijalnu i etničku stvarnost, a brzo se shvatilo kako su murali kao slikarska forma idealni za prenošenje političkih ideja, ali i sredstvo za opismenjivanje najsiromašnijih. Za širu publiku, najpoznatiji autori murala su Jose Clemente Orozco i Diego Rivera.

Stigli su ovi meksički umjetnici i do Sjedinjenih Američkih Država, ali nisu dopustili da dolari zatrpaju njihove ideale. Diego Rivera je u Meksiku slikao monumentalne murale, tematizirajući stanje u meksičkom društvu nakon revolucije 1910. godine, a naslikao je i brojna djela u Sjedinjenim Državama, gdje još uvijek postoje Riverini murali u detroitskom Institutu za umjetnost, dok je Riverin mural u Rockefellerovom centru u New Yorku uništen još prije završetka, jer se Rivera žesće pre-

računao. Na muralu se nalazio i portret Lenjina. Pa, dobro. Svakome se desi da se ponekad preračuna, ali za umjetnike sigurno ne bi bilo dobro da pamte svoje živote po rizicima koje nisu prihvatili. Slikar Orozco je također naslikao veliki broj zidnih slika u Sjedinjenim Državama, a za razliku od Rivere, revoluciju je sagledavao i iz kritičkog ugla. Poznata su njegova ostvarenja zidnih slika u Guadalajari. Revolucija u Meksiku je prošla, ali je ostala popularnost murala, posebno u Sjedinjenim Državama, a politički murali su sedamdesetih godina prošlog stoljeća prekrili i brojne zidove Sjeverne Irske.

U priči o nastojanjima da likovna umjetnost postane dijelom svakidašnjice stizemo i do pop-arta, umjetničkog pokreta koji se javio

u Engleskoj 50-ih godina, a svoju ekspanziju doživljava u Sjedinjenim Državama 60-ih godina. Pop-art je u umjetnost ugrađivao oblike iz svakidašnjeg života, a san svih pop-art umjetnika je bio svoj rad prezentirati masovno, ugrađujući ih u stvari kojima je čovjek okružen u svakidašnjici. Moj prvi susret s realizacijom takvih nastojanja dogodio se kada sam u bivšoj subotičkoj prodavaonici Jugoton kupio album Rolling Stonesa »Love You Live«, na čijem se omotu nalazi rad Andyja Warhola, a nešto kasnije su u moju kolekciju ploča uključeni i albumi čije su omote uradili

umjetnici: Peter Blake – za ploču The Beatlesa »Sgt. Pepper's Lonely Heart Club Band«, Richard Hamilton – za dupli »White« album, također Beatlesa, i ponovno Warhol – za album Stonesa »Sticky Fingers«.

Primjera likovne umjetnosti kao dijela svakidašnjice je mnogo, a ako se jednoga dana budu pravili suveniri, kao atraktivno vizualno-likovno oblikovani proizvodi koji bi simbolizirali identitet hrvatske manjinske zajednice i koji bi simbolizirali razne manifestacije, na njima bi sigurno svoje mjesto mogle imati i reprodukcije vođovdanskih slikara.

Shakespeare na dar Gradskoj knjižnici

SUBOTICA – Prošloga petka, 22. svibnja, zamjenik gradonačelnika Subotice Pero Horvacki, članica Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća Stanislava Stantić-Prčić, predsjednik subotičkog ogranka Matice hrvatske Stipan Stantić i urednik časopisa »Klasje naših ravni« Milovan Miković, uručili su Valeriji Pribili-Agoston, ravnate-

ljici Gradske knjižnice, i njenim suradnicima »Sabrana djela Williama Shakespeara«, koja je na hrvatski jezik preveo Mate Maras. Ovo je luksuzno izdanje predstavljeno u Subotici u okviru Festivala ogranka Matice hrvatske iz Pečuha, Osijeka, Tuzle i Subotice.

Osim toga, Gradskoj su knjižnici darovana i druga djela, te više godišta časopisa »Klasje naših ravni« u izdanju subotičke Matice hrvatske.

Objavljen prvi svezak »Hrvatske enciklopedije BiH«

MOSTAR – Hrvatski leksikografski institut BiH objavio je prvi svezak »Hrvatske enciklopedije Bosne i Hercegovine«, koji obuhvaća enciklopedijsku građu od slova A do Đ, piše Hina.

Planirano je objavljivanje još tri sveska ove enciklopedije, najavio je Hrvatski leksikografski institut BiH, čije je sjedište u Mostaru i koji je nakladnik ove enciklopedije.

»Pripremljena je temeljna građa i za preostala tri sveska ove enciklopedije, a sljedeći svezak obuhvatit će enciklopedijsku građu od slova Đ do J«, rekao je ravnatelj Hrvatskog leksikografskog instituta BiH Ivan Anđelić.

»Izniman uređivački doprinos nastanku 'Hrvatske enciklopedije BiH' dao je prof. dr. Ivan Markešić – zaposlenik Instituta društvenih znanosti 'Ivo Pilar' iz Zagreba. Dr. Markešiću pripadaju goleme zasluge za stvaranje ove enciklopedije«, rekao je Anđelić.

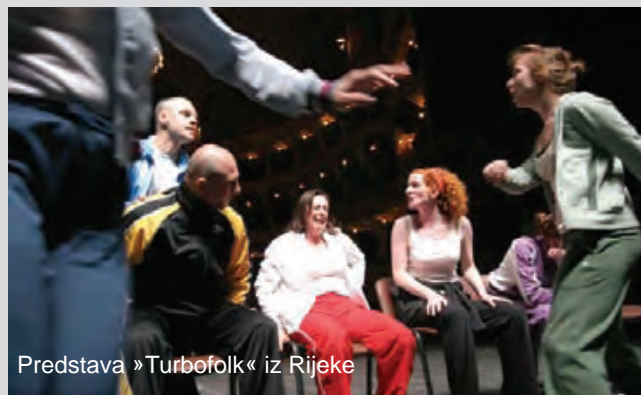
Akademik Dalibor Brozović u predgovoru prvog sveska ističe kako je ova enciklopedija »svojevrsni hrvatski pogled na Bosnu i Hercegovinu«, koja će po svojem sadržaju biti i nacionalna (hrvatska), ali i opća enciklopedija BiH.

Hrvatska kazališta u pratećem programu Sterijinog pozorja

NOVI SAD – Ovogodišnje 54. Sterijino pozorje, koje traje do 5. lipnja, u pratećem će programu uključiti i ostvarenja kazališnih kuća iz Republike Hrvatske. U ponedjeljak, 1. lipnja, okviru međunarodnog programa »Drugovi« bit će izvedena predstava »Turbofolk«, autorski projekt Olivera Frljića u produkciji HNK Ivana pl. Zajca iz Rijeke. Predstava će biti igrana u dva navrata na sceni »Jovan Đorđević« Srpskog narodnog pozorišta, i to s početkom u 19 sati i potom u 22 sata.

Teatar »Ulysses« s Brijuna, čiji je osnivač i umjetnički direktor Rade Šerbedžija, gostovat će na festivalu s pet predstava, koje će biti izvedene na različitim lokacijama u Novom Sadu. Ovaj svojevr-

sni festival unutar festivala započinje izvedbom »Kralja Leara« na Petrovaradinskoj tvrđavi 30. i 31. svibnja. U Katoličkoj porti 1. lipnja Rade Šerbedžija odigrat će monodramu »Moj obračun s njima«, a 2. lipnja slijedi izvedba »Balada Petrice Kerempuha« na Štrandu. Predstava »Romeo i Julija '68« bit će izvedena 4. lipnja na posebno napravljenju sceni na Petrovaradinskoj tvrđavi, a »Pijana noć 1918.« najavljena je za 5. lipnja u SNP-u, na svečanom zatvaranju festivala.

Predstava »Turbofolk« iz Rijeke

Održana akademija posvećena Iliji Okrugiću Srijemcu

PETROVARADIN – U svetištu Majke Božje Tekijske u Petrovaradinu u nedjelju, 25. svibnja, održana je svečana akademija posvećena znamenitom književniku i svećeniku Iliji Okrugiću Srijemcu. Akademija na temu »Ilija Okrugić Srijemac i tekijska crkva« održana je nakon svečane mise i polaganja vijenca na Okrugićev grob, koji se nalazi uz samu crkvu, piše Gradanski list.

O izgradnji tekijske crkve, kao i o Okrugićevoj ulozi u njezinoj obnovi, ovom je prigodom govorio vrijedni izučavatelj prošlosti Petrovaradina Davor Martinčić, dok je unutarnje preuređenje velikog svetišta rasvijetlio Petar Pifat, kustos na Tekijama. Izvođači Okrugićeve skladbe, u glazbenom dijelu programa sudjelovao je zbor HKPD-a »Jelačić«, kao i crkveni pjevači petrovaradinskih župa.

»Skupština na čoš« u DSHV-u

SUBOTICA – Predstava »Skupština na čoš« u produkciji Male scene Hrvatske čitaonice bit će izvedena u četvrtak, 4. lipnja, u 20 sati u dvorištu Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

Tekst predstave napisao je Šime Ivić prije stotinu godina, a adaptirao ga je i režirao Marjan Kiš.

U predstavi igraju: Ivana Rudić, Snežana Nović, Vanja Petrak, Slađana Gabrić, Dragana Sudarević, Ana Ivković, Daria Skenderović i Nikola Bašić.

Koncert ansambla »Kolo«, uz obljetnicu SKD-a »Prosvjeta«

ZAGREB – Koncertom Ansambla narodnih plesova i pjesama Srbije »Kolo« Srpsko kulturno društvo »Prosvjeta« proslavit će 1. lipnja u Koncertnoj dvorani Vatroslava Lisinskog 65. obljetnicu postojanja, prenosi Hina.

Taj ansambl kroz ples, pjesmu, glazbu i običaje njeguje i predstavlja srpsku tradicijsku umjetnost, a u svom radu nastoji narodne plesove podići na razinu visoke umjetničke interpretacije.

Na koncertu u »Lisinskom« predstaviti će, među ostalim, plesove iz središnje i istočne Srbije te istočne Hercegovine, svadbene običaje s kosovskog Pomoravlja, plesove iz Prizrena, Ciganski ples iz Vojvodine, plesove i pjesme iz zapadne Slavonije, plesove iz Vranja u južnoj Srbiji, pjesme s Kosova.

Srpsko kulturno društvo »Prosvjeta« utemeljeno je 1944. u Glini.

DRUGI ZNANSTVENI KOLOKVIJ U ZKVH-U

Vojvođanski Hrvati trebaju cjelovitu bibliografiju

Bibliografska praksa u vojvođanskim Hrvatima je nerazvijena, još uvijek ne postoji sukladan institucionalni okvir niti sustavni pristup ovom pitanju

Potreba za razvojem ukupne bibliografske prakse u vojvođanskim Hrvatima postoji i krajnje je vrijeme da se pristupi izradi kritički utemeljene opće, nacionalne i regionalno kriterijski određene bibliografije, istaknuto je na drugom po redu znanstvenom kolokviju održanom u utorak 26. svibnja, na temu »Bibliografije i bibliografska praksa u vojvođanskim Hrvatima – povijesno iskustvo i izazovi budućnosti«.

»Do danas neizgrađeni sukladni institucionalni okviri u sferi znanosti i visokoškolske prosvjete, niti do početka XXI. stoljeća nepostojanje ustrojene profesionalne naklade i skrbi glede knjiga unutar hrvatske manjinske kulture u Vojvodini, biva razumljivim zašto su, osim činjenice zakašnjelosti, i malobrojne bibliografije kod podunavskih Hrvata djelo samoprijegnoga rada pojedina. Nakon sedamdesetak godina takva, pa još i nekontinuirana nastojanja na bibliografskome planu, zrcali se u činjenici da do danas nije sačinjena jedna cjelovita, obuhvatna i kritički obrađena bibliografija koja bi za predmet imala tiskovine vojvođanskih Hrvata«, ocijenio je ovom prigodom ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov.

IZRADA VEĆEG BROJA REGISTARA

Razvoj bibliografske prakse podrazumijeva potrebu pristupanja izradbi bibliografija književne periodike, zatim godišnjaka, novina, ali i bibliografije pojedinaca.

»Načela izrade ovih bibliografija, prije svega način, vrsta i obujam bibliografske elaboracije građe ne bi smio biti svrha za sebe, već bi morao uvažavati potrebe šireg kulturnog sustava vojvođanskih Hrvata, i to prije svega u dijelu naravi ustrojenoga sjećanja i znanstvene obrađenosti nasljeđa, ne bi li ona bila i funkcionalna. Kako glede ovoga posljednjeg postoje veliki deficiti – sjećanje je viso-

Dosad objavljene 24 bibliografije

Dosad su objavljene 24 bibliografije koje se tiču tiskovina vojvođanskih Hrvata. Prema vrsti među njima su zastupljene opće, pojedinačne, predmetne i bibliografije o periodici. Prvu publikaciju takve vrste sačinio je 1935. godine dr. Matija Evetović, a riječ je cjelovitoj bibliografiji biskupa i narodnoga preporoditelja Ivana Antunovića.

ko neinstitucionalizirano i podosta nesistematizirano – bibliografska obrada bi trebala biti detaljnije provedena, uz izradu većeg broja registara«, rekao je Žigmanov.

PITANJE KITERIJA

Jedno od pitanja koje je ovom prigodom otvoreno je i – koje bi knjige trebale biti uvrštene u bibliografije ovdašnjih Hrvata. Kao moguća rješenja Tomislav Žigmanov je naveo tri kriterija. »U bibliografiju vojvođanskih Hrvata morale bi se uvrstiti knjige autora koji su etnički

Hrvati bez obzira pišu li na hrvatskom književnom standardu ili ne. Pri tomu se uvrštaju i oni koji su tako neupitno zabilježeni u povijesti, zatim oni koji su se tako javno izjašnjavali ili se izjašnjavaju, kao i oni koji se svojim djelom na taj način recipiraju u javnosti. Drugi je kriterij, mjesna pripadnost – autor mora potjecati s ovoga područja ili, ako je podrijetlom s nekog drugog, morao je objaviti djelo ovdje. Treći je kriterij predmetni – bez obzira na to gdje je objavljena knjiga, ukoliko njezin sadržaj mora biti od nekakvoga kulturološkoga značaja

za hrvatsku manjinsku zajednicu«, smatra Žigmanov.

GRAĐU PRIKUPITI ŠTO HITNIJE

Kako se na kolokviju moglo čuti, potencijalna bibliografska građa se nerijetko nalazi u lošim uvjetima a u pojedinim slučajevima je i teže dostupna. Književnik i urednik nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ« Milovan Miković je u tom kontekstu ukazao na potrebu što hitnijeg prikupljanja sve relevantne građe, kako bi ona u budućnosti mogla biti obrađena. »Nije bitna samo građa koja ima vidljivi hrvatski predznak, već i ona koja će se kasnije takvom pokazati. Također, moramo znati i o onome što su drugi pisali o nama«, napomenuo je Miković.

Predsjednica Udruge građana »Urbani Šokci« iz Sombora Marija Šeremešić ističe kako bibliografska praksa u šokačkih Hrvatima gotovo i ne postoji. »Do takve se građe teško dolazi, dosta se toga nalazi po kućama ovdje, ali i u Hrvatskoj. Mi ćemo kao udruga pokušati u predstojećem razdoblju uraditi što više možemo po pitanju prikupljanja i popisivanja građe, kako bismo nekoj budućoj generaciji olakšali posao, budući da u Somboru i okolini nema stručnih ljudi iz zajednice koji se time bave. Nama laicima entuzijastima ovaj je kolokvij svakako poticaj u tome«, kaže ona.

Na skupu je zaključeno i kako je unapređivanje bibliografske prakse zahtijeva suradnju profesionalnih ustanova, udruga i pojedinaca. Također, najavljeno je da će ovaj problematici biti posvećeni i neki sljedeći kolokviji u organizaciji Zavoda.

Kolokviju koji je održan u prostorijama ZKVH-a u Subotici, nazočili su pojedinci koji se bave ovom problematikom, predstavnici pojedinih hrvatskih udruga iz Subotice i Sombora, kao i djelatnici Gradske knjižnice u Subotici.

D. B. P.

Predstavnici Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata boravili u trodnevnom posjetu Hrvatskoj

Naznačivanje programskih okvira suradnje

Na poziv Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* i predsjednik Upravnog odbora ove institucije *Dužo Runje* boravili su prošloga tjedna u trodnevnom službenom posjetu tijelima državne uprave i kulturno-znanstvenim institucijama u Republici Hrvatskoj.

Cilj posjeta bio je predstavljanje Zavoda kao institucije, uspostava stalne komunikacije na institucionalnoj razini, te naznačivanje programskih okvira suradnje.

»Pokušali smo naznačiti programske okvire suradnje između Zavoda i eventualno drugih činitelja unutar hrvatskog kulturnog sustava u Vojvodini i određenog tijela ili institucije u Republici Hrvatskoj«, kaže za HR ravnatelj Zavoda *Tomislav Žigmanov*.

»Konkretno, u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa pokušali smo otvoriti pitanje doktorskih studija Hrvata u Vojvodini, jer naša kulturna scena ima veliki deficit kada su u pitanju kadrovi, a bez kritičkog reflektiranja vlastitog trajanja bit ćemo uvijek na razini folklorne skupine koja nije završila proces modernizacije. U Ministarstvu kulture smo vidjeli možemo li u programu koji se već

Predstavljanje Zavoda u HMI: Danira Bilić i Tomislav Žigmanov

godinama odvija između Hrvatske i Srbije naći svoje primjerenije mjesto, tj. možemo li s partnerima iz Republike Hrvatske aplicirati s određenim programima. Tu smo naznačili kako to ne smiju biti 'ad hoc' pristupi već da trebamo biti

u sustavu njihovog informiranja«, ukazuje *Tomislav Žigmanov*.

U MVPEI je dogovoreno da ZKVH pokuša postati integralni dio hrvatske vanjske politike kada je u pitanju suradnja ove države s Republikom Srbijom na

području kulture i znanosti. »U tom segmentu suradnje koji traje nekoliko godina, vidljivost vojvođanskih Hrvata je nikakva, jer smo isključeni i iz dogovora, planiranja i same realizacije te suradnje«, napominje *Žigmanov*.

U okviru posjeta Republici Hrvatskoj, predstavnici ZKVH-a susreli su se s dužnosnicima Maticе hrvatske, Nacionalne i sveučilišne knjižnice i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Također, Zavod je predstavljen i u Hrvatskoj matici iseljenika.

»Svugdje smo dobro primljeni, a pokazana je određena vrsta osjetljivosti za naše potrebe i za ono što Zavod kani uraditi«, ocjenjuje na kraju razgovora ravnatelj Zavoda *Tomislav Žigmanov*.

D. B. P.

Tisuću posjeta portalu Zavoda

Prije mjesec dana pokrenuti internetski portal Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata (www.zkvh.org.rs) u utorak 26. svibnja posjetio je tisućiti posjetitelj, priopćili su iz ZKVH-a.

»Činjenica da su internetske stranice Zavoda posjećene tisuću puta za vrlo kratko vrijeme, hrabri uposlenike i mene kao urednicu internetskih stranica da nastavimo ne samo redovito ih održavati s novim informacijama, već ih i obogaćivati sa stajaćim sadržajima vezanim za našu prošlost i sadašnjost, kulturnu baštinu i slično«, stoji u priopćenju kojeg potpisuje *Ljiljana Dulić*, urednica web portala ZKVH.

Nastavak suradnje dvaju društava

Književna večer srpskih pisaca u Zagrebu

Prošlog je utorka u Zagrebu, u Knjižnici Bogdana Ogrizovića, održana književna večer srpskih pisaca na kojoj su se predstavili: književna kritičarka i književnica *Ljiljana Šop*, urednik »Beogradskog književnog časopisa« *Milovan Marčetić*, jedan od najistaknutijih srpskih pjesnika srednje generacije i prevoditelj *Dužo Novaković*, te novinar, pisac i glazbenik *Bojan Bosiljčić*.

Večer je održana u sklopu razmjene Hrvatskog društva pisaca i Srpskog književnog društva, a rezultat je dugogodišnje uspješne suradnje hrvatskih i srpskih književnika. Ovaj tradicionalni susret književnika dvaju susjednih država otvorila je ravnateljica Knjižnice Bogdana Ogrizovića *Jasna Kovačević*, a u ime organizatora, Hrvatskog društva pisaca, program je vodio moderator književne večeri dr. *Dušan*

Dužo Novaković, Bojan Bosiljčić, Ljiljana Šop i Milovan Marčetić sa svojim domaćinom prof. Dušanom Marinkovićem

Marinković, profesor srpskog jezika na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Zamoljena za komentar ove hrvatsko-srpske književne razmjene *Ljiljana Šop* je rekla kako je veseli svaki dolazak u Zagreb te ustvrdila da su gostovanja hrvatskih pisaca u Srbiji, te srpskih u Hrvatskoj, dobar početak stalne razmjene književnog iskustva te širenja čitateljske publike koju zanima što se događa, kakav je književni život u ovim zemljopisnim, povijesno, kulturno i jezično bliskim zemljama.

»Poslije pada Berlinskog zida postoji velika suradnja i razmjena kultura u gotovo svim istočnoeuropskim zemljama, a svima su početna ideja i temelj suradnje – razumijevanje, tolerancija, uzajamno upoznavanje i, naravno, ljubav prema književnosti«, zaključila je predsjednica Srpskog književnog društva *Ljiljana Šop*.

Z. Ž.

NAJNOVIJA ZBIRKA PJESAMA MALKICE DUGEČ PREDSTAVLJENA U ZAGREBU

Prije punih dvadeset godina održan je u Zagrebu, u prostorijama Društva hrvatskih književnika, književni skup »Književnost izvan domovine«, na kojem se prvi put javno govorilo o hrvatskoj književnosti u egzilu bez dotadašnjih negativnih konotacija. Bio je to prvi susret dviju obala iste književnosti, hrvatske domovinske, i emigrantske, odnosno jedinstvene hrvatske književnosti u domovini i iseljeništvu.

Tom se prigodom progovorilo o nizu hrvatskih pisaca koji su 1945. godine nastradali, ili bili prisiljeni izabrati život u emigraciji, a u Hrvatskoj su do toga skupa bili »nepostojeći pisci«. U međuvremenu su se u Hrvatskoj pojavila i njihova djela koja su bila i medijski popraćena, ali ipak se ne može reći da su oni do kraja, bez zadržke ili bez kakvog »ali« do-ista prihvaćeni. Zabilježeni dakle jesu, prihvaćeni kako-tako i kako tko. Jedna od tih »nepostojećih književnica« je i *Malkica Dugeč*, čija je najnovija, 16. po redu zbirka pjesama »Tragovima bezdomnosti« nedavno predstavljena u Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu.

POLITIČKA EMIGRANTICA

»Malkica Dugeč stalno živi i djeluje u Stuttgartu, a pripadnica je hrvatskog iseljenništva koje je u tuđini ponosno na svoje podrijetlo i koje je uspjelo sačuvati svoj hrvatski jezik, vjeru i hrvatsko ime«, rekla je u uvodu ravnateljica HMI *Danira Bilić*.

Govoreći o autorici *Božidar Petrač* je ustvrdio kako je ona, zahvaljujući činjenici da je rođena 1936. godine, bila premlada da bi stradala nakon Drugog svjetskog rata, a dovoljno stara da s devet godina zapamti, sačuva i nosi u sjećanju poratna zlosilja novog

Tragovima bezdomnosti

»Ako danas u svoje i ime diljem svijeta raseljenih hrvatskih pisaca zaželim udomljenje svojim, kao i svim knjigama izvandomovinstva u njihovu matičnu hrvatsku književnost, neće to biti zahtijevanje neuzvrćene ljubavi, već samo pokušaj otkrivanja bogate, još neprolistane darovnice brojnih u Hrvatsku besmrtno zaljubljenih srdaca«, rekla je prigodom promocije Malkica Dugeč

režima i njegove slobode. U punoj se životnoj snazi sa suprugom priključila »Hrvatskom proljeću« te 1972. godine postala hrvatska politička emigrantica.

Što se literarne biografije tiče započela je u gimnazijskim danima pod djevojačkim prezimenom Pilc, najprije suradnjom u časopisu »Polet«, a zatim u »Studentskom listu«, da bi 1960. godine u Požegi izdala svoju prvu zbirku pjesama »Crveni biseri«.

DOMORODSTVO I EUROPEJSTVO

»S obzirom na grube životne okolnosti, egzistencijalnu neizvjesnost i politički angažman na promicanju hrvatske neovisnosti i suverenosti u hrvatskoj političkoj emigraciji, osobito u Hrvatskoj republikanskoj stranci i Hrvatskom narodnom vijeću, ali u okviru Paneuropske unije, Malkica Dugeč uvijek je spajala Hrvatsku i hrvatstvo s europskim vrijednostima i zauzimala se za prožimanje europejstva i domorodstva«, rekao je mr. Božidar Petrač ustvrdivši pri tome, kako teme i motive poput – rodoljublja, tuđine, klonuća, sumnje, razočarenja, straha, samoće, ljubavi i smrti nalazimo u svim njezinim knjigama, a leksik koji rabi istovjetan je u svim zbirkama.

U novoj zbirci pjesama »Tragovima bezdomnosti« Malkica Dugeč je kroz sonetnu formu obogatila svoj pjesnički opus i pjesnički uvjerljivije izrazila ono što je do sada izricala u bujicama stihova ili kraćim lirskim slikama te se možemo složiti u ocjeni da među brojnim pjesmama autorica ima antologijskih stihova kojima će ostaviti svoje jasne tragove, i kao pjesnik emigrant i kao pjesnik domovinac, zaključio je Petrač.

Zlatko Žužić

Malkica Dugeč rođena je 3. lipnja 1936. u Zavidovićima. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i radila kao predavačica i ravnateljica škola diljem Hrvatske. Morala je emigrirati 1972. godine iz političkih razloga, nakon »Hrvatskog proljeća« i osnivanja ogranaka Matice hrvatske diljem Slavonije.

Objavila je 16 knjiga pjesama i jednu knjigu proze, a zastupljena je u brojnim antologijama i prevođena na strane jezike. Nagradena je Nagradom »Dubravko Horvatić« za ciklus pjesama »Sebe ne vidiš nikada« i književnom nagradom Društva hrvatskih književnika Herceg Bosne »Antun Branko Šimić« za zbirku »U riječ unjedrena«.

Piše pjesme i na njemačkom jeziku i priprema jednu zbirku tih pjesama. Članica je Društva hrvatskih književnika u Zagrebu i Društva hrvatskih književnika Herceg Bosne u Mostaru te njemačkog Društva za kroatistiku.

JEZIČNI SAVJETNIK

Bečom ili Bečem?

Piše: Miranda Glavaš-Kul

U petome razredu osnovne škole naučili smo da hrvatski jezik ima sedam padeža. Promjena riječi po padežima naziva se sklonidba (deklinacija). Iako je to bilo jako davno, većina se sjeća kako se jedan od padeža zove instrumental. Tim padežom izričemo društvo ili sredstvo i uz njega postavljamo pitanja: kim? (za živo) i čim? (za neživo). Zasižno smo tada naučili da imenice muškoga roda čija osnova završava na nepčanik (*j, lj, nj, č, ć, dž, đ, ž, š*) ili zubnik *c* u instrumentalu imaju nastavak *-em* (konjem, stricem, vozačem, mužem, ključem, pjevačem...), a imenice koje završavaju na druge suglasnike imaju nastavak *-om* (tatom, gradom, ujakom, Ivanom, plesom...).

Međutim, iako znamo pravilo, reći ćemo: Bečom, padežom, crtežom, ribežom... i nećemo pogriješiti. Zašto se u navedenim primjerima dodaje nastavak *-om* iako osnova završava na nepčanik?

Pravilo koje smo davno usvojili ima iznimaka pa je u navedenim primjerima upravo o njima riječ. Naime, imenice m.r. čija osnova završava na nepčanik, a već imaju jedno *-e* u osnovi imat će nastavak *-om* (Senjom), a ne *-em* (Senjem).

No ni tu nije kraj našim mukama. Imenice m.r. koje imaju više od tri sloga ili su tvorene sufiksom *-telj* zadržavaju nastavak *-em*. Na primjer: prijateljem, gledateljem, učiteljem...

Na samome kraju podsjetimo se da neke imenice mogu imati oba nastavka. Imenice m.r. koje u nominativu završavaju na *-ar* (ribar,

mornar, car, gospodar...) mogu imati dvojake nastavke. Pravilno je reći: carem i carom, mornarem i mornarom.

POVIJEST HRVATSKE KNJIŽEVNOSTI (26. dio)

Ivan Mažuranić

Priređuje: Miranda Glavaš-Kul

Ivan Mažuranić, najveći pjesnik preporodno-romantičnog doba, rođen je u Novom Vinodolskom 1814. godine. Pripadnik je ugledne obitelji književnika (*Antun, Matija i Fran Mažuranić* te pjesnikova unuka *Ivana Brlić-Mažuranić*). Pučku je školu završio je u rodno-

me mjestu, gimnaziju u Rijeci, a filozofiju u Zagrebu i Szombathelyu (Mađarska). Godine 1835. upisao je studij prava u Zagrebu, završivši ga 1838. Nakon položenog odvjetničkog ispita otvara vlastiti ured i ženi se Demetrovom sestrom Aleksandrom. Godine 1850. imenovan je generalnim prokuratorom za Hrvatsku i Slavoniju. Od 1861. do 1865. obnašao je dužnost prvog hrvatskog kancelara. U povijesti je ostao zapamćen kao prvi ban pučanin (1873.-1880.) koji je tijekom banovanja provodio različite reforme, među kojima se ističe uvođenje obaveznog osnovnog školovanja, otvaranje Sveučilišta u Zagrebu te ustanovljavanje sudske porote. U Sabor se kao zastupnik vraća 1887. godine.

Mažuranićevo književno djelovanje obuhvaća desetak godina (1835.-1848.) njegovog života. Početkom stvaralaštva smatra se objavljivanje pjesme »Primorac Danici«. Mažuranić je desetak drugih, uglavnom rodoljubnih pjesama također objavio u Danici. Pisao je

sonete, prigodnice i ljubavne pjesme koje je sabrao i objavio njegovi sin Vladimir. Pisao je i prozu, a među njegovim proznim djelima ističe se popularna poslanica »Hervati Mađarom« (1848.).

Na poziv Matice ilirske, za njezino prvo izdanje, uspješno je dopunio *Gundulićeva* Osmana (izgubljeno 14. i 15. pjevanje). Tri su se pjesnika okušala u tom poslu prije njega: *Pjerko Sorkočević*, *Marin Zlatarić* i nepoznati autor, a nakon njega, sve do danas, nitko nije pokušao nadmašiti ga. S bratom je Antunom sastavio rječnik *Osmana*. Njegova se izuzetno uspješna dopuna stopila s cjelinom *Gundulićeva* djela.

Na nagovor svoga šurjaka *Dimetrija Demetera* napisao je za almanah *Iskra* ep koji će ga proslaviti. U jednom od najblistavijih djela hrvatske književnosti, epu »Smrt Smail-age Čengića«, opjevao je stvarni događaj. Inspiraciju za svoje djelo pronalazi u liku Smail-age koji je poginuo u sukobu s Crnogorcima. Tiranina Smail-age suprotstavio je četi mladih Crnogoraca koji, pod okriljem noći, uspijevaju pobijediti jačega. Mažuranić se nije strogo držao povijesnih činjenica, nego ih je pjesnički preradio ista-

knvuši ideju vodilju cijelog hrvatskoga romantizma: ideju prava na slobodu i pobjedu kolektiva nad pojedincem. Ep se sastoji od 1134 osmeraca i deseteraca strukturiranih u pet dijelova (*Agovanje*, *Noćnik*, *Četa*, *Harač*, *Kob*), koji uz epske uključuje dramske i lirske sastavnice. Smrt Smail-age Čengića jedno je od najznačajnijih djela hrvatskog narodnog preporoda, ono je riznica svih stilskih figura i tropa. Gotovo da nema nijednoga pjesničkoga ukrasa kojega ne možemo pronaći u tome epu.

Mažuranić se bavio i prevoditeljskim radom. Znanje talijanskog, francuskog, engleskog, ruskog, češkog, poljskog, mađarskog i latinskog jezika omogućilo mu je prevođenje djela *T. Tassa*, *G. Boccaccia*, *M. Kožotića*, *A. Mickiewicza* i *Đ. Ferića*. Mažuranićeva znanstvena djelatnost uključuje sastavljanje Njemačko-ilirskog slovara kojeg je zajedno s Užarevićem objavio 1842., kao i autorstvo povijesno-pravnih i filoloških priloga u *Arhivu* za povjestnicu jugoslavensku. U rukopisnoj je ostavštini sačuvano samo nekoliko pjesama, koje, budući da je bio strog prema sebi kao i prema drugima, nije objavio. Umro je u Zagrebu 1890. godine.

S hodočašća u Međugorje

Posjet Gospi

Iako je prošlo mjesec dana, priča o hodočašću Subotičana u Hercegovinu jednostavno je bezvremenska

Svake godine subotički hodočasnici odlaze put Međugorja, pokloniti se Gospi i zahvaliti joj za njezinu dobrotu i ljubav. Niti ovoga svibnja put u Hercegovinu nije izostao...

Prošle je godine s nama u autobusu putovao stariji bračni par. Teško bolestan muž jedva je hodao, a i to je mogao samo uz pomoć pune šake lijekova. Bolest iznimno teška, infarkt i moždani udar. Liječnici nisu vidjeli nikakvoga poboljšanja, a kamoli izlječenja. »Hoću Gospi, ja moram od Gospe tražiti pomoć«, govorio je sve vrijeme stariji gospodin.

Godinu kasnije, evo njih ponovno s nama u autobusu put Međugorja. Bolest se povukla, čovjek posve normalno govori i kaže: »Tražio sam pomoć od Gospe i dobio je, a sada sam ponovno krenuo put Međugorja zahvaliti za ovu veliku milost ozdravljenja.«

Naša sestra Marija, kako se mi hodočasnici međusobno oslovljavamo, nije dobila suglasnost svojih najbližih za odlazak u Međugorje. Prije 16 godina izgubila je sina u prometnoj nezgodi u Splitu, gdje joj je sin živio i radio. Svih proteklih godina majka to teško preživljava, i nešto joj govori kako ovoga puta mora ići. I krenula je, bez suglasnosti svojih ukućana. Marija je otišla na brdo ukazanja i na Križevcu nešto doživljava. Odmah na početku križnog puta teško pada s jakim krikom. Ljudi oko nje joj pomažu ustati i Marija nastavlja dalje prema samom vrhu. Prilikom pada nije doživjela nikakvu ozljedu, unatoč činjenici da ima 71 godinu. Prilikom silaska dolje, prilazi joj mladić i ponudi joj pomoć. »Ništa ne brinite, bit ću uz vas, ako treba i nosit ću vas dolje.« Nakon silaska, Marija mu zahvali na pomoći i reče mu: »Hvala ti za pomoć, isti si kao

moj sin. Odakle si, sine?« Iz Splita, odgovori mladić.

Po prvi puta za 16 godina tugovanja, vrativši se iz Međugorja, Marija je pronašla mir.

To nam i naša draga Gospa govori: Vjerujte u moga Sina koji nam je dao život vječni. On će nas odmoriti, izliječiti, ojačati na putu koji vodi prema Njemu.

Mnoštvo ljudi, koje je prvih dana svibnja posjetilo mjesto Gospinog ukazanja u Međugorju, podsjetilo me je na Isusove riječi: »Dodite svi vi, umorni i opterećeni i ja ću vas odmoriti. To je bio i poziv svećenika koji je govorio tisućama nazočnih u Međugorju: »Otvorite svoje srce, svoje duše i u tišini poslušajte što vam nutrina vaše duše govori.« U tome nam

pomaže Marija. Koje dijete ne voli svoju mater, brižnu i nježnu, kada mu šapuće i govori. Marija nam govori i privodi svojem Sina da nas na čudesan način liječi i ozdravlja u cijelosti.

Milka Bilinc

Sjemeništarcima »Paulinum« posjetili Petrovaradin i Srijemske Karlovce

Susret sa srijemskim biskupom

Na proputovanju kroz Srijemsku biskupiju sjemeništarcima Biskupijske klasične gimnazije i sjemeništa »Paulinum« iz Subotice pod vodstvom rektora prečasnog Jozefa Mioča susreli su se prošloga tjedna sa srijemskim biskupom mons. Đurđem Gašparovićem u prostorijama Biskupskog ordinarijata u Petrovaradinu. Susret je započeo molitvom i pjesmom u crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu, koja je u sklopu Biskupskog ordinarijata. Sjemeništarcima su potom obišli Centar za mlade, kapelicu

i druge znamenitosti, kako bi im se približio život i rad u Biskupskom ordinarijatu.

U sklopu posjeta organiziran je i obilazak Petrovaradinske tvrđave, svetišta Gospe Tekijske u Petrovaradinu i Srijemskih Karlovaca. Susret i posjet Srijemskoj biskupiji završen je svečanim euharistijskim slavljem u crkvi Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima. Misu je predvodio domaći župnik Ivica Čatić, uz koncelebraciju rektora i prefekta sjemeništa.

Nakon sv. mise rektor je prikazao život i rad gimnazije i sjemeništa »Paulinum« u Subotici, a sjemeništarcima su iznijeli svoja iskustva iz života u sjemeništu, kako bi prisutnim mladima približili život i rad u sjemeništu.

Završetak susreta protekao je uz prigodni domjenak u prostorijama rimokatoličkog župnog ureda u Srijemskim Karlovcima.

T. Mađarević

UOČI BLAGDANA DUHOVA

Obnovljeni u duhu

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Nalazimo se u pred-Duhovsko vrijeme. U nedjelju će u našem gradu nekoliko stotina mladih primiti sakrament krizmanja – pečat dara Duha Svetoga. Zajedno razmišljamo. Činjenica je da nisu svi čitatelji vjernici. No, razmišljamo zajedno i o dimenziji duhovnoga u duhovnome i o Duhu u životu čovjeka.

Duhovna dimenzija čovjeka je specifična. Ona je sačinjena od čovjekove osobnosti, života, savjesti, njegova karaktera i njegovih odluka. Duh se ne može razviti različitim vježbama, može se samo primiti od nekoga tko Duha ima. Duh nije, kao mnoštvo stvarnosti, na psihofizičkoj razini. Odgojitelj može nešto zahtijevati od odgajnika na psihofizičkoj razini i tako ih na toj razini dobro odgojiti. Međutim, čovjeka se ne može na taj način moralno-etički odgojiti. Odgajnik će biti samo utoliko bolji ukoliko je njegov odgojitelj bolji. Zato se djeca na duhovnoj razini odgajaju tako da roditelji i sami čine ono što traže od djece, da budu puni nadahnuća i duha i da mole za Duha Svetoga. Tako će i njihova djeca stići do te razine. Samo na taj način može se učenike i vlastitu djecu osloboditi od ovisnosti, od agresivnosti, od raznih poroka i karakternih mana. Molitva koja je upućena Bogu i u kojoj čovjek doživljava da mu je Bog osobni prijatelj sigurno umnaža silu Duha Svetoga u čovjeku-vjerniku. Zato ima smisla i moliti se svecima, jer oni su Duhom jači od nas te se s njih snaga Duha prelijeva na nas. Zato je molitva Majci Božjoj vrhunska, jer je ona milosti puna i napunila se Duha Svetoga kad je pjevala svoj Veliča. Biti Isusov učenik znači osposobljavati se askeзом, molitvom i čitanjem Svetoga pisma da sila Duha Svetoga prijeđe s njega na nas.

Sveti Irinej, biskup i mučenik prvih kršćanskih stoljeća, razmišlja o otajstvu temeljnog kršćanskog vjerovanja za ovaj dan otprilike ovako: Kad je Gospodin Isus dao svojim učenicima vlast da preporučaju ljude, rekao im je: Idite i naučavajte sve narode krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga. Bog je obećao po prorocima da će izliti Duha Svetoga na svoje sluge i službenice da bi mogli vršiti pro-

ročku službu. Zato je i sišao na Sina Božjega kad je postao čovjekom. Po njemu se nastanio u ljudskom rodu i počiva u ljudima i prebiva u Božjem stvoru. Duh Sveti u ljudima vrši Božju volju i preobražava ih od stare grešnosti u novi život po Kristu. Sveti Luka izvješćuje kako je taj Duh poslije Kristova uzašašća, zapravo na blagdan Duhova, sišao na učenike. On ima vlast da sve narode uvede u život i da započne novi zavjet. Duh je ujedinio različite narode da bi svi jezici složno slavili Boga. On je prikazao Bogu Ocu prvine svih naroda. Stoga je Gospodin obećao poslati Zagovornika (Tješitelja) koji će nas privesti k Ocu. Kao što se od brašna bez vode ne može umijesiti tijesto, ni pripremiti jedan kruh, tako ni od nas mnogih ne može postati jedno tijelo u Kristu Isusu bez nebeske vode. Kao što suha zemlja bez vlage ne može donijeti roda, tako ni mi koji smo bili kao suho drvo nikada nećemo bez nebeske kiše donijeti prave plodove.

Kao što se od braš-

na bez vode ne može

umijesiti tijesto, ni

pripremiti jedan kruh,

tako ni od nas mno-

gih ne može postati

jedno tijelo u Kristu

Isusu bez nebeske

vode. Kao što suha

zemlja bez vlage ne

može donijeti roda,

tako ni mi koji smo

bili kao suho drvo

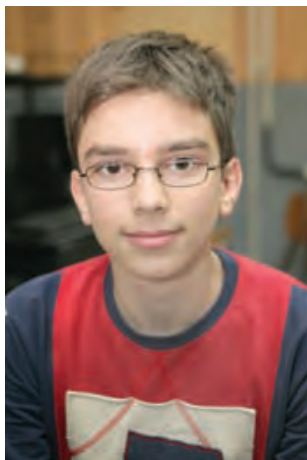
nikada nećemo bez

nebeske kiše donijeti

prave plodove

Što i kako dalje?

Danas će prvi maturanti odjela na hrvatskom jeziku i službeno završiti osnovnu školu. Njihovi prijatelji i nastavnici pripremaju im oproštajnu priredbu, kako bi im poželjeli sve najljepše u budućnosti, a ujedno će im biti i dodijeljene svjedodžbe o završetku osnovne škole.

Ivan Vaci rođen je 16. prosinca 1993. godine. Prošle godine, u osmom razredu, prepisao se u odjel na hrvatskom jeziku, kako kaže, po vlastitoj odluci, koju su i roditelji podržali.

Odlučio se upisati u Ekonomsku školu u Subotici, jer je to, kaže, ono što ga zanima. S obzirom da se u budućnosti želi baviti bankarstvom, planira upisati financijski smjer. Sada se redovito priprema za prijamni ispit, jer je za upis u Ekonomsku školu potrebno više bodova nego za neku drugu srednju školu, a i broj

zainteresiranih je velik. Poslije srednje škole Ivan planira upisati Ekonomski fakultet.

Ivan se bavi i tenisom, trenira u Spartaku već 5 godina. Treninge ima dva puta tjedno, a i dalje se planira baviti ovim sportom. Slobodnog vremena je sve manje, a Ivan se tada voli opustiti u prirodi uz šetnju i trčanje.

Ana Ivanković rođena je 11. svibnja 1994. godine. Od prvog do sedmog razreda nastavu je pohađala u OŠ »Sveti Sava« u Aleksandrovu, a prošle se godine prepisala u OŠ »Matko Vuković« kako bi nastavu slušala na materinjem jeziku i tako ispunila i svoju i želju roditelja. Nakon osnovne škole Ana planira upisati Građevinsku školu, smjer arhitekton-

ski tehničar ili pejzažni tehničar. »Voljela bih upisati Građevinsku školu, jer sebe u budućnosti vidim kao modnu dizajnericu interijera ili eksterijera, uređenja vrtova ili nešto slično. Druga želja mi je upisati gimnaziju«, kaže Ana te dodaje, kako joj je još samo malo vremena preostalo za razmišljanje.

Ana ima još dvije sestre i dva brata i što god odlučila imat će podršku svoje obitelji.

Već tri i pol godine Ana se bavi folklorom, pleše u folklornom odjelu HKC-a »Bunjevačko kolo«, gdje, kako kaže, ima prilično puno turneja i putovanja, a to je također privlači. Kako bi se odmorila od škole i obveza, Ana slobodno vrijeme provodi uz bicikl ili rolere, a kad ima priliku voli pogledati i dobar film.

Ž. V.

Piše: dr. Marija Mandić

Joga i meditacija

JOGA je učenje obavijeno velom daleke prošlosti. To je sustav pravadnih duhovnih i tjelesnih vježbi podrijetlom iz Indije. Prvi dokazi o njenom postojanju nalaze se u arheološkim iskopinama drevnih gradova na teritoriju današnjeg Pakistana, a čija se starost procjenjuje i na oko 4500 godina. Prvi pisani tekst posvećen jogi je *Joga sutre* ili Izreke o Jogi. Napisao ga je ili sakupio mudrac *Patandali* prije 2500 godina, postavivši tako temelje jogističke discipline i principa njenog vježbanja.

Joga pripada skupini tradicionalnih načina liječenja, tradicionalne medicine, koja obuhvaća prije svega psihosomatsko liječenje. Ovaj krovni pojam pokriva aktivnosti i načine liječenja koji se usredotočuju na međusobni odnos duha i tijela. Cilj ovog, pa i drugih oblika psihosomatskog liječenja, u koje spada i meditacija, jest da se usmjeri na određene poremećaje i da se potiče opće zdravlje kombiniranjem mentalnog i fizičkog pristupa. Tako joga obuhvaća i tjelesne kretnje i meditativno stanje duha te može

poslužiti dvostrukoj svrsi unapređivanja nečijeg tjelesnog stanja i suzbijanja emocionalnih problema. Joga, kao sredstvo prosvjetljenja, veoma je bitna za hinduizam, budizam i džainizam. Iako je nastala kao praktična duhovna disciplina namijenjena samo realizaciji, zbog čega je u koliziji s kršćanstvom, na Zapadu se ona prvenstveno koristi kao preventivna, terapijska, anti-stresna metoda vježbanja.

Tako su na Zapadu rađena i prava klinička ispitivanja, koja su potvrdila korisne profilaktičke i terapijske strane joge.

Navodi se kako joga *oslobađa od stresa*, jer se putem relaksacije smanjuje razina hormona stresa – kortizola, i tako nestaju fizičke posljedice stresa koji se nataložio u tijelu.

Joga *uči pravilnom disanju* i tako lagano i duboko disanje pospješuje vitalnost i funkciju pluća i olakšava opuštanje glatkih mišića.

Također, smatra se da ona *daje gipkost tijelu*, utječe na veću pokretljivost, usklađenost pokreta i tako smanjuje bolove u zglobovima.

Joga položaji – asane, aktiviraju svaki mišić i tako *jačaju cijelo tijelo*. Tako smanjuju mišićnu napetost i povećavaju relativnu mišićnu snagu.

Joga *regulira tjelesnu težinu*, jer se tijekom vježbi brže sagorijeva višak masti, a ona sama po sebi potiče na zdrav način prehrane, pomaže u stvaranju zdravih navika i samopouzdanja.

Smatra se da ona *pospješuje cirkulaciju i pomaže kod bolesti srca i krvožilnog sustava*, jer se lakim

vježbama povećava razina kisika u stanicama, poboljšava cirkulacija u cijelom tijelu i dolazi do smanjenja broja otkucaja srca.

Joga ima utjecaja i na lokomotorni sustav time što utječe na *bolje držanje tijela*, popravljajući i ispravlja nepravilno držanje dok se stoji, hoda, sjedi. Navodi se kako joga još i omogućava bolju koordinaciju i brzinu reakcija te da pospješuje memoriju.

Slično kao kod joge, MEDITACIJA uključuje niz različitih azijskih i zapadnih iskustava. Osnovne karakteristike meditativnih vježbi su sjedenje i mirovanje u tišini, često zatvorenih očiju uz izvođenje mentalnih vježbi, koje bi trebale opustiti tijelo i izoštriti koncentraciju.

Još jedan sličan segment alternativne medicine je i AYURVEDSKA medicina, koja predstavlja sustav dijagnosticiranja i liječenja koji se primjenjuje u Indiji već više od 5000 godina. Ayurveda drži kako sve bolesti u organizmu nastaju zbog stresova u svijesti pojedinca, stresovi vode nezdravim načinima života i tako izazivaju ciklus lošeg zdravlja. Praktičari ayurvedske medicine propisuju različite precizne položaje tijela, zajedno s vježbama disanja i meditacijskim tehnikama, koje potječu od joge. Osim toga, oni se služe i ljekovitim biljem, masažom uljima i određenim načinom prehrane.

Poštovani čitatelji,
U želji unapređivanja medicinske strane u našem tjedniku, možete slati svoja pitanja na koja će odgovarati naši liječnici-suradnici.

Pisma možete slati poštom na adresu redakcije ili mailom na: hrvatskarijec@tippnet.rs

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

 551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Obilježavanje Međunarodnog dana obitelji na Marijanskom svetištu Bunariću

Ništa ljepše nego kad smo svi na okupu

U prošlom broju Hrvatske riječi najavili smo da ćete moći pročitati kako su učenici hrvatskih odjela iz OŠ »Ivan Milutinović« obilježili Mađunardni dan obitelji, 15. svibnja, na Marijanskom svetištu Bunariću.

Poput prave, velike obitelji daci i učitelji moraju znati koliki je značaj ove temeljne jedinice našeg društva i ovaj dan nam je dao povoda podsjetiti se bitnih obilježja i snage obitelji, školstva, pa i cjelokupnog čovječanstva, a to su: zajedništvo, tolerancija, demokracija, svjetski mir. Sve se to počinje izgrađivati u obitelji, odnosno školi. Godišnje djeca provedu između 800 i 1000 sati u školi. Pomaganje djeci da uživaju u učenju i budu uspješni u školi trebao bi biti važan cilj za roditelje, ostale članove obitelji i škole. Dvije važne institucije, škola i obitelj, trebaju i moraju međusobno surađivati.

Ovoga puta mons. *Andrija Kopilović* potaknuo nas je da razmislimo – koji dio tijela bismo htjeli biti nekom drugom (oko, srce, desna ruka...) i to zapišemo na papirić, što smo i učinili. Nakon toga svatko od nas je trebao izvući jedan od papirića i otkriti što mu je potrebno u životu. Ispostavilo

se kako su većini nas potrebne oči i srce (rezultat je bio neriješen), a zatim ruke i noge, potom vrat, glava, a našlo se tu i jedno rame, koje je također važan dio tijela. Čuli smo i interesantan podatak: kada bi čovjek živio sam, bez prijatelja, i kada bi saznao kako će zauvijek biti sam na svijetu, poludio bi za samo osam minuta. Kako bi

naše zajedničko druženje ostalo zapamćeno, izradili smo plakat s porukama i oslikali ga simbolima koji nas podsjećaju na obitelj.

Svo vrijeme našeg boravka u svetištu grijalo nas je žarko sunce i krijepila bunarićka voda, koja nam je dala snage i za učenje i za igru na prostranim zelenim površinama svetišta. Doma smo ponijeli mir svetišta, nešto svete vode i potvrdu da nismo sami na ovom svijetu, jer je svatko svakome nešto.

Nastavnice i učiteljice hrvatskih odjela iz OŠ »Ivan Milutinović« posebice zahvaljuju dr. *Andriji Kopiloviću*, koji im je ponovno osigurao boravak na Bunariću i nadamo se da će ovi naši posjeti postati tradicija. Također zahvaljujemo roditeljima na osiguranom prijevozu naše i njihove djece.

J. Peić Gavran i B. Horvat

Što djeca misle o obitelji?

Martina Čeliković, 2. c: »Obitelj mi znači puno više nego bilo što na svijetu.«

Ivana Mandić, 7. d: »Obitelj je zajednica koju svaki dan doživljam s ljubavlju. Problemi, poteškoće i iskušenja zbližavaju nas i jačaju našu obitelj. Uvijek smo tu jedni za druge. Za mene i školska zajednica predstavlja obitelj. U njoj se skupa radujemo i, ako zatreba, tješimo jedni druge uz pomoć naših nastavnika i nastavnica, koji su nam poput drugih roditelja.«

Valentina Tikvicki, 5. e: »Obitelj je važna, jer nitko ne može živjeti sam. Obitelj trebamo za podršku. S obitelji je sve ljepše i vedrije.«

Viktorija Sudarević, 5. c: »Obitelj je potrebna i djeci koja su sama, jer samo tako mogu biti sretna.«

Marga Stantić, 5. e: »Za mene je obitelj vrjednija od zlata, ona je moj izvor sreće.«

Martina Kulundžić, 5. c: »Obitelj je važna, jer bez mame i tate ne bi nitko postojao. Ona je potrebna svim ljudima na svijetu.«

Grgo Ivanković, 2. c: »Za mene obitelj znači: ljubav, život, mir i sreću. Obitelj je veliko bogatstvo.«

Petar Huska, 2. c: »Za mene je obitelj sreća, ljubav i blago. U obitelji trebamo biti sretni i voljeti jedni druge. Sreća je što u obitelji imamo mamu, tatu, braću i sestre.«

Marija Sekereš, 6. d: »Obitelj je mini crkva.«

Obitelj je ljubav, sloga

Obitelj je mir bez rata

Obitelj su bato, seka, mama i tata

Obitelj mi znači sve na svijetu

Razumijevanje na cijelom planetu.

Kristina Ivković, 7. d: »Obitelj je poput pčelinjaka. Pčele odlaze, ali se uvijek vraćaju. Svi pomažu jedni drugima praviti med. Jedna pčela sama ne može napraviti pčelinjak, kad ih je više posao je puno lakši. Tako je i u obitelji, svi pomažu jedni drugima, pa im je svaki novi dan sve ljepši i lakši.«

Sara Dulić, 5. c: »Obitelj mi je najvažnija na svijetu. Svima je potrebna, zbog ljubavi i pažnje. Za mene nema ničeg ljepšeg od trenutaka kada je cijela moja obitelj na okupu.«

Bački Monoštor

Sonta

Žednik

Đurđin

Sv. Rok - Subotica

Tavankut

Mala Bosna

Marija Majka crkve - Subotica

Svetožar Miletić

Katedrala

Sv. Juraj - Subotica

ZLATNA HARFA 2009.

Četiri stotine djece pjevalo psalme svetoga Pavla

Oko 400 djece iz 11 župa Subotičke biskupije pjevalo je u subotu, 23. svibnja, u subotičkoj katedrali-bazilici sv. Terezije Avilske liturgijske popijevke. Ovogodišnja tema »Zlatne harfe« bili su psalmi u liturgiji svetoga Pavla, kojemu je Biskupija cijelu godinu posvećena.

»Zlatna harfa smotra je dječjih zborova Subotičke biskupije, čiji članovi pjevaju pri crkvenim zajednicama«, kaže organizator manifestacije *Miroslav Stantić*.

»Nije naglasak na visokoj glazbenoj razini, već na usađivanju u djecu biti liturgijske crkvene popijevke. Prvenstveno je važno njegovanje liturgijskoga pjevanja u župnim crkvama«, dodaje Stantić.

Taj se rad s dječjim zborovima jednom godišnje prezentira u subotičkoj katedrali. Ova okupljanja, dodaje sugovornik, uvijek imaju drugu temu.

»Budući da je godina svetoga Pavla, kojoj je ove godine Subotička biskupija posvećena, koristimo citat iz njegove poslanice Korinćanima. Svaki zbor je pjevao po jedan psalam koji je izvučen iz liturgijske pjesmarice 'Pjevajte Gospodu pjesmu novu', te jednu pjesmu po svojem izboru«, kaže Stantić.

Na ovogodišnjoj »Zlatnoj harfi« nastupila su djeca iz: župe Marija Majka Crkve – Subotica, Sonta, Žednika, župe svetog Jurja – Subotica, Male Bosne, Svetožara Miletića, Đurđina, subotičke katedrale, Tavankuta, Bačkog Monoštora i iz župe sv. Roka – Subotica.

J. S.

Piše i uređuje: Željka Vukov

VAN PROTOKOLA: Pero Horvacki, dogradonačelnik Subotice

Najviše volim šetati sa suprugom

Predvečer izađemo u grad, prošetamo i pojedemo sladoled, a u danima vikenda volimo otići do Palića

Zabilježio: Dražen Prčić

Dužnost jednog od zamjenika prvog čovjeka Subotice prečesto zna biti ispunjena brojnim dopunskim aktivnostima koje prelaze okvire standardnog svakodnevnog radnog vremena. Ceremonijalne dužnosti i nužnost prisustva raznim svečanim prilikama *Peru Horvackog* znaju angažirati i u kasnijim večernjim satima radnih dana ili tijekom slobodnih dana vikenda, jer takva mu je radna dužnost. A kako provodi trenutke slobodnog vremena, kada službeno nije dogradonačelnik, povjerio nam je u ovom izdanju naše rubrike »Izvan protokola«.

NAKON RADNOG DANA

»Kako s posla stižem pola sata prije supruge Marije, onda ja podgrijem ručak, dočekam je i skupa ručamo. Onda slijedi malo odmora, a zatim se često nađem u uobičajenim poslovima oko održavanja naše kuće. U ovo proljetno doba najviše posla imam oko uređenja našeg dvorišta i okućnice, što podrazumijeva košenje trave, prskanje voćkica i ostalih sličnih poslova. Ipak, najljepši dio vezan je uz popodnevno ispijanje kave u našem vrtu, kada supruga i ja sjednemo, na miru uživajući u trenucima slobodnog vremena. S obzirom na to da smo sada posve sami, djeca su svojim životnim putovima rada i studiranja otišli put Novoga Sada i Zagreba, nemamo više te uobičajene roditeljske presije i mnogo više imamo vremena za nas. Navečer, pogotovo sada kad je konačno došlo lijepo i toplo vrijeme, volimo izaći, prošetati gradom i pojesti sladoled«.

SUBOTA

»Najčešće ja idem subotom izjutra na tržnicu. S obzirom da stanujemo u blizini Buvljaka, onda u nabavu namirnica idem na zeleni

Marija i Pero Horvacki

Mir

Mir je izuzetno važan za sve ljude na svijetu, a mi smo se odlučili našoj djeci dati imena koja sadrže ovu lijepu riječ u sebi. Najstariji sin se zove Mirko, mlađi je Miroslav, dok nam se kćer zove Mirjana.

dio ove najveće gradske tržnice. Ukoliko se, pak, želi kupiti i neki dio garderobe, onda idemo skupa i na glavni dio ovog velikog i popularnog 'tržnog centra'. Vrijeme ručka ovoga prvoga dana vikenda nikada nije fiksno, pa objeđujemo kada nam je zgodno, jer znaju se dogoditi neke protokolarnе obveze i onda se ne možemo baš točno ravnati prema nekom željenom vremenu. Subotom znamo otići do obližnjih sela Žednika i Đurđina, obići naše prijatelje koji tamo žive, ili vrlo često običavamo otići do Palića, osobito u popodnevним satima i prošetati sve do kraja Muškog štranda. Navečer, kao i

radnim danima, volimo izaći do grada i ponoviti uobičajenu šetnju središtem grada ili ostanemo doma i pogledamo neki film ili televizijski program.«

NEDJELJA

»Odlazak na nedjeljnu misu je tradicija u našoj obitelji, a kako sam član Pastoralnog vijeća u našoj župi, poslije navratim malo do velečasnog da porazgovaramo o aktualnim događanjima u našoj župi. Potom slijedi još jedna tradicija – nedjeljni ručak, koji je točno u podne, ali već godinama za stolom nema naše djece Miroslava i Mirjane, koji su na studijima u Zagrebu. Istina, povremeno iz Novoga Sada navrati naš najstariji sin Mirko, pa je onda i objed mnogo ljepši. Nedjeljno popodne je u biti jednako subotnjem, što podrazumijeva susrete s prijateljima ili šetnje po gradu i Paliću«.

HOBIJI

»Nemam poseban hobi, ali povremeno volim popravljati neke

Ritam življenja

Dok sam radio u srednjoj školi MEŠC i predavao svojim đacima, mogu reći kako sam imao znatno više slobodnoga vremena nego sada, ali sam i onda, kao i sada, nastojao ne mijenjati ritam svoga uobičajenoga života

kućne stvari i sitnije kvarove u domaćinstvu. No, ukoliko bi se to mogao nazvati određenim hobijem, onda je to gledanje nogometne Lige prvaka. Sudjelovao sam u organiziranju i nekih susreta nogometne reprezentacije Hrvata iz Vojvodine, te odlasku u organizaciji DSHV-a na susrete Dinama i hrvatske reprezentacije u Zagreb. U današnje vrijeme bi se i vrijeme provedeno na internetu moglo podvesti u određenom obliku kao hobi, pa sam često na programu Skype, preko koga redovito komuniciram s našom djecom, koja su na studijima u Zagrebu.«

Zeleno proljeće

Subotička gradska tržnica – 26. svibnja

U NEKOLIKO REDAKA

Nevrijeme

Nakon velikih vrućina gotovo uvijek stigne i neko veće nevrijeme, pa napravi veliku štetu na poljoprivrednim prinosima. A, opet za vrijeme suša, poljoprivrednici se žale da će im ova elementarna nepogoda (suša) uništiti usjeve. I što sada? Kada nema kiše ne valja, jer zasadi postupno propadaju, ali kada dođe velika kiša i oluja, oni bivaju momentalno uništeni. Nije li možda bolje raditi na poboljšanju sustava za natapanje i manje zazivati kišu? Jer, čekaš je danima, a kada dođe, bolje da nije niti došla!

FOTO KUTAK

Slučajan susret

KVIZ

Tko je dobio prvu Nobelovu nagradu za mir?
Koje je godine Ivo Andrić nagrađen?
Tko je poznati političar i državnik koji je dobio ovu nagradu za književnost?
Zbog čega je Niels Bohr nagrađen Nobelovom nagradom i u kojoj oblasti je bio laureat?
Tko je nagrađen Nobelom za rad na istraživanju bacila tuberkuloze?
Tko je dobio 2008. godine Nobelovu nagradu za ekonomiju?

Jean Henry Dunant, osnivač Crvenog križa i Frederic Passy, osnivač
i predsjednik Prvog francuskog mirovnog društva
Ivo Andrić je Nobel za književnost dobio 1961. godine
Winston Churchill 1953. godine
Niels Bohr je dobio Nobela za fiziku 1922. godine za svoje radove na
istraživanju strukture atoma
Robert Koch 1905. godine
Paul Krugman

VICEVI

Poštar donio bakici pismo i kaže:

□ Bakice, evo stiglo pismo, zrakoplovom!

A bakica će ljutito:

□ Nemoj me lagati sine, kad sam te lijepo vidjela kako si došao motorkotačem!

Došao čovjek kod liječnika, pa se žali:

□ U posljednje vrijeme počeo sam gubiti pamćenje. Što mi preporučujete?

□ Da platite unaprijed!

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Fotografija je napravljena na Antunovo (crkveni praznik u Nikincima) 1897. godine i na njoj su, s lijeva na desno, *Lena i Josip Vuksanić*, zatim *Ana Prelović* (stara 15 godina), buduća žena mog djeda po ocu, *Rozalija Cakić* (23), sestra mog pradjeda po ocu, i *Magdalena Cakić* (sjedi, 43), moja prabaka. Od velike obitelji Cakić (Tomlekin) danas nema nikoga u Hrtkovcima. Inače smo »spali na tri slova«, ja živim u Novom Sadu, a moje dvoje odrasle djece (kćerka i sin) u Osijeku. Smatram da priložena fotografija, iako neznatna po licima na njoj, predstavlja zanimljiv dokument o Hrtkovcima.

Prvo, njena starost je upravo dokaz o naprednosti Hrtkovčana, jer već tada žitelji jedne poljodjelske obitelji imaju običaj fotografirati se! A drugo je nošnja, koja govori o utapanju Klementinaca u Hrvate. To utapanje je bilo brzo, jer je u Srijem, poslije krvavog puta iz Albanije, stiglo samo oko 1800 duša, a kao veliki i nepokolebljivi katolici ženili su se i udavali u kratkom razdoblju međusobno, a zatim isključivo s Hrvaticama, odnosno Hrvatima. Tako nakon samo stotinjak godina nestaju izvorni jezik i običaji Klementinaca, a svi Klementinci se već početkom XIX. stoljeća izjašnjavaju kao Hrvati. Jedino se još na njihovoj nošnji vidi zanimljiva i neponovljiva kombinacija klementinske i slavonsko-srijemske hrvatske nošnje!

Dolaskom Klementinaca u Srijem 1737. godine (Klementinci su u lokalnom žargonu Klimente) i odlukom *Marije Terezije* od 1742. godine da im dodijeli zemljište od 222 sesije, formirana su naselja Hrtkovci i Nikinci. Otpor Klementinaca (kao ljutih gorštaka koji su prethodno živjeli na visovima Prokletija i do 2000 metara nadmorske visine sa svojim stadima, pretežno ovaca, te još

ljućih ratnika prekaljenih u borbama protiv Turaka) prema mirnom životu i prelasku na poljodjelstvo, što im je nudeno u Srijemu, bio je velik, pa i nasilan. U razdoblju 1737.-1742. godine dolazilo je i do otvorenih sukoba s austrijskom

bilo Cak. Naime, tada je popis rađen na taj način što su svi »Iliri« pojedinačno pitani čiji su i uz to im je dodavano »ić«, te je tako formirano prezime. A, za Austrijance su u to vrijeme svi u Srijemu (i šire) bili »Iliri« ako nisu bili Nijemci

Klementinci

Piše: Branislav Miroslav Cakić

vojskom, a većina od novonastalih okućnica dugo nisu napredovale u prihvaćanju tih promjena. Jedna od većih klementinskih obitelji u Hrtkovcima bila je tada obitelj Tomlekin (po prvom glavešini u Srijemu Tom Lekić), kasnije u austrougarskom popisu krajem XVIII. stoljeća Cakić, a prema tadašnjem glavešini kojem je ime

ili Mađari. Ovdje je zanimljivo reći kako su Klementinci po bečkom putopiscu fon Taubeu doista potomci Ilira (vidjeti: *Friedrich Wilhelm von Taube*: »Historische und geographische Beschreibung des Königreiches Slavonien und des Hercogthumes Sirmien«, Leipzig, 1777. – prijevod Matice srpske, 1998. godine).

Obitelj Cakić jedna je od prvih obitelji koja je u Hrtkovcima, u novoj sredini, prihvatila novi način života i iskoristila je i privilegij da okolne iskrčene šume može pripojiti svom imanju. Tako je za stotinjak godina nastao posjed od oko stotinu jutara zemlje (jutro u Srijemu 5755 m²) u potezu koji se i danas zove Krčevine. Cakići krajem XIX. stoljeća važe za imućnu obitelj i to ostaju, usprkos raslojavanju obitelji i diobama, i između dvaju svjetskih ratova s oko pedesetak jutara zemlje. I danas stari mještani Hrtkovaca jednu od četiriju glavnih ulica u Hrtkovcima zovu »Cakića šor«, na čijem kraju, skoro kilometar od središta sela, još postoji stara kuća Cakića građena 1867. godine. Dobro stanje u kući odražava se i na napredan način života ukućana, što nije rijetkost i u drugim hrtkovačkim obiteljima, pa i sam autor članka Hrtkovce naziva simbolom razvoja. Hrtkovci zato, kao uistinu napredno selo u prošlosti, zaslužuju veći prostor u hrvatskim medijima u kojima treba biti riječi o tom njihovom razvoju, kao i o povijesti, te na kraju tragičnoj sudbini. Hrtkovci su danas u cijelom svijetu sinonim za izgon Hrvata iz Vojvodine.

Potomci Klementinaca, kao i svi Hrvati, izloženi su u Vojvodini, a osobito u Srijemu, već od 1918. godine pritisku asimilacije. Srpsko je stanovništvo u Srijemu sve brojnije, a Hrtkovci su drastičan primjer. Srba je 1901. godine u Hrtkovcima bilo oko 2 posto (od oko 2600 stanovnika – oko 1100 Hrvata, 700 Nijemaca i 700 Mađara), da bi ih poslije Drugog svjetskog rata bilo skoro 40 posto (od oko 3100 stanovnika). U tom su razdoblju ukinuti hrvatski (njemački i mađarski) odjeli škole, dominantnim su postali ćirilčno pismo i srpski jezik. Tako Hrtkovčani danas govore ekavski, kao i većina Hrvata u Srijemu, a praktičan nestanak i samog hrvatskog življa odigrao se od 1991. do 1993. godine, kada se dogodio njihov progon. Danas Hrtkovci imaju oko 5000 stanovnika od kojih svega oko 200, uglavnom starijih, Hrvata.

Pozivamo čitatelje da nam se jave ukoliko imaju neke zanimljive fotografije iz prošlosti i znaju priču o njima, a žele ih podijeliti s našim čitateljstvom.

Miro Ungar, legenda hrvatske zabavne glazbe

Treća

karijera

Nakon kvarteta 4M i solističkih godina u Parizu, započinje novu glazbenu dionicu

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Član legendarnog kvarteta 4M utemeljenog davne 1956. godine, u kojemu je pjevao do 1967. godine, *Miro Ungar* (1937.) pjevački je aktivan i danas, u osmom deceniju života. Solističku karijeru započeo je 1968. godine u Parizu pod pseudonimom Tim Twinkleberry, snimao je ploče za glasovitu etiketu Barclay u Francuskoj, te Amigu i Phillips u Njemačkoj. Tijekom jednog njegovog nastupa u Poreču razgovarali smo o njegovoj trećoj

karijeri, koju uspješno nastavlja svakim novim javnim izlaskom pred publiku.

Nakon određene vremenske stanke ponovno ste se vratili javnim nastupima. Kako ste se odlučili na to?

Jednostavno, tako je to kod pjevača, bez nastupa ne ide i evo me u mojoj trećoj karijeri, nakon sastava 4M i solističkog razdoblja za vrijeme mog života u Parizu. Sve je ponovno započelo mojim velikim

koncertom u povodu proslave 50 godina umjetničkog rada, skupa sa sastavom 4M u zagrebačkoj »Tvornici«.

Spremate li nešto novo za svoju vjernu publiku koja Vas sluša već više od pola stoljeća, te za nove naraštaje koji tek trebaju upoznati Vaš glazbeni opus?

Uglazbio sam »That's life«, staru pjesmu *Franka Sinatre*, čije sam riječi preveo na hrvatski jezik iako sam dugo, dugo mislio kako to nikada neću moći. Zapravo je ona izvrsno »legla« na hrvatskom jeziku i u trenutku inspiracije sve sam uradio, prilagodio je malo za moje godine.

U kojoj je mjeri, kada već govorite o prilagodbi nekih starih pjesama, to danas lakše i pristupačnije nego što je to bilo u vrijeme Vaših glazbenih početaka?

Zahvaljujući elektroničkoj tehnologiji, posredstvom interneta dobio sam cijelu matricu (instrumentalnu bazu) na kojoj je ta pjesma bila snimljena. Nekada smo pjesme »dobivali« jedino putem gramofonskih ploča iz inozemstva, koje su u to vrijeme bile »švercane« u našu tadašnju državu.

Koja je bila prva pjesma koju ste »skinuli« i zapjevali u svom aranžmanu?

Bilo je to 1956. godine kada sam skupa sa sastavom 4M skinuo i potom pjevao »Down by the River Side«, pjesmu koja se nalazila na vinilu koji su moji roditelji uspjeli donijeti iz Njemačke. Povrh toga redovito smo slušali Radio Luxembourg i posve općinjeno pratili sve glazbene emisije, te tadašnje top liste i potom pokušavali sve to odsvirati i zapjevati.

O čemu ste tada maštali i kakva je bila Vaša glazbena vizija glede buduće karijere?

Imali smo strahovitu želju pjevajući nalikovati nekim tada iznimno popularnim inozemnim sastavima, poput primjerice »Four Aces«, »Four Legs« ili »The Four Freshmen«. Slušajući njihove pjesme pokušavali smo »skidati« njihove vokalne aranžmane i osjetili smo, po reakcijama publike, kako bi to moglo daleko otići. I pokazalo se kako smo, slijedeći našu prvotnu viziju, imali pravo.

Je li, uvjetno govoreći, »nesreća« to što ste se rodili u Hrvatskoj,

a ne negdje na Zapadu, jer bi tada Vaša karijera bila još veća i uspješnija?

Nikada nisam požalio što sam se rodio u Hrvatskoj, ali je činjenica da sam uvijek bio u određenom potlačenijem položaju u odnosu na moje zapadne kolege i uvijek sam se morao puno više dokazivati. Da smo, kojim slučajem, odmah živjeli u tom zapadnom svijetu, recimo u Londonu ili Parizu, gdje sam tek kasnije uspio nastupati, zasigurno bi put prema većem uspjehu bio lakši i jednostavniji. Kvalitetu smo imali, to je sigurno.

Vi ste ipak uspjeli ostvariti zapazenu karijeru, nastupajući u Parizu...

Za kvartet 4M sam nastupio jer je moja bivša supruga *Tereza Kesovija* dobila angažman u Parizu, pa sam se skupa s njom odselio u glavni grad Francuske. Započeo je jedan spori put »proboja« u tamošnjoj javnosti, a kada sam dobio ponudu za snimanje materijala za diskografsku kuću Barclay, sve je bilo mnogo lakše. S njima sam napravio 5 ploča na francuskom jeziku, nastupao na mnogim renomiranim mjestima, na nacionalnoj televiziji, jednom riječju, mislim kako sam uspio napraviti solidnu karijeru. Spletom određenih životnih okolnosti, vratio sam se natrag u Zagreb i Hrvatsku, gdje i danas živim.

Tijekom karijere pjevali ste raznovrsnu glazbu. Ipak, koja je to glazba koju najviše volite?

Definitivno je to glazba s moga početka, znači nezaboravne '50 i '60, glazba *Franka Sinatre*, *Paula Anke*, »Plettersa«, poslije su došli »Beatlesi«. U Hrvatskoj su u to vrijeme popularni bili *Ivo Robić*, *Marko Novosel*, ali sam osobno više volio *Jimmyja Stanića* i *Dragu Diklića*.

Kakvi su planovi glede nove, treće karijere u kojoj sada nastavljate glazbeni opus?

Pjevat ću dok mogu, točnije dok me bude glas služio. Imam dovoljno energije i želje za nastupima, a reakcije na ovu moju obradu Sinatrine pjesme govore mi kako sam na dobrom putu.

Biste li nastupili i na našim prostorima?

Naravno. Ukoliko me netko pozove, rado bih se odazvao pozivu.

ČETVRTI UZASTOPNI NASLOV PRVAKA HNL

Nastavak Dinamove dominacije

Momčad iz Maksimira suvereni je pobjednik ligaške sezone 2008./09., a novi naslov osiguran je tri kola prije kraja natjecanja

Piše: Dražen Prčić

U Hrvatskoj sve po starom. Preciznije rečeno, sve po Dinamovom. Višestruki hrvatski nogometni prvak tri kola prije kraja prvenstvene sezone 2008./09. uspio je obraniti prošlogišnji naslov i nastaviti pobjednički niz od četiri godine uspješnosti. Istina, splitski Hajduk je imao svoju šansu i jedan dio prvenstvene utrke držao prvu poziciju, ali ga je nekoliko rezultatskih kikseva, na koncu, stajalo ispuštene prilike za osvajanje prvoga pobjedničkoga pokala.

SUPERIORNI DINAMO

Nakon poraza od Hajduka u prvom susretu nastavka proljetnoga dijela prvenstva i gubitka prvoga mjesta na ligaškoj tablici Prve HNL, Dinamo je uspio konsolidirati, u tom trenutku prilično razbijene redove, i promjenom trenera (doveden je *Krunoslav Jurčić*, bivši igrač i reprezentativac) uspio popraviti dotadašnje nedostatke, podići igru na šampionsku razinu,

dočekati prve poraze »bilih« i sigurnim pobjedama povratiti lidersku poziciju. Kolo prije kraja, i posljednjeg duela protiv najvećeg rivala Hajduka, u susretu koji nema rezultatskog naboja, »modri« iz Maksimira imaju nedostižnih 6 bodova prednosti (73 osvojena boda, uz gol razliku +45, 23 pobjede, 4 remija i 5 poraza 69:24).

POSUSTALI HAJDUK

Fantastična serija od 8 uzastopnih pobjeda mladog trenera *Ante Míše* i blaga šampionska euforija nisu dugo potrajali, a domaći poraz protiv Varteksa učinio je kraj nadanjima kako bi šampionski naslov mogao biti vraćen na Poljud. Objektivno kraća igračka klupa i manjak kvalitetnijih nogometaša ponovno je odnio prevagu na tablici, a drugo mjesto ipak predstavlja odraz kvalitete jedne momčadi koja je proteklih godina doživljavala brojne turbulencije u čestim promjenama trenera i igra-

ča (67 bodova uz 21 pobjedu, 4 remija i 7 poraza, gol razlika +34).

RIJEKA IZBORILA EUROPU

Iako je većim dijelom ligaške sezone momčad iz Rijeke muku mučila pokušavajući dobre rezultate ostvariti u kontinuitetu, na koncu su ipak uspjeli osigurati izlazak na europsku scenu. Osvajanjem trećega mjesta »bijeli« s Kantride su, objektivno, potvrdili status i kvalitetu trećeg hrvatskog kluba, te nastavak tradicije stvaranja kvalitetnih mladih igrača. (56 bodova, 17 pobjeda, 5 remija i 10 poraza, uz gol razliku +9).

BORBA ZA OSTANAK

Momčad Croatie iz Sesveta pokazala se najslabijim članom elitnog nogometnog društva i sa samo 22 osvojena boda (5 pobjeda, 8 remija i 19 poraza, uz gol razliku -36), ponovno se seli u drugi razred ligaškog natjecanja. Do posljednjih ligaških kola nekoliko se klubova

grčevito borilo za ostanak, ali je na koncu pretposljednje mjesto i spas od ispadanja pripalo momčadi Zadra (29 bodova, 7 pobjeda, 8 remija i 17 poraza, gol razlika -19).

ZAVRŠNI KOMENTAR

Posljednjim nedjeljnim kolom i velikim derbijem (Hajduk - Dinamo) bez rezultatske i bodovne neizvjesnosti, pada zastor na još jednu prvoligašku sezonu HNL. Kvaliteta prikazanog nogometa je sve bolja, gledatelji se polagano vraćaju na stadione, što ulijeva nadu kako bi sve to moglo biti još bolje. Rezultati hrvatske nogometne reprezenatacije, u kojoj igraju nogometaši iz inozemnih klubova, ipak navješćavaju bolju budućnost hrvatskog nogometa. Jer, svi oni su svoj talent i kvalitetu počeli razvijati upravo kroz ligaška natjecanja u HNL-u, a na koncu svojih uspješnih karijera posljednju sezonu mnogi od njih žele odigrati na domaćim travnjacima od Osijeka do Šibenika.

Odbojka

Srbija bolja od Grčke

Sigurnim pobjedama u dvomeču 1. kola Eurolige ženska odbojkaška reprezentacija Srbije svladala je Grčku (3-0, 3-1) i uknjižila prve bodove u novoformiranom europskom ekipnom natjecanju. Pred prepunom subotičkom Dvoranom sportova poslije dugo vremena igrana je međunarodna odbojka, koja je bila odlična uvertira za kvalifikacijski turnir SP-a u srpnju ove godine kojemu je, također, domaćin Subotica. Za pomladeni

sastav reprezentacije Srbije nastupile su:

SRBIJA: Nikolić, Živković, Krsmanović, Majstorović, Antonijević, Ognjenović, Veljković, Petrović, Rašić, Popović, Bursać, Ševarika. Treneri: Zoran Terzić i Branko Kovačević

Nogomet

Visoka pobjeda Spartak Zlatibor vode

Sedam pogodaka završilo je u mreži domaće momčadi ČSK iz Sčelareva, a nogometaši Spartak ZV poboljšali su gol razliku i uknjižili nove bodove u borbi za plasman u Super ligu, najviši rang natjecanja u Srbiji. Po dva gola postigli su Fabinjo, Janjuš i Ubibarip, a jedan je djelo Mijića, pa se sada Subotičani nalaze na četvrtom mjestu prvenstvene ljestvice Prve lige s 50 osvojenih bodova.

Remi u Pančevu

Izravni susret dvoje pretendenta za drugo mjesto na tablici Vojvođanske lige skupina Istok, koje vodi u baraž za plasman u Srpsku

ligu, donio je neodlučen rezultat između domaćeg Dinama iz Pančeva i subotičke Bačke (0-0), pa se neizvjesna borba i dalje nastavlja. Sutra, u subotu 30. svibnja, Bačka gostuje u Padini, lideru prvenstva momčadi Doline.

Tenis

ETA turnir

Na terenima TK Spartaka iz Subotice ovog tjedna igra se međunarodni teniski turnir iz kalendara Europske teniske asocijacije (ETA) za dječake i djevojčice do 14 godina starosti. Ovi turniri predstavljaju prve pokušaje mladih tenisača da se oprobaju na internacionalnoj razini i uvjere se u stupanj svog dosadašnjeg igračkog napretka. U Dudovoj šumi nastupit će, pokraj mladih natjecatelja i natjecateljica iz više od 20 država Europe, i nekoliko tenisača i tenisačica iz Hrvatske.

Novi turnir za Juhasa

Mladi tenisač Spartaka Danijel Juhas osvojio je Otvoreno prvenstvo Bačke Topole za igrače do 16 godina pobjedom u finalu protiv Darka Jandrića iz Novoga Sada (6-4, 6-3). Na prvenstvu države za igrače do 14 godina, prošle nedjelje u Jagodini, Juhas se uspio plasirati u četvrtfinale.

Jedriličarstvo

AK »Ivan Sarić« najbolji

Domaća momčad u sastavu Goran Vuković i Srdan Šad (AK Ivan Sarić – Subotica) pobijedila je na I. prvenstvu Srbije u preciznom slijetanju jedrilicom održanom prošloga vikenda u Subotici. U pojedinačnom dijelu natjecanja Goran Vuković je s osvojenih 99 bodova osvojio drugo mjesto iza Miloša Ristivojevića (48). Ovo natjecanje je objedinilo i I. pokrajinsko prvenstvo u preciznom slijetanju jedrilicom i I. kup Subotice u preciznom slijetanju jedrilicom.

**DOLAZI PLIN DO VAS ?
ONDA POSJETITE NAS !**

BAXI

CIM GAS

**Cesta Jovana Mikića 56.
24000 Subotica
Tel: 024/621-000
www.cimgas.rs**

**VRHUNSKA OPREMA I MONTAŽA SISTEMA
ZA GRIJANJE I KLIMATIZACIJU**

lameari

PETAK
29.5.2009.

05.50 - Najava programa
 05.55 - Trenutak spoznaje
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.15 - Sve će biti dobro
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Tajna Venecija, dokumentarni film
 11.10 - Oprah Show
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Draga neprijateljica
 13.25 - Dan za danom, emisija
 14.30 - Vijesti
 14.40 - Glas domovine: Hrvatski festival djece i mladih u New Yorku
 15.05 - Znanstvena petica
 15.35 - Drugo mišljenje
 16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.40 - Jelovnici izgubljenog vremena
 18.00 - Iza ekrana
 18.40 - Sve će biti dobro
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Vaš film tjedna
 22.30 - Dnevnik 3
 22.50 - Lica nacije
 23.40 - Poslovne vijesti
 23.45 - Vijesti iz kulture
 23.55 - Dosjei X (7), serija
 00.40 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 7, serija
 01.25 - Ljubavnice 1, serija
 02.15 - Monk 4, serija
 03.00 - Tajna Venecija, dokumentarni film
 03.50 - Fotografija u Hrvatskoj
 03.55 - Jelovnici izgubljenog vremena
 04.15 - Lijepom našom: Križevci (2/2)
 05.15 - Draga neprijateljica

06.55 - Najava programa
 07.00 - Mali titani, crtana serija
 07.25 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
 07.50 - TV vrtić:
 --- - Klaun Kiri
 --- - Tikvići
 --- - Pingu
 08.10 - Abeceda EU: Slovo L
 08.20 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu
 08.45 - Beverly Hills 10, serija
 09.30 - Vip Music Club
 10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
 13.25 - Dokuteka - Branko Lentić: Dinamitaši,

dokumentarni film (1974.) (2. dio)
 14.00 - Obični ljudi, TV serija
 14.45 - U uredu 3, humoristična serija
 15.05 - Uvijek je sunčano u Philadelphiji 3, serija
 15.25 - Koga briga? Ponavljači
 15.55 - Monk 4, serija
 16.45 - Lokalni izbori 2009.
 17.50 - Županijska panorama
 18.15 - Vijesti na Drugom
 18.35 - Posebni dodaci, emisija o filmu
 19.20 - Crtani film
 19.30 - Vip Music Club
 20.05 - Lijepom našom: Križevci (2/2)
 21.10 - Vijesti na Drugom
 21.25 - Bitange i princeze 2, humoristična serija
 22.05 - Ljubavnice 1, serija
 23.00 - Buđenje mrtvih 6, mini-serija
 23.50 - Buđenje mrtvih 6, mini-serija
 00.45 - Državnik novog kova - specijal, serija
 02.00 - Filmski maraton: Hrana za dušu, američki film
 03.50 - Filmski maraton: Povratak u Clover Bend, američki film
 05.30 - TV raspored

06.30 Otvori svoje srce, serija
 07.20 Yu-Gi-Oh GX
 07.45 Fifi i cvjetno društvo
 08.00 Graditelj Bob
 08.15 Tomica i prijatelji
 08.30 Ezo TV, tarot show
 09.30 Nova lova, TV igra
 10.25 Rebelde, serija
 11.25 Vatreno srce, serija
 12.20 IN magazin
 13.05 Inspektor Rex, serija
 14.05 Farma, reality show
 15.05 HRF, uvodna emisija
 15.15 Izgubljena u noći, igrani film
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.25 Inspektor Rex, serija
 18.25 IN magazin by Bijele udovice
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.00 Farma, reality show
 22.15 Hrvatski radijski festival, prijenos
 00:15 Otkaćena obitelj, film
 01:50 Ezo TV, tarot show
 02:50 Ubojica u blizini, film
 04:20 Zavodnica, igrani film
 05:50 IN magazin by Bijele udovice
 06:25 Kraj programa

07.05 Krava i Pilić

07.30 SpužvaBob Skockani
 07.55 Punom parom, kulinarski izazov
 08.20 Korak po korak, serija
 08.50 Pod istim krovom, humoristična serija
 09.35 Kunolovac, kviz
 10.40 Astro show, emisija
 11.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 12.10 U dobru i zlu, serija
 12.35 Reba, serija
 13.05 Ekkluziv, magazin
 13.15 Večera za 5, lifestyle emisija
 13.45 Marina, telenovela
 14.30 Cobra 11, serija
 15.25 Magnum, akcijska serija
 16.15 Korak po korak, humoristična serija
 16.45 Pod istim krovom, humoristična serija
 17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
 17.35 U dobru i zlu, serija
 18.00 Reba, serija
 18.30 Vijesti
 18.55 Ekkluziv, magazin
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 19.35 Punom parom, kulinarski izazov
 20.00 Hrvatska traži zvijezdu, uživo
 22.00 Luda vjenčanja, film, romantična komedija (1. dio)
 23.00 Hrvatska traži zvijezdu, odluka, uživo
 23.25 Luda vjenčanja, film, romantična komedija (2. dio)
 00.10 Vijesti
 00.20 Američki samuraj, igrani film, akcijski

SUBOTA
30.5.2009.

06.00 - Najava programa
 06.05 - Posebni dodaci, emisija o filmu
 06.45 - Znanstvena petica
 07.15 - Iza ekrana
 08.00 - Vijesti
 08.15 - Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Slomljena strijela, američki film
 09.45 - Skica za portret
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Kućni ljubimci
 10.50 - Veterani mira, emisija za branitelje
 12.00 - Dnevnik
 12.35 - Draga neprijateljica
 13.20 - Prizma, multinacionalni magazin
 14.05 - Duhovni izazovi
 14.35 - Reporteri

15.45 - Euromagazin
 16.20 - Vijesti
 16.35 - Hrvatska kulturna baština: Priča o dva grada
 16.55 - Svirci moji, glazbena emisija
 17.50 - U istom loncu, kulinarski show
 18.35 - TV Bingo Show
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Iza neprijateljskih linija, američki film
 21.55 - Telefon, američki film
 23.40 - Dnevnik 3
 00.00 - Filmski maraton: Posljednji ples, singapurski film
 01.45 - Filmski maraton: Slomljena strijela, američki film
 03.15 - reprizni program
 03.50 - Reporteri
 04.55 - Draga neprijateljica

06.55 - Najava programa
 07.00 - Disneyjevi crtići: Šiljo i sportovi
 07.25 - Disneyjevi crtići: Kuzco - careva nova škola
 07.50 - Na kraju ulice
 08.15 - Danica
 08.20 - Abeceda EU: Slovo M, 1. dio
 08.30 - Ninin kutak
 08.40 - Dinosapiens, serija za djecu
 09.05 - Kad umjetnost govori
 09.20 - Navrh jezika
 09.30 - Kokice
 09.55 - Parlaonica
 10.55 - Briljanteen
 11.45 - Gimnazija, serija za mlade
 12.30 - Majstori svirači: Koncert u Poreču, 2. dio
 13.00 - Yellowstone, dokumentarna serija
 13.55 - KS automagazin
 14.30 - Vreli dijamant, američki film
 16.15 - 4 zida
 16.55 - Košarka, PH - završnica (1. kolo), prijenos
 17.45 - Dan Univerzalne sportske škole, reportaža
 17.55 - Košarka, PH - završnica (1. kolo), prijenos
 18.45 - Vaterpolo, PH - završnica (3. utakmica)
 20.05 - Dokumentarni film
 21.00 - Bitange i princeze 2, humoristična serija
 21.40 - Biograd: Tribute to Dino Dvornik
 23.15 - Sportske vijesti
 23.20 - Boks: Valuev - Čagajev, prijenos
 00.25 - Noć u kazalištu: Tri legende

DVOSTRUKA OPASNOST
NA PROGRAMU RTL-a:

Ned, 31.5. u 20:00

Libby Parsons (Ashley Judd) živi u sretnom braku sa svojim suprugom Nickom (Bruce Greenwood) i prekrasnim sinčićem Mattyjem (Jay Brazeau). Jedne noći, koju su supružnici odlučili provesti na svojem brodu, Libby se budi, shvaća da Nicka nigdje nema i primjećuje kako je čitav brod krvav. Istraga pokazuje

01.20 - Garaža
 01.50 - TV raspored

06:35 Superheroj Spiderman, crtana serija
 07:00 Winx, crtana serija
 07:25 Pocoyo, crtana serija
 07:50 Roary, crtana serija
 08:05 Dora istražuje, crtana serija
 08:30 Ezo TV, tarot show
 09:30 Nova lova, TV igra
 10:25 Lude 70-e, serija
 10:55 Kralj Queensa, serija
 11:55 Provjerena, informativni magazin
 12:55 Hrvatski radijski festival
 14:55 Farma, reality show
 17:10 Vijesti
 17:20 Kod Ane, kulinarski show
 18:05 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:00 Izvršna zapovijed, igrani film
 21:45 Hrvatski radijski festival, prijenos
 23:45 Motivi, igrani film
 01:25 Imitator, igrani film
 03:25 Ubojica u blizini, igrani film
 04:55 Otkaćena obitelj, igrani film
 06:30 Kraj programa

07.30 Marina, telenovela
 08.20 Ulica Sezame, crtana serija
 09.15 Bikeri s Marsa, crtana serija
 09.45 Ben 10, crtana serija
 10.25 Jedna od dečki, humoristična serija

kako je Nick imao financijskih poteškoća te policu osiguranja vrijednu dva milijuna dolara. Iako tvrdi kako o svemu ne zna ama baš ništa, Libby biva osumnjičena za ubojstvo i poslana u zatvor. Mattyja povjeri na čuvanje najboljoj prijateljici, te tijekom jednog razgovora s njim doznaje kako je Nick još uvijek živ. Libby shvaća kako ju je Nick vješto prevario te da mu sve zajedničke godine braka nisu značile ništa. Doznaje i kako, prema zakonu, ne može biti dvaput optužena za isti zločin, a kako već služi jednu kaznu zbog ubojstva svog supruga, kada ga drugi put ubije, nitko joj neće ništa moći.

- 10.55 More duša, dramska serija
12.00 Luda vjenčanja, igrani film, romantična komedija
13.45 Eddie, igrani film, sportska komedija
15.30 Hrvatska traži zvijezdu, glazbeni show
17.50 Zvijezde Ekstra: Holivudska prokletstva (1. dio), zabavna emisija
18.30 Vijesti
19.05 Eksploziv, magazin
20.00 Harry Potter i Odaja tajni, igrani film, akcijski/obiteljski/avanturistički
22.45 Policijska akademija 3: Ponovno u školi, film
00.15 Utvrda 2, igrani film
01.50 Američki samuraj, igrani film, akcijski

**NEDJELJA
31.5.2009.**

- 06.00 - Najava programa
06.05 - Svirci moji, glazbena emisija
06.50 - Glas domovine: Hrvatski festival djece i mladih u New Yorku
07.15 - Euromagazin
08.00 - Vijesti
08.10 - Joseph Haydn: Stvaranje - uz 200. godišnjicu smrti
09.15 - Opera box
10.00 - Vijesti
10.20 - Jane Austin: Mansfield Park, mini-serija
12.00 - Dnevnik
12.30 - Plodovi zemlje
13.25 - Split: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Mir i dobro
15.40 - Vijesti
15.50 - U vatri genija,

- glazbeno-dokumentarni film
16.25 - Nevjerno tvoja, film
18.00 - Artavograd, dokumentarni film
18.35 - U istom loncu, kulinarski show
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - 1 protiv 100, kviz
21.10 - Stipe u gostima 2., TV serija
21.50 - Lokalni izbori 2009.
00.05 - Dnevnik 3
00.15 - Vijesti iz kulture
00.25 - Filmski klub: 100 Rifles (100 pušaka), američki film
02.10 - Erich Rohmer: Priče četiriju godišnjih doba - Proljetna priča, francuski film
03.55 - Garaža
04.25 - Artavograd, dokumentarni film
04.55 - Plodovi zemlje
05.45 - Split: More

- 07.00 - TV vodič
07.30 - Najava programa
07.35 - Dexterov laboratorij
08.00 - Lockie Leonard, serija
08.25 - Mozart u Kini, austrijski film za djecu
10.00 - Nora Fora, TV igra za djecu
10.50 - Biblija
11.00 - Čakovec: Misa, prijenos
12.05 - Hannah Montana, serija
12.30 - Tree Hill 5., serija
15.00 - Karate, Super 8 turnir
15.20 - Magazin nogometne Lige prvaka
16.00 - Volim nogomet
19.20 - 36. Croatia delta rally, reportaža
19.40 - Automobilizam, WTCC prvenstvo 2009. iz Španjolske, snimka
20.05 - HNL - emisija
20.10 - HNL: Hajduk - Dinamo, prijenos
22.05 - HNL - emisija
22.25 - Sportske vijesti
22.35 - Kodno ime: Čistač, američki film
00.05 - Prikraćeni 2, serija
00.30 - Garaža
01.00 - TV raspored

- 06:40 Superheroj Spiderman
07:05 Winx, crtana serija
07:30 Pocoyo, crtana serija
07:50 Roary, crtana serija
08:00 Dora istražuje
08:25 Lude 70-e, serija
09:25 Automotiv, auto-moto

- magazin
09:55 Novac, business magazin
10:25 Lost, serija
12:25 Kućanice iz visokog društva, serija
13:25 Hrvatski radijski festival
15:25 Prva liga 3, igrani film
17:20 Vijesti
17:30 Šašavi roditelji, film
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:05 Obitelj Kremenko, film
22:45 Izvanredne vijesti - Izbori 2009.
23:10 Red Carpet, showbiz emisija
00:40 Televizijska posla, serija
01:10 Veliko olakšanje, film
02:45 Motivi, igrani film
04:15 Red Carpet, showbiz emisija
05:35 Farma, reality show
06:25 Kraj programa

- 07.10 More duša, serija
07.55 Grupna terapija, humoristična serija
08.20 Ulica Sezame
09.15 Bikeri s Marsa
09.40 Ben 10, crtana serija
10.05 Jedna od dečki, serija
10.35 Djevojke s plaže, serija
11.25 Velike zvijezde cirkusa, zabavna emisija
12.25 Moja 3 zida, serija
13.25 Kako se Stella vratila u formu, igrani film
15.35 Policijska akademija 3: Ponovno u školi, igrani film, komedija
17.05 Odred za čistoću, dokumentarna emisija
17.40 Ekkluziv, magazin
18.30 Vijesti
19.05 Discovery: Everest- Preko svih granica, dokumentarna serija
20.00 Dvostruka opasnost, igrani film, triler
21.50 Vijesti: Lokalni izbori 2009., informativna emisija
22.25 CSI: Miami, serija
23.15 U zmajevom gnijezdu, igrani film, akcijski
01.05 Kunolovac, kviz

**PONEDJELJAK
1.6.2009.**

- 06.10 - Najava programa
06.15 - Drugo mišljenje
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.15 - Sve će biti dobro

- 10.00 - Vijesti
10.10 - Vijesti iz kulture
10.15 - Tajni Versailles, dokumentarni film
11.10 - Treća dob, emisija za umirovljenike
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
15.35 - Direkt
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.45 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Sve će biti dobro
19.30 - Dnevnik
20.10 - Latinica: Idoli
21.50 - Potrošački kod
22.25 - Otvoreno
23.30 - Dnevnik 3
23.45 - Poslovne vijesti
23.50 - Vijesti iz kulture
00.00 - Dosjei X (7), serija
00.45 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 7, serija
01.30 - Život na Marsu 1
02.15 - Dosje kuhinja, serija
02.35 - Monk 4, serija
03.20 - Skica za portret
03.35 - Latinica: Idoli
05.05 - Draga neprijateljica

- 06.55 - Najava programa
07.00 - Mali titani
07.25 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
07.50 - TV vrtić: -- -- - Klačun Kiri
-- -- - Tikvići
-- -- - Pingu
08.10 - Abeceda EU: Slovo M, 2. dio
08.20 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu
08.45 - Beverly Hills 10, serija
09.30 - Vip Music Club
10.00 - Na prvi pogled, serija
10.25 - Antologija hrvatskoga glumišta - T.Brezovački: Dio geneš (1994.) (1. dio)
11.20 - Moj prijatelj špijun, kanadski film
12.50 - Vip Music Club LP
14.55 - Obični ljudi, TV serija
15.45 - Ta politika
15.55 - Brlog
16.15 - U uredu 3, serija
16.35 - Uvijek je sunčano u Philadelphiji 3, serija
17.00 - Monk 4, serija
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Na rubu znanosti: Transurfing
19.20 - Crtani film
19.30 - Vip Music Club
20.05 - Poziv za Saru, film
21.45 - Vijesti na Drugom

- 22.05 - Zakon!, domaća humoristična serija
22.40 - Život na Marsu 1
23.35 - Dosje kuhinja, serija
00.00 - Blizu doma, serija
00.45 - Vrijeme je za jazz: Big Band HRT-a, hrvatski kompozitori
01.45 - TV raspored

- 06:30 Otvori svoje srce, serija
07:20 Yu-Gi-Oh GX
07:45 Fifi i cvjetno društvo
08:00 Graditelj Bob
08:15 Tomica i prijatelji
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:35 Rebelde, serija
11:35 Vrateno srce, serija
12:30 IN magazin by Bijele udovice
13:15 Inspektor Rex, serija
14:15 Farma, reality show
15:15 Obitelj Kremenko, film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Inspektor Rex, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:00 Ne zaboravi stihove, glazbeni kviz
22:00 Privatna praksa, serija
23:05 Vijesti
23:20 Eli Stone, serija
00:20 Seinfeld, serija
00:50 Život na sjeveru, serija
01:45 Ezo TV, tarot show
02:45 Šašavi roditelji, film
04:10 Seinfeld, serija
04:35 Život na sjeveru, serija
05:20 IN magazin
05:55 Farma, reality show
06:25 Kraj programa

- 06.40 Krava i Pilić
07.05 SpužvaBob Skockani
07.30 Punom parom, kulinarski izazov
07.55 Korak po korak, serija
08.25 Pod istim krovom, humoristična serija
09.10 Kunolovac, kviz
10.15 Astro show, emisija
11.15 Kako sam upoznao vašu majku, serija
11.45 U dobru i zlu, serija
12.15 Reba, serija
12.35 Ekkluziv, magazin
13.15 Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.30 Cobra 11, serija
15.25 Magnum, akcijska serija
16.15 Korak po korak, serija
16.45 Pod istim krovom, humoristična serija
17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija

17.35 U dobru i zlu, serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Pijesak smrti, igrani film, avanturistički
21.45 Torque: Bijes na dva kotača, igrani film,
23.20 Vijesti
23.30 Kunolovac, kviz
01.30 U zmajevom gnijezdu, igrani film, akcijski
03.15 Astro show, emisija

**UTORAK
2.6.2009.**

HRT 1
05.50 - Najava programa
05.55 - Normalan život, emisija o osobama s invaliditetom
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.15 - Sve će biti dobro
10.00 - Vijesti
10.15 - Tajni Versailles, dokumentarni film
11.10 - Ekološki raj Matta Jamesa: St. Jame's Church, dok. serija
11.40 - Hrvatska kulturna baština: Priča o dva grada
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Među nama
15.35 - U vatri genija, glazbeno-dok. film
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.45 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Strana serija - telenovela
19.30 - Dnevnik
20.10 - Globalno sijelo
20.45 - Glavni nacist - Herman Göring, dok. serija
21.40 - Poslovni klub
22.15 - Otvoreno
23.20 - Dnevnik 3
23.35 - Poslovne vijesti
23.40 - Vijesti iz kulture
23.50 - Dosjei X (7), serija
00.40 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 7, serija
01.25 - Zakon i red: Odjel za žrtve 9, serija
02.10 - Zovem se Earl 3, humoristična serija
02.30 - Monk 4, serija
03.15 - Skica za portret
03.25 - Drugi format
04.05 - Globalno sijelo
04.35 - Poslovni klub
05.05 - Draga neprijateljica

06.55 - Najava programa
07.00 - Mali titani
07.25 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
07.50 - TV vrtić:
-- -- Danica
-- -- Medvjedići
-- -- Klaun Kiri
-- -- Profesor Baltazar
08.20 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu
08.45 - Beverly Hills 10, serija
09.30 - Vip Music Club
10.00 - Na prvi pogled, serija
10.25 - Antologija hrvatskoga glumišta - T.Brezovački: Dio geneš (1994.) (2.dio)
11.25 - Felicity: An American Girl Adventure, film
12.45 - reprizni program
14.10 - Drugi format
14.55 - Obični ljudi, TV serija
15.45 - Navrh jezika
15.55 - Iznad crte: Škola bez boli
16.15 - U uredu 3, serija
16.35 - Uvijek je sunčano u Philadelphiji 3, serija
17.00 - Monk 4, serija
17.55 - Košarka, PH - završnica (2. kolo)
18.45 - Vijesti na Drugom
18.55 - Košarka, PH - završnica (2. kolo)
19.45 - VIP Music Club
20.20 - Holding, TV serija
21.10 - Vijesti na Drugom
21.30 - Zakon i red: Odjel za žrtve 9, serija
22.20 - Zovem se Earl 3, humoristična serija
22.45 - Ciklus europskog filma
00.30 - TV raspored

06:30 Otvori svoje srce, serija
07:20 Yu-Gi-Oh GX
07:45 Fifi i cvjetno društvo
08:00 Graditelj Bob
08:15 Tomica i prijatelji
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:10 Rebelde, serija
11:10 Vatroeno srce, serija
12:05 IN magazin
12:50 Inspektor Rex, serija
13:50 Farma, reality show
14:50 Zatvaranje pruge, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Inspektor Rex, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:00 Razbijač, igrani film
22:50 Vijesti
23:05 Eli Stone, serija
00:05 Seinfeld, serija

00:35 Život na sjeveru, serija
01:30 Ezo TV, tarot show
02:30 Zatvaranje pruge, igrani film
04:20 Seinfeld, serija
04:45 Život na sjeveru, serija
05:30 IN magazin
06:05 Farma, realty show
06:25 Kraj programa

07.05 Krava i Pilić
07.30 Transformeri
07.55 Punom parom, kulinarski izazov
08.20 Korak po korak, humoristična serija
08.50 Pod istim krovom, humoristična serija
09.35 Kunolovac, kviz
10.40 Astro show, emisija
11.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
12.10 U dobru i zlu, humoristična serija
12.35 Reba, serija
13.05 Ekkluziv, magazin
13.15 Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.30 Cobra 11, kriminalistička serija
15.25 Magnum, akcijska serija
16.15 Korak po korak, humoristična serija
16.45 Pod istim krovom, humoristična serija
17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Bibin svijet, humoristična serija
20.30 Moja 3 zida, humoristična serija
21.30 Odvratne trule hulje, igrani film, komedija
23.35 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
00.35 Vijesti
00.45 Kunolovac, kviz
02.45 Pijesak smrti, igrani film, avanturistički
04.15 Astro show, emisija

**SRIJEDA
3.6.2009.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Među nama
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti

07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.10 - Strana serija - telenovela
10.00 - Vijesti
10.15 - Putovanje života, dokumentarna serija
11.15 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Riječ i život: Opstanak sela za opstanak naroda, religijski program
15.35 - Eko zona
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.40 - Najslabija karika, kviz
18.30 - Strana serija - telenovela
19.15 - LOTO 7/39
19.30 - Dnevnik
20.10 - Idemo na put s Goranom Milićem:
21.00 - Luda kuća 4., TV serija
21.40 - Proces
22.15 - Otvoreno
23.25 - Dnevnik 3
23.40 - Poslovne vijesti
23.55 - Dosjei X (7), serija
00.40 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 7, serija
01.25 - Zakon i red: Zločinačke nakane 2, serija
02.10 - Monk 4, serija
02.55 - Oprah Show
03.40 - e-Hrvatska
04.05 - Eko zona
04.35 - Proces
05.05 - Draga neprijateljica, telenovela

06.55 - Najava programa
07.00 - Mali titani, crtana serija
07.25 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
07.50 - TV vrtić:
-- -- Ninin kutak
-- -- Braća koale
-- -- Mali crveni traktor
08.20 - Ranč kod pikove sedmice, serija za djecu
08.45 - Beverly Hills 10, serija
09.30 - Vip Music Club
10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
13.35 - reprizni program
14.55 - Obični ljudi, TV serija
15.45 - Kokice
16.15 - U uredu 3, humoristična serija
16.35 - Prijatelji 1, humoristična serija
17.00 - Monk 4, serija
17.50 - Županijska panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - e-Hrvatska
19.00 - Znanstvene vijesti
19.30 - VIP Music Club
20.05 - Domaći dok. film

20.40 - Vijesti na Drugom
21.00 - Pod sumnjom, američko-francuski film
22.50 - Zakon i red: Zločinačke nakane 2, serija
23.40 - Pepper Denis, serija
00.25 - TV raspored

06:30 Otvori svoje srce, serija
07:20 Yu-Gi-Oh GX, crtana serija
07:45 Fifi i cvjetno društvo, crtana serija
08:00 Graditelj Bob, crtana serija
08:15 Tomica i prijatelji, crtana serija
08:30 Ezo TV, tarot show
09:30 Nova lova, TV igra
10:30 Rebelde, serija
11:30 Vatroeno srce, serija
12:25 IN magazin
13:10 Inspektor Rex, serija
14:10 Farma, realty show
15:10 Razbijač, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 Inspektor Rex, serija
18:25 IN magazin
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Farma, reality show
21:00 Lovac na morske pse, igrani film
22:55 Vijesti
23:10 Eli Stone, serija
00:10 Seinfeld, serija
00:40 Život na sjeveru, serija
01:35 Ezo TV, tarot show
02:35 Lovac na morske pse, igrani film
04:10 Seinfeld, serija
04:35 Život na sjeveru, serija
05:20 IN magazin
05:55 Farma, reality show
06:25 Kraj programa

07.05 Krava i Pilić, crtana serija
07.30 SpužvaBob Skockani, crtana serija
07.55 Punom parom, kulinarski izazov
08.20 Korak po korak, humoristična serija
08.50 Pod istim krovom, humoristična serija
09.35 Kunolovac, kviz
10.40 Astro show, emisija
11.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
12.10 U dobru i zlu, humoristična serija
12.35 Reba, humoristična serija
13.05 Ekkluziv, magazin
13.15 Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.30 Cobra 11,

kriminalistička serija
15.25 Magnum, akcijska serija
16.15 Korak po korak, humoristična serija
16.45 Pod istim krovom, humoristična serija
17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
18.00 Reba, humoristična serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 CSI: New York, kriminalistička serija
21.00 Mentalist, kriminalistička serija
21.55 11. sat, kriminalistička serija
22.50 Skrivena meta, kriminalistička serija
23.45 Vijesti, informativna emisija
23.55 Kunolovac, kviz
01.55 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
02.40 Astro show, emisija

**ČETVRTAK
4.6.2009.**

05.50 - Najava programa
05.55 - Riječ i život: Opstanak sela za opstanak naroda, religijski program

07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
09.10 - Strana serija - telenovela
10.00 - Vijesti
10.15 - Journey of a Lifetime, dokumentarna serija
11.15 - Oprah Show
12.00 - Dnevnik
12.35 - Draga neprijateljica
13.25 - Dan za danom, emisija
14.30 - Vijesti
14.45 - Trenutak spoznaje
15.35 - Dokumentarni film
16.10 - Hrvatska uživo - Vijesti
16.15 - Hrvatska uživo
17.45 - Najslabija karika, kviz
18.35 - Strana serija - telenovela
19.30 - Dnevnik
20.10 - 1 protiv 100, kviz
21.10 - Dossier.hr
22.00 - Pola ure kulture
22.35 - Otvoreno
23.25 - Dnevnik 3
23.40 - Poslovne vijesti
23.45 - Vijesti iz kulture
23.55 - Dosjei X (7), serija
00.40 - Zvezdane staze: Deep Space Nine 7, serija
01.25 - Monk 4, serija
02.10 - Oprah Show
02.55 - Fotografija u Hrvatskoj
03.10 - Vrijeme za knjigu
03.50 - Pola ure kulture
04.20 - Dossier.hr
05.05 - Draga neprijateljica

06.55 - Najava programa
07.00 - Mali titani

07.25 - Kuzco - careva nova škola, crtana serija
07.50 - TV vrtić:
--- - Danica
--- - Profesor Baltazar
--- - Cipelice lualice
--- - Vatrogasac Sam
08.20 - Ranč kod Pikove sedmice, serija za djecu
08.45 - Beverly Hills 10, serija
09.30 - Vip Music Club
10.00 - Prijenos sjednica Hrvatskog sabora
13.35 - reprizni program
14.15 - Slikovnica
14.50 - Obični ljudi, TV serija
15.40 - Koga briga?
16.15 - U uredu 3, humoristična serija
16.35 - Prijatelji 1, humoristična serija
17.00 - Monk 4, serija
17.50 - Županijski panorama
18.15 - Vijesti na Drugom
18.35 - Vrijeme za knjigu
19.20 - Crtani film
19.30 - VIP Music Club
20.05 - Domaći dokumentarni film
20.40 - Vijesti na Drugom
21.00 - Iskupljenje u Shawshanku, američki film
23.20 - Vip Music Club
01.20 - Pepper Denis, serija
02.05 - TV raspored

06.30 Otvori svoje srce, serija
07.20 Yu-Gi-Oh GX
07.45 Fifi i cvjetno društvo

08.00 Graditelj Bob, crtana serija
08.15 Tomica i prijatelji, crtana serija
08.30 Ezo TV, tarot show
09.30 Nova lova, TV igra
10.20 Rebelde, serija
11.20 Vatreno srce, serija
12.15 IN magazin
13.00 Inspektor Rex, serija
14.00 Farma, reality show
15.00 Sifra: Baltička oluja, igrani film
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 Inspektor Rex, serija
18.25 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.00 Farma, reality show
21.00 Provjereno, informativni magazin
22.00 Pod nož, serija
23.05 Vijesti
23.20 Eli Stone, serija
00.20 Seinfeld, serija
00.50 Život na sjeveru, serija
01.45 Ezo TV, tarot show
02.45 Tupac Shakur, igrani film
04.25 Seinfeld, serija
04.50 Život na sjeveru, serija
05.35 IN magazin
06.10 Kraj programa

07.05 Krava i Pilič, crtana serija
07.30 Transformeri, crtana serija
07.55 Punom parom, kulinarski izazov
08.20 Korak po korak,

humoristična serija
08.50 Pod istim krovom, humoristična serija
09.35 Kunolovac, kviz
10.40 Astro show, emisija
11.40 Kako sam upoznao vašu majku, serija
12.10 U dobru i zlu, humoristična serija
12.35 Reba, serija
13.05 Ekkluziv, magazin
13.15 Večera za 5, lifestyle emisija
13.45 Marina, telenovela
14.30 Cobra 11, kriminalistička serija
15.25 Magnum, akcijska serija
16.15 Korak po korak, humoristična serija
16.45 Pod istim krovom, humoristična serija
17.10 Kako sam upoznao vašu majku, serija
17.35 U dobru i zlu, humoristična serija
18.00 Reba, serija
18.30 Vijesti
18.55 Ekkluziv, magazin
19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
19.35 Punom parom, kulinarski izazov
20.00 Mijenjam ženu, dokumentarna sapunica
21.00 Uvod u anatomiju, dramska serija
21.55 Kućanice, dramska serija (dvije epizode)
23.40 Vijesti
23.50 CSI: New York, serija
00.35 Mentalist, serija
01.20 11. sat, serija
02.10 Astro show, emisija

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 petkom u 14,45 sati.

KRONIKA

Polusatna televizijska emisija na hrvatskom jeziku »Kronika« emitira se na subotičkoj TV K23 nedjeljom 13 sati, i na somborskoj TV Spektar, također nedjeljom u 13 sati. Radijska emisija »Kronika« emitira se na valovima Radio Sombora, nedjeljom od 17 do 18 sati.

»Kronika tjedna« nedjeljom od 12:30 na YU ECO televiziji

Polusatna emisija »Kronika tjedna«, u produkciji NIU »Hrvatska riječ«, emitira se svake nedjelje od 12 i 30 sati na kanalu RTV YU ECO. U »Kronici« bilježimo i tumačimo događaje važne za život hrvatske nacionalne manjine u Vojvodini, predstavljamo ljude, njihove poslove i običaje. Podsjećamo na povijest, ali govorimo i o budućnosti ove zajednice.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

PRIZMA

Emisija na hrvatskom jeziku »Prizma« emitira se svake druge subote u 16.30 na RTV2 a repriza utorkom u 12.10 sati. E-mail emisije je: prizma@rtv.co.yu

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

• Najava programa • Večernji dnevnik • Agencijske vijesti iz zemlje • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik 'Govorimo hrvatski'

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Putokazi' (srijedom) • 'Iz hrvatske književne baštine' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • »DW Aktualno« - regionalni magazin Radija Deutsche Welle (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«

- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, Vojvodanski tjedan, Kronologija, zabavna glazba • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba • 20,00 'Stazama agrara', narodna glazba • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba) • 18,30 'Deutsch - warum nicht?' - tečaj njemačkog jezika Radija Deutsche Welle • 19,30 »Putnici kroz vrijeme« - emisija za djecu Hrvatskoga radija • 20,00 'Ljudi nizine' - talk show Bele Franciskovića • 20,30 Narodna glazba • 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kviskoteka.hr

	NOVI NOGOMETAS DINAMIA IZ ČILEA	SUDIONIKA U IGRI	TALIJANSKI GRAD NA JADRANU (HOTELJI)	"PLAĆA" ČLANA VLADARSKE OBITELJI	PRILOG: NA OSNOVI, TEMELJEM	ZAVJESA, ZASTOR	KALIJ	IVICA KOSTELIĆ	ZAGREBAČKA BANKA	EGIPATSKI BOG SUNCA (KRAĆE)	NAŠA KERAMIČARKA	"ERIDANUS"	PRILOG: VECINOM, VECIM DUELOM
SAVUDRIJSKA VALA KOJU SVOJATAJU SLOVENCI													
ZEMLJA FARAONA							REKviziti filmskih snimatelja "RIZMA"						
MOĆNIK (FIG.)								MALI BOR PANT NA STOLARIJI					
MARIA RILKE							PULT U KAFIĆU NUSRETIN IMENJAK					MALTA GULITI KOŽU	
MALFORMACIJA VIDA									RADMILA ODMILA GLAVNI MOTIV DJELA				
RIMSKA TISUĆA		STAROSLAVENSKO SLOVO AUTOBUSA (KRAĆE)				VRLO GLASNO VIKANJE BUBULJICE							IZNOS NA NOVČANICI
DUGAČKA SIBIRSKA RIJEKA			SAVEZNA AMERIČKA DRŽAVA KAT. BOGO-SLUŽJE							EPOHA			
GUSARSKO PICE				POKRAJ, KRAJ NOGOMETNI VRATAR BORUC						GLAZBA RAPPERA OBAVLJATI AERACIJU			
GLUMICA ARGENTO					NAŠA NEGACIJA ZAVRŠNI DIO SKLADBE (KODAI)			SUJETNO "ATRIBUT"					
RIMSKA PEDESETICA		FILM S TIMOM ROTHOM IZVORNO IME RIMA									"ID EST" GLUMICA SAVINA		
MUZA LJUBAVNE POEZIJE						GLUMICA AVITAL	GLUMICA SPELLING "UNITED STATES"					"NORTH" MARKA SPORTSKE OPREME	
STEVE OVETT			REPUBLIKA RUSKE FEDERACIJE ZEMLJIŠNA POVRŠINA										PRIBOR ZA RAD (MNOŽ.)
PRIREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	FRANCUSKI GLUMAC, JEAN "OPĆINE" ŽUPNIKA							SULTANOV NALOG KITAJ					
ŽERAVICA				... ILI NIŠTA	"LITRA" KARLOVAC		GLAS PATKE LEGENDA				IVAN LENDL OVAMO		
URAN		ŽIVE U IGLUIMA ROD LAVER							ONDA "TREMOLLO"				
... I OBAVEZE						POVJERLJIV NALOG "SOUTH"							
MANEKENKA MACPHERSON					FILMSKA ZVJEZDA					APSCISE I ORDINATE			

RJESENJE KRIZALJKE: pianski zaljev, egipat, kamere, dramtor, borč, rainer, sank, m, oča mana, rada, m, iže, urlanje, ob, aljaska, era, rum, ukraj, rap, asia, ne, fasto, l, sice lame, je, erato, tori, n, so, udmurtija, marais, rada, zat, l, kva, il, u, eskimi, tada, prava, tolmaj, elle, star, osi,